

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (магістерської) роботи
за спеціальністю 071 – «Облік і оподаткування»

на тему: «Удосконалення обліку наявності та руху основних
засобів та їх оподаткування»

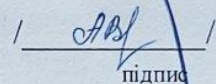
Виконала: студентка групи ЗОП-24м Пантус Д.С.
ПІБ

/ /
підпис

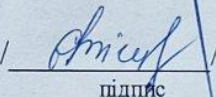
Керівник д.е.н., професор Іщенко М.І.
ПІБ

/ /
підпис

Нормоконтролер к.е.н., доцент Адамовська В.С.
ПІБ

/ /
підпис

Завідувач кафедри д.е.н., професор Міщук Є.В.

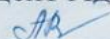
/ /
підпис

Кривий Ріг
2025 р.

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління
Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри МОПУ
 к.е.н., доцент Адамовська В.С.

« 30 » 06 2025 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну (магістерську) роботу студенту

Пантус Діані Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Удосконалення обліку наявності та руху основних засобів та їх оподаткування»

керівник роботи д.е.н., професор Іщенко М.І.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом по КНУ від « 30 » серпня 2025 року № 412с

2. Строк подання студентом роботи: _____

3. Вихідні дані до роботи: наукова та періодична література з обліку наявності та руху основних засобів, виникнення податкових різниць при визначенні фінансового результату діяльності підприємства, нормативно-правові акти України з основних засобів та виникнення податкових різниць при визначенні фінансового результату діяльності підприємства, фінансова звітність ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат», первинні документи його бухгалтерського обліку амортизації основних засобів.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

2 МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

5. Перелік графічного матеріалу

рисунки, таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	к.е.н., доцент Адамовська В.С.	18.08 <i>AA</i>	30.09 <i>AA</i>
Розділ 2	к.е.н., доцент Адамовська В.С.	01.10 <i>AA</i>	21.11 <i>AA</i>

7. Календарний план:

№ з/п	Етапи роботи	Термін виконання	Позначка про виконання
1.	Співбесіда зі студентом за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	27.06.2025	Виконано
2.	Збір матеріалів до кваліфікаційної (магістерської) роботи	27.06 - 21.07	Виконано
3.	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи	22.07 - 15.08	Виконано
4.	Підготовка I розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	18.08 - 30.09	Виконано
5.	Підготовка II розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	01.10 - 21.11	Виконано
6.	Підготовка вступної частини	24.11.2025	Виконано
7.	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	01.12.2025	Виконано
8.	Отримання відгуку керівника	12.12.2025	Виконано
9.	Попередній захист роботи	15.12.2025	Виконано
10.	Захист роботи в ЕК	19.12.2025	Виконано

Дата видачі завдання « 30 » 06 2025 р.

Здобувачка вищої освіти

AA
(підпис)

Пантус Д.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Іщенко М.І., д.е.н., професор

ЗМІСТ

	стор.
ЗАВДАННЯ НА РОБОТУ	2
РЕФЕРАТ	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ	10
1.1 Критичний аналіз підходів до визначення основних засобів підприємства	10
1.2 Критерії визнання та оцінювання основних засобів згідно нормативно-правових документів, що регламентують порядок їх обліку та оподаткування	22
Висновки до розділу 1	29
2 МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»	32
2.1 Аналіз особливостей діяльності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»	32
2.2 Аналіз основних економічних показників діяльності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» та його фінансового стану	37
2.3 Критичний аналіз стану організації обліку на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»	62
2.4 Бухгалтерський облік наявності та руху основних засобів та їх оподаткування на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»	67
2.5 Внутрішньогосподарський контроль руху та збереження основних засобів	95
2.6 Шляхи удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»	100
Висновки до розділу 2	105
ВИСНОВКИ	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	113
ДОДАТКИ	119

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну (магістерську) роботу на тему: «Удосконалення обліку наявності та руху основних засобів та їх оподаткування»

Магістерська робота: 118 с., 10 рис., 32 таблиці, 23 додатка 59 використаних джерел.

Об'єктом роботи є господарські процеси і операції, пов'язані з обліком наявності та руху основних засобів та їх оподаткування.

Предметом дослідження виступає діюча система обліку наявності та руху основних засобів та їх оподаткування на ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат».

Мета роботи полягає в розробці пропозицій з удосконалення обліку наявності та руху основних засобів та їх оподаткування.

Завдання роботи:

- проаналізувати критичні підходи до визначення сутності основних засобів підприємства;
- дослідити та систематизовано критерії визнання та оцінювання основних засобів згідно нормативно-правових документів, що регламентують порядок їх обліку та оподаткування;
- охарактеризувати особливості господарської діяльності ПРАТ «Центральний ГЗК»;
- проаналізувати основні економічні показники діяльності ПРАТ «Центральний ГЗК» та оцінено його фінансовий стан;
- провести критичний аналіз стану організації бухгалтерського обліку на ПРАТ «Центральний ГЗК»;
- дослідити бухгалтерський облік наявності та руху основних засобів та порядок їх оподаткування на ПРАТ «Центральний ГЗК»;
- визначити напрями внутрішньогосподарського контролю руху та збереження основних засобів;
- обґрунтувати напрями удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на ПРАТ «Центральний ГЗК».

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний.

Результати проведених досліджень: уточнене визначення основних засобів (с. 13), запропоновано впровадження єдиного довідника ОсЗ з унікальними ідентифікаторами, автоматизацію синхронізації даних між фінансовим, податковим та управлінським обліком, деталізацію аналітичних карт ОсЗ за підрозділами та напрямками виробництва, а також регулярну звірку даних та формування інтегрованих звітів (с. 104).

**АМОРТИЗАЦІЯ, ОПОДАТКУВАННЯ, ОСНОВНІ ЗАСОБИ,
ПРЯМОЛІНІЙНИЙ МЕТОД, ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ**

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

1. Амортизація – АМ;
2. грн. – гривні;
3. див. – дивіться;
4. МВО – матеріально-відповідальна особа;
5. МСБО – міжнародний стандарт бухгалтерського обліку;
6. МСФЗ – міжнародний стандарт фінансової звітності;
7. МФУ – Міністерство фінансів України;
8. НАП – необоротні активи, у тримуванні для продажу;
9. НБУ – національний банк України;
10. од. – одиниці;
11. ОсЗ – основні засоби (-их –бів; -ними –бами тощо);
12. ПКУ – Податковий кодекс України;
13. ПРАТ – приватне акціонерне товариство;
14. НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку;
15. п. – пункт;
16. ПДВ – податок на додану вартість;
17. р. – рік;
18. рах. – рахунок;
19. рис. – рисунок;
20. ст. – стаття;
21. табл. – таблиця;
22. тис. – тисяча.

ВСТУП

Актуальність теми обліку наявності та руху основних засобів і їх оподаткування зумовлена зростаючою роллю матеріально-технічної бази у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Основні засоби формують основу виробничого потенціалу, визначають продуктивність праці, технологічний рівень виробництва та можливості для інноваційного розвитку. У сучасних умовах турбулентності економічного середовища, посилення ресурсних обмежень та необхідності раціонального використання кожної гривні інвестицій, питання достовірності облікової інформації щодо основних засобів набуває особливої ваги. Від якості організації обліку цих активів залежить точність оцінювання реального стану матеріальних ресурсів, ефективності інвестиційних рішень, рівня амортизаційного навантаження та обґрунтованості управлінських рішень, спрямованих на підтримання та оновлення виробничих потужностей.

Облік наявності та руху основних засобів є складною багатокомпонентною системою, що охоплює процедури первісного визнання, класифікації, оцінювання, документального оформлення операцій, амортизаційної політики та внутрішнього контролю. Помилки або неточності в цих процесах призводять до деформації фінансової звітності, спотворення реальної вартості активів та порушення вимог податкового законодавства. Саме тому вдосконалення облікової методики, її відповідність вимогам МСФЗ, НП(С)БО та чинного законодавства є критично важливими для забезпечення прозорості фінансової інформації, підвищення ефективності управління підприємством і зміцнення довіри зовнішніх користувачів.

Доцільність дослідження також посилюється частими змінами нормативно-правової бази, що регламентує порядок обліку основних засобів та їх оподаткування. Зміни, пов'язані з податковими різницями, правилами амортизації, особливостями обліку поліпшень та реконструкції, безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності та податкове навантаження

підприємств. У сучасних умовах підприємства вимушені оперативно адаптувати свої облікові політики до оновлених законодавчих вимог, що потребує глибоких знань, аналітичного підходу та високого рівня професійної компетентності бухгалтерських працівників.

Додатковим чинником актуальності є процес цифровізації бухгалтерського обліку, який передбачає автоматизацію облікових процедур, інтеграцію інформаційних систем, посилення вимог до внутрішнього контролю та достовірності даних. Упровадження сучасних облікових програм, інтелектуальних систем обробки даних та аналітичних платформ потребує оновлення підходів до обліку основних засобів і водночас відкриває можливості для підвищення точності, оперативності та аналітичної глибини облікової інформації.

Об'єктом роботи є господарські процеси і операції, пов'язані з обліком наявності та руху основних засобів та їх оподаткування.

Предметом дослідження виступає діюча система обліку наявності та руху основних засобів та їх оподаткування на ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат».

Мета роботи полягає в розробці пропозицій з удосконалення обліку наявності та руху основних засобів та їх оподаткування.

Завдання роботи:

- проаналізовано критичні підходи до визначення сутності основних засобів підприємства;
- досліджено та систематизовано критерії визнання та оцінювання основних засобів згідно нормативно-правових документів, що регламентують порядок їх обліку та оподаткування;
- охарактеризовано особливості господарської діяльності ПРАТ «Центральний ГЗК»;
- проаналізовано основні економічні показники діяльності ПРАТ «Центральний ГЗК» та оцінено його фінансовий стан;

- проведено критичний аналіз стану організації бухгалтерського обліку на ПРАТ «Центральний ГЗК»;
- досліджено бухгалтерський облік наявності та руху основних засобів та порядок їх оподаткування на ПРАТ «Центральний ГЗК»;
- визначено напрями внутрішньогосподарського контролю руху та збереження основних засобів;
- обґрунтовано напрями удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на ПРАТ «Центральний ГЗК».

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний.

У вітчизняній науковій думці вагомий внесок у дослідження обліку основних засобів та їх оподаткування зробили провідні українські вчені. Ф.Ф.Бутинець сформував фундаментальні підходи до методології обліку необоротних активів та їх амортизації. В. В. Сопко розробив теоретичні засади класифікації та оцінювання основних засобів. М. В. Кужельний удосконалив методику амортизаційної політики та переоцінки активів. Т. П. Козлова та С.Ф.Голова зосередилися на гармонізації національних стандартів із міжнародними вимогами та питаннях автоматизації обліку. Ю. Я. Литвин зробила значний внесок у дослідження податкових аспектів операцій з основними засобами, зокрема впливу податкових різниць на фінансові результати. С. В. Свірко та Р. О. Костирко працюють над удосконаленням організації обліку, внутрішнього контролю та аналітичного забезпечення управління основними засобами. У сукупності їх напрацювання формують теоретико-методологічну основу сучасної системи обліку основних засобів в Україні.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ

1.1 Критичний аналіз підходів до визначення основних засобів підприємства

Критичний аналіз підходів до визначення ОсЗ підприємства вимагає поєднання економічного та бухгалтерського поглядів, оскільки це поняття має як правове, так і економічне значення. З економічної точки зору ОсЗ представляються як матеріальні активи, котрі використовуються у виробничому процесі або надання послуг протягом тривалого часу, при цьому вони приносять підприємству економічну вигоду у вигляді продукції, доходу чи збереження капіталу. Таке визначення акцентує увагу на економічній функції активів, їхній здатності створювати додаткову вартість і підтримувати виробничу потужність підприємства [15; 19].

З бухгалтерського погляду, визначення ОсЗ більш формалізоване та регламентоване нормативними документами, наприклад, національними стандартами бухгалтерського обліку (НСБО) або міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Тут ОсЗ – це активи, котрі призначені для використання у виробничій або адміністративній діяльності протягом періоду понад один рік, мають первісну вартість і підлягають поступовому переносу вартості на продукцію чи послуги через амортизацію. Такий підхід робить акцент на облікових критеріях, зокрема на документальному підтвердженні придбання, наявності, оцінці та системі амортизації [16; 17].

Економічний підхід дозволяє оцінити ефективність використання активів і їхній внесок у виробничий процес, проте він менш конкретний у формуванні облікових записів і фінансової звітності. Бухгалтерський підхід забезпечує чіткість і стандартизованість обліку, однак іноді не враховує економічну

доцільність використання активів, їхню моральну зношеність або реальну економічну цінність на ринку [18].

Науковці не прийшли згоди до трактування дефініції ОсЗ (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Інтерпретації поняття «основні засоби» в економічній науковій літературі

Автор, джерело	Визначення
1	2
И.С. Завадський	Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється
С.М. Гречко	Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності
Н.А. Литнева, Л.І. Малявкіна, Т.В. Федорова	Основні засоби – це частина майна, яка виступає у ролі коштів праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією на протязі періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців
Л.К. Сук, П.Л. Сук	Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла	Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу
А.М. Коваленко	Основні засоби – це матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або на протязі операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам; виконання адміністративних та соціальних функцій
О.Г. Агрес	Основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань
О.В. Коваленко, І.В. Громова	Основні засоби – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань

1	2
Ю.В. Неміш	Основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в аренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання
Н.Д. Бабяк	Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань

Аналіз існуючих підходів до визначення ОсЗ підприємства показує, що всі автори, незалежно від акцентів, виділяють спільні характеристики цих активів. Так, у більшості визначень їх розглядаються як матеріальні активи або засоби праці, які беруть участь у виробничому або господарському процесі протягом тривалого часу. Усі автори підкреслюють, що ці активи зберігають свою натуральну чи матеріально-речову форму та поступово переносять свою вартість на продукцію або послуги через фізичний або моральний знос, що обліковується в амортизаційних відрахуваннях. Спільним елементом також є орієнтація на отримання підприємством економічної вигоди, що досягається в процесі використання активів протягом періоду, який зазвичай перевищує один рік або операційний цикл [19].

Водночас існують і значні відмінності у трактуваннях. Так, економісти, зокрема Завадський та Верхоглядова, роблять акцент на виробничій функції основних засобів та їх участі у багатьох виробничих циклах, тоді як бухгалтерські підходи, як у Гречка або Коваленко, більше зосереджені на нормативно-облікових критеріях, таких як статус необоротних активів, очікуваний термін корисного використання і документальне підтвердження вартості. Окремі автори, наприклад Литнєва, Малявкіна, Федорова, Агрес та Неміш, розширюють поняття ОсЗ, включаючи їх використання для адміністративних, соціально-культурних та управлінських функцій, що

свідчить про різноманітність сфер застосування активів. Крім того, визначення різняться за ступенем деталізації: одні містять точні числові критерії строку експлуатації чи мінімальної вартості, інші залишають опис більш узагальненим.

Враховуючи спільні та відмінні риси існуючих підходів доцільно уточнити визначення ОсЗ, надавши комплексну дефініцію:

ОсЗ – це матеріальні активи підприємства, які використовуються у виробничому, адміністративному або соціально-культурному процесі протягом тривалого періоду, зберігаючи свою матеріально-речову форму та поступово переносять свою вартість на продукцію, роботи або послуги, забезпечуючи отримання економічної вигоди, при цьому їх облік ведеться відповідно до встановлених нормативних та бухгалтерських вимог.

В українському законодавстві визначення основних засобів різняться залежно від цілі використання, а саме: податкового або бухгалтерського. У ПКУ ОсЗ визначаються як «матеріальні активи, що перебувають у власності або користуванні платника податку, використовуються у господарській діяльності протягом тривалого часу (зазвичай понад один рік) та вартість яких підлягає амортизації» для формування податкового обліку. Основна мета цього визначення полягає у встановленні умов для нарахування податкових амортизаційних відрахувань і формування оподаткованої бази [4].

У НПСБО «Основні засоби» вони розглядаються як «матеріальні активи, призначені для використання у виробничому, адміністративному або соціально-культурному процесі протягом періоду понад один рік, що зберігають свою матеріально-речову форму і поступово переносять свою вартість на продукцію, роботи або послуги у вигляді амортизаційних відрахувань» [8]. Основний акцент робиться на об'єктивному бухгалтерському обліку, достовірному відображенні вартості активів та формуванні фінансових результатів підприємства.

Таким чином, спільними рисами обох визначень є тривалість використання активів, їх матеріальна форма та участь у господарській діяльності підприємства. Водночас основні відмінності полягають у меті

застосування та функціональному призначенні: податкове визначення орієнтоване на формування податкових зобов'язань і нарахування амортизації як податкового витратного показника, тоді як бухгалтерське - на забезпечення достовірності фінансової звітності, поступового списання вартості основних засобів та оцінку їх економічної ефективності для підприємства [21].

Класифікація ОсЗ є важливою складовою їх обліку та управління, оскільки дозволяє систематизувати активи підприємства за різними ознаками, що враховуються як в економічному, так і в бухгалтерському аспекті. ОсЗ класифікуються за функціональним призначенням, формою власності, строком корисного використання, способом використання у виробничому процесі та галузевою належністю [21].

За функціональним призначенням, ОсЗ поділяються на виробничі та невиробничі. Виробничі ОсЗ використовуються безпосередньо у процесі виробництва продукції або надання послуг і включають будівлі виробничих цехів, машини та устаткування, транспортні засоби, інструменти. Невиробничі ОсЗ призначені для забезпечення управлінської, соціальної та культурної діяльності підприємства, наприклад, адміністративні будівлі, офісна техніка, меблі, обладнання для соціальних об'єктів [21].

За формою власності ОсЗ поділяються на державні, комунальні та приватні. Дане розмежування важливе для визначення прав на володіння та порядок амортизаційного списання, а також для формування податкового та фінансового обліку. За строком корисного використання ОсЗ поділяються на короткострокові та довгострокові, де критерієм є очікуваний період експлуатації активу, який зазвичай перевищує один рік. За способом використання у виробничому процесі, ОсЗ класифікуються як основні засоби, що безпосередньо беруть участь у виробництві (машини, обладнання) та допоміжні (транспорт, інструменти, складські приміщення), які забезпечують організацію виробничого процесу [20; 21].

За галузевою ознакою, ОсЗ можна розподілити залежно від сфери діяльності підприємства: гірничо-збагачувальні комбінати, металургійні

підприємства, харчова промисловість, транспорт, освіта тощо. Це дозволяє більш точно визначати потреби у модернізації, технічному обслуговуванні та амортизаційній політиці [21].

Таким чином, класифікація ОсЗ створює системну основу для управління ними, обліку та контролю, сприяє плануванню інвестицій і модернізації, а також забезпечує відповідність бухгалтерського та податкового обліку вимогам законодавства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Варіанти класифікаційних ознак ОсЗ

Основні засоби	
За приналежністю	Власні Орендовані
За роллю у виробничому процесі	Активні Пасивні
За видами діяльності	Операційної діяльності Фінансової діяльності Інвестиційної діяльності
За функціональним призначенням	Виробничі Невиробничі
За використанням	Діючі Недіючі
За галузевою ознакою	Промислові Будівельні Сільськогосподарські Транспортні Зв'язку та інші

Класифікація основних засобів (ОсЗ) згідно з НПСБО 7 відзначається рядом особливих рис і відмінностей порівняно з іншими підходами до групування активів. По-перше, вона чітко орієнтована на бухгалтерський облік, тобто на формування достовірної фінансової звітності, правильне відображення вартості активів та амортизаційних відрахувань. Це означає, що кожна категорія ОсЗ виділяється не тільки за економічним призначенням, а й з точки зору облікових процедур, документального підтвердження та контролю [8].

По-друге, класифікація НПСБО 7 поєднує функціональний і природний підходи, тобто ОсЗ групуються одночасно за призначенням у виробничому чи невиробничому процесі та за їх матеріальною природою (будівлі, машини,

транспорт, інструменти). Такий подвійний критерій забезпечує більш системне управління активами та дозволяє правильно планувати амортизацію й модернізацію.

По-третє, класифікація враховує строк корисного використання, що є ключовим для бухгалтерського обліку, оскільки дозволяє визначити період амортизації та забезпечує порівнянність фінансових результатів підприємства у часі. Стандарт встановлює мінімальний термін понад один рік, що відрізняє бухгалтерський підхід від податкового або економічного, де критерії тривалості використання можуть бути більш гнучкими [8].

Ще однією особливістю є розмежування безпосередньо виробничих і допоміжних активів, що забезпечує чітке відображення участі ОсЗ у створенні продукції та послуг, а також контроль за ефективністю використання підприємством кожної групи активів (рис. 1.1).

Рис.1.1 – Класифікація ОсЗ згідно НПСБО 7 [8]

Можна відмітити, що класифікація ОсЗ за НПСБО 7 вирізняється системністю, інтеграцією функціональних і матеріальних ознак, орієнтацією на бухгалтерський облік і контроль за амортизацією, що робить її інструментом управління і фінансового відображення активів підприємства, а не лише економічною категорією [8].

Класифікація ОсЗ на групи згідно з граничними строками корисного використання (амортизації), встановленими ПКУ (додаток А) має низку особливостей, що визначають порядок амортизаційного нарахування та обліку їх вартості для цілей оподаткування. Зокрема, вона чітко прив'язана до граничного терміну корисного використання, що дозволяє встановити фіксовану норму амортизації для кожної групи активів. Це забезпечує стандартизацію та передбачуваність податкового обліку і зменшує можливість суб'єктивного визначення строку служби активів. Класифікація також виділяє окремі економічно та технологічно різномірні групи ОсЗ. Наприклад, до групи 1 відносяться земельні ділянки, які не амортизуються, тоді як група 3 включає будівлі, споруди та передавальні пристрої з різними строками амортизації (від 10 до 20 років), а група 4 охоплює машини та обладнання, зокрема комп'ютерну техніку та спеціалізовані інформаційні системи з коротким терміном амортизації, а саме: 2–5 років. Такий поділ відображає реальний фізичний та економічний строк служби активів, що дозволяє більш точно нараховувати амортизацію [8].

Класифікація враховує специфіку активів з особливими характеристиками, наприклад, електронно-обчислювальні машини, комп'ютерні програми та телекомунікаційне обладнання, які виділені окремо з дуже коротким строком амортизації: 2 роки. Це відображає швидке моральне старіння таких засобів та необхідність прискореного списання витрат для податкового обліку [25].

При цьому, класифікація податкового типу охоплює не лише традиційні виробничі активи (машини, обладнання, будівлі), а й тварин, багаторічні насадження, інші основні засоби, що використовується у спеціалізованих

галузях (сільське господарство, лісове господарство тощо). Це дозволяє забезпечити комплексний підхід до формування податкової бази незалежно від економічної сфери застосування [29].

Отже, податкова класифікація ОсЗ забезпечує прозорість і передбачуваність амортизаційних нарахувань, чітко встановлюючи граничні строки корисного використання для кожної групи, що мінімізує ризики маніпуляцій з АМ і дозволяє стандартизувати підхід до нарахування податкових витрат для всіх підприємств. Варто відмітити, що НПСБО 7 проопнує 6 методів амортизаційних нарахувань (додаток Б).

Сутність понять «наявність» та «рух» ОсЗ безпосередньо пов'язана з їх обліком, контролем і ефективним використанням на підприємстві.

Під наявністю ОсЗ розуміють стан підприємства щодо наявних у його користуванні матеріальних активів, які підпадають під визначення основних засобів. Це включає фізичну присутність активів, їх належність підприємству, документальне підтвердження права власності або користування, а також визначення їх економічної та первісної вартості. Наявність дозволяє оцінити загальний обсяг ресурсів, що перебувають у розпорядженні підприємства, і слугить основою для контролю та планування використання ОсЗ [24].

Під рухом ОсЗ розуміють процес змін стану цих активів протягом певного періоду, що відображає їх придбання, введення в експлуатацію, передачу між підрозділами, модернізацію, поліпшення, списання, вибуття або ліквідацію. Рух засобів показує, як активно та ефективно використовуються ресурси підприємства, і дозволяє аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між експлуатацією, амортизацією та економічним результатом.

Наявність та рух ОсЗ складаються з кількох ключових елементів. До складу наявності входять: самі матеріальні об'єкти (будівлі, споруди, машини, обладнання, транспорт, інструменти, багаторічні насадження, тварини), їх первісна та відновна вартість, документальне підтвердження права власності або користування, а також відомості про їх технічний стан і місце розташування [26].

До складу руху належать операції, що змінюють стан ОсЗ: придбання та введення в експлуатацію, переоцінка або модернізація, переміщення між структурними підрозділами, ремонт, поліпшення, списання та вибуття. Всі ці операції відображаються в бухгалтерському обліку та підлягають контролю, що дозволяє аналізувати ефективність використання активів та планувати їх заміну або модернізацію:

- придбання та введення в експлуатацію – процес надходження нових основних засобів на баланс підприємства та їх включення у виробничий або адміністративний процес, коли активи готові до використання за прямим призначенням і починають переносити свою вартість на продукцію, роботи або послуги.

- Переоцінка або модернізація – операції, що змінюють вартість або технічні характеристики ОсЗ; переоцінка коригує балансову вартість активу відповідно до ринкових умов, а модернізація підвищує його продуктивність або розширює функціональні можливості без зміни юридичного власника.

- Переміщення між структурними підрозділами – процес зміни місця дислокації ОсЗ всередині підприємства без зміни їхньої власності, що відображає оперативне використання ресурсів у різних цехах або відділах і впливає на внутрішній контроль та облік.

- Ремонт – комплекс дій, спрямованих на відновлення технічного стану ОсЗ до робочого рівня або продовження строку їх корисного використання; не змінює первісної вартості активу, але впливає на його ефективність у виробничому процесі.

- Поліпшення – інвестиційні витрати на збільшення продуктивності, терміну служби або розширення функціональних можливостей ОсЗ, що відображаються у збільшенні його балансової вартості та впливають на подальший рух через амортизацію.

- Списання та вибуття – завершальні операції руху ОсЗ, що відображають виведення активів з обліку підприємства у зв'язку з повним фізичним або моральним зносом, продажем, даруванням або ліквідацією; ці процеси

завершують цикл участі активу у виробничій або господарській діяльності. При цьому на визначення «вибуття» немає єдиного погляду [30] (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Інтерпретації процесу вибуття основних засобів у дослідженнях економістів та бухгалтерів

№	Автор	Визначення
1	2	3
1	Азрилиян А.Н.	Вибуття основних засобів – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що значаться у складі основних засобів. Вибулі основні засоби списуються з бухгалтерського балансу за повною первісною вартістю або відновною
2	Загородній А.Г., Вознюк В.Л.	Вибуття основних засобів – списання основних засобів за їх балансовою вартістю у разі їх повної зношеності, знищення внаслідок стихійного лиха чи аварії, безоплатної передачі іншим підприємствам, реалізації на сторону, недостачі під час проведення інвентаризації тощо
3	Карпінський Б.А., Герасименко О.В.	Вибуття основних засобів – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що значаться у складі основних засобів
4	Редько А.Ю.	Вибуття основних засобів – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що значаться у складі основних засобів
5	Фігурнов Е.Б.	Вибуття основних засобів – списання основних засобів балансу підприємства у разі їх продажу, повної зношеності, знищення внаслідок стихійного лиха чи аварії, безоплатної передачі іншим підприємствам, недостачі

Представлені автори погоджуються у своїх працях, що вибуття ОсЗ є процесом виведення активів із складу основних засобів підприємства. Основними причинами вибуття визнаються ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам, загибель від стихійних лих або аварій та списання у разі повного зносу. Крім того, усі визначення підкреслюють необхідність оформлення бухгалтерського списання, тобто виведення ОсЗ з обліку за первісною або балансовою вартістю.

Відмінності полягають у деталізації причин і способів вибуття. Так, Азрилиян, Карпінський і Редько більш узагальнено перераховують ліквідацію, реалізацію, передачу та загибель від стихійних лих, не акцентуючи увагу на повному зносі чи недостачі. Загородній і Вознюк, а також Фігурнов додають до переліку конкретні випадки, як-от повна зношеність, недостача під час

інвентаризації, аварії, що робить їхні визначення більш детальними і обліково орієнтованими. Азрилиян також згадує можливість списання за відновною вартістю, тоді як інші автори фокусуються на балансовій або первісній вартості.

Основні напрями вибуття ОсЗ з підприємства відображають способи припинення їх участі у господарській діяльності та виведення з обліку (рис. 1.2).

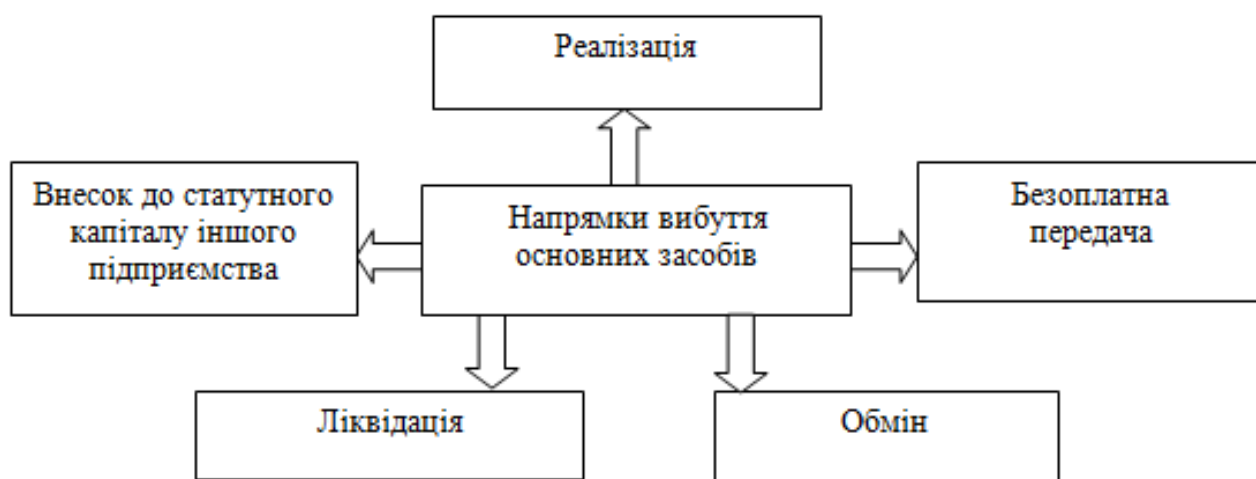

Рис. 1.2 – Ключові напрями вибуття ОсЗ

Ліквідація, що передбачає повне знищення або фізичне зношення об'єкта внаслідок старіння, аварій, стихійних лих або технічної непридатності, коли подальше використання неможливе. Особливо актуально під час війни, коли до ліквідації додаються фізичне знищення об'єктів і окупація територій, що робить використання активів неможливим. Реалізація, тобто продаж ОсЗ на сторонньому ринку чи через аукціон, що дозволяє підприємству отримати економічну вигоду від використаних активів. Передача іншим підприємствам або організаціям, яка може відбуватися як на безоплатній, так і на договірній основі, забезпечуючи перерозподіл ресурсів у межах економічної системи. Списання у зв'язку з нестачею або зносом, що відображає в бухгалтерському обліку завершення корисного використання активу та списання його балансової вартості. Модернізація або поліпшення з наступним вибуттям частини об'єкта,

коли частина основного засобу виводиться з експлуатації у зв'язку з оновленням або заміною компонентів.

1.2 Критерії визнання та оцінювання основних засобів згідно нормативно-правових документів, що регламентують порядок їх обліку та оподаткування

Нормативні документи, що регламентують облік ОсЗ та їх оподаткування систематизовані в додатку В.

Згідно з українським законодавством та нормативними актами, питання визнання та оцінювання ОсЗ має значення для бухгалтерського обліку, контролю і планування використання активів підприємства. Правильне визначення критеріїв їх визнання і методів оцінювання дозволяє забезпечити достовірність фінансової звітності та відповідність податковому законодавству.

Критерії визнання ОсЗ визначаються, перш за все, НПСБО 7 «Основні засоби». Він встановлює основні ознаки, яким повинен відповідати об'єкт, щоб бути віднесеним до групи основних засобів у бухгалтерському обліку підприємства. Першим критерієм є матеріальна природа активу. ОсЗ мають фізичну форму, тобто їх можна побачити, помацати або використати у виробничому процесі безпосередньо як матеріальний об'єкт. Це відрізняє їх від нематеріальних активів, таких як патенти, авторські права або програмне забезпечення, що не мають фізичного втілення. Матеріальна форма забезпечує можливість фізичного обліку, інвентаризації та контролю за станом активів [8].

Другим критерієм є цільове використання активу у господарській діяльності підприємства. ОсЗ призначені для забезпечення виробництва продукції, надання послуг, здійснення адміністративної або соціально-культурної діяльності. Тобто вони не є товарно-матеріальними запасами для продажу, а виконують функцію засобів праці, що беруть участь у процесі створення економічної вигоди протягом тривалого часу. Це положення

дозволяє відокремлювати основні засоби від інших активів, що перебувають у господарстві, але не беруть участь у виробничому або адміністративному процесі [8; 38].

Третім критерієм є тривалість корисного використання. ОсЗ повинні використовуватися більше одного року або протягом операційного циклу, якщо він перевищує один рік. Це положення підкреслює, що основні засоби не є короткостроковими активами, призначеними для одноразового використання. Такий критерій дозволяє підприємству планувати амортизаційні відрахування на тривалий період і забезпечує правильне відображення вартості активів у фінансовій звітності [28].

Четвертим критерієм є очікуваний економічний ефект від використання активу. Основні засоби повинні забезпечувати підприємству отримання економічної вигоди: прямого чи опосередкованого доходу, підвищення продуктивності, поліпшення якості продукції або послуг, забезпечення безперебійного функціонування виробничого процесу. Цей критерій підкреслює, що активи не повинні просто існувати на балансі підприємства, а виконувати функцію, яка приносить користь у господарській діяльності [36].

Критерії оцінювання ОсЗ визначають порядок їх бухгалтерського та податкового відображення. Первісна (історична) вартість активу є базовою для обліку ОсЗ. Вона включає купівельну ціну, витрати на доставку, монтаж, встановлення та інші безпосередньо пов'язані витрати, що необхідні для приведення об'єкта в стан, придатний до використання за прямим призначенням. Первісна вартість є основою для нарахування амортизації, розрахунку балансової вартості та визначення економічної ефективності використання активу. Її склад представлений на рис. 1.3.

У разі переоцінки балансова вартість ОсЗ може коригуватися до відновної або ринкової вартості, що дозволяє відображати актуальну економічну цінність активу на дату складання фінансової звітності. Така оцінка враховує зміни цін на ринку, технологічне старіння, моральний знос та інші фактори, які можуть впливати на вартість об'єкта. Переоцінка здійснюється відповідно до положень

НПСБО та внутрішніх нормативів підприємства і забезпечує точніше відображення фінансового стану підприємства [53].

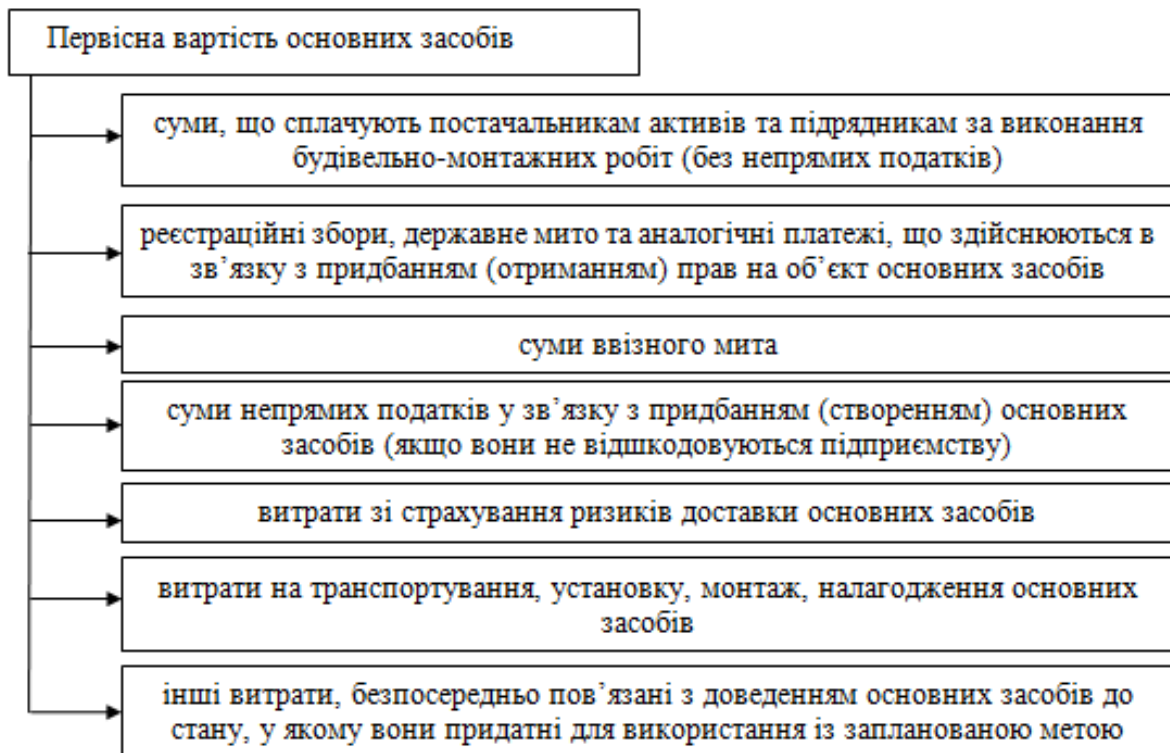

Рис. 1.3 – Складові первісної вартості ОсЗ [8]

Балансова вартість визначається як первісна або переоцінена вартість за вирахуванням накопиченої амортизації та можливих збитків від знецінення. Балансова вартість відображає залишкову економічну цінність активу на певну дату і служить основою для аналізу ефективності використання, планування капітальних вкладень і управління активами [54].

Окремо слід зазначити амортизаційний аспект оцінювання ОсЗ. Амортизація відображає поступове перенесення вартості активу на продукцію або послуги протягом строку корисного використання. Вона враховує як фізичний знос, так і моральне старіння активу. Для цілей податкового та бухгалтерського обліку амортизаційні нарахування розраховуються з урахуванням встановлених нормативів, методів нарахування та граничних строків корисного використання [55].

Ключові види оцінки ОсЗ наведені в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Ключові види оцінки ОсЗ

Вид оцінки	Метод оцінки
1	2
Первісна вартість, або історична собівартість	За сумою грошових коштів,затрачених на будівництво чи придбання активів.
Відновна вартість, або поточна собівартість	За сумою коштів ,яка повинна бути заплачена в цей момент при необхідності придбання (створення) такого ж або аналогічного активу.
Залишкова (балансова) вартість	За різницею між первісною (відновною) вартістю й нарахованим зносом. Вона входить до валюти балансу
Ринкова вартість	За сумою коштів, яка може бути одержана при купівлі чи продажу наявних засобів на вільному ринку.
Поточна вартість, або вартість реалізації	За ринковою продажною ціною аналогічних активів.
Чиста вартість реалізації	За ціною реалізації без витрат, пов'язаних із реалізацією.
Справедлива вартість	За вартістю, за якою активи можуть бути обміняні між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.
Митна вартість	За вартість імпортованих чи експортованих об'єктів для визначення мита,митних послуг.
Ліквідаційна вартість	За сумою коштів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією).

Таким чином, українське законодавство поєднує матеріально-економічні та бухгалтерські критерії, які забезпечують комплексний підхід до визнання та оцінювання основних засобів. Визнання ОсЗ як активу передбачає їх матеріальну форму, тривалість експлуатації, цільове використання та очікувану економічну вигоду, а оцінювання забезпечує правильне відображення первісної та балансової вартості, контроль за амортизацією та модернізацією активів. Такий підхід гарантує достовірність фінансової звітності, ефективність управління активами та відповідність податковому законодавству, що особливо важливо для планування діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень.

При надходженні ОсЗ на підприємство вони можуть бути зараховані за різними видами вартості. Вибір виду вартості залежить від способу придбання активу та умов його отримання (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Вартість ОсЗ при надходженні

Шляхи надходження	Вартість, за якою зараховується на баланс
1. Придбання за кошти	Первісною вартістю
2. Самостійне виготовлення (створення)	Первісна вартість (фактична собівартість)
3. Внесок до статутного капіталу	Справедлива вартість, яка погоджена засновниками (учасниками)
4. Безоплатне отримання	Справедлива вартість
5. Отримання в обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта або справедлива вартість
6. Отримання в обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта ,збільшена(зменшена)на суму грошових коштів

Перший і найпоширеніший вид: первісна (історична) вартість. Вона визначається як фактичні витрати підприємства на придбання або виготовлення основного засобу до моменту його введення в експлуатацію. До первісної вартості включаються купівельна ціна або витрати на виготовлення, витрати на доставку, монтаж, встановлення, випробування, оформлення документів та інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням і приведенням активу у стан, придатний до використання за призначенням. Первісна вартість є базою для подальшого нарахування амортизації, розрахунку балансової вартості та контролю ефективності використання активів [39].

Другий вид вартості - вартість за договорами дарування або безоплатного отримання. У цьому випадку ОсЗ зараховуються за справедливою вартістю на дату надходження, яка визначає економічну цінність активу. Така вартість може відрізнятися від ринкової, якщо немає укладеного договору або об'єкт отриманий безкоштовно. Визначення справедливої вартості забезпечує

правильне відображення активу в балансі і дає можливість нарахування амортизації відповідно до його економічної користі [40].

Якщо ОсЗ надходять в обмін на інші активи або послуги, їх оцінюють за справедливою вартістю об'єкта, що отримується, або за вартістю активу, що передається, залежно від облікової політики підприємства. Такий підхід дозволяє коректно відображати зміну економічної вигоди підприємства та забезпечує рівність балансових показників [39].

Для активів, що виготовлені власними силами підприємства, до первісної вартості включаються матеріальні витрати на сировину та комплектуючі, прямі витрати на оплату праці, витрати на електроенергію, амортизаційні відрахування на використане обладнання, а також інші прямі витрати, пов'язані з виробництвом об'єкта. Непрямі витрати, що неможливо віднести безпосередньо до виготовленого ОсЗ, зазвичай не включаються, але можуть враховуватися за вибором облікової політики [39].

Якщо активи надходять у результаті переоцінки або отримані за договором, який передбачає їх коригування до справедливої ринкової вартості, на баланс вони зараховуються за переоціненою вартістю. Це забезпечує актуальність обліку та відповідність фінансової звітності реальній економічній цінності активів [49].

Відтак, при надходженні ОсЗ можуть бути зараховані на баланс підприємства за первісною вартістю, справедливою вартістю, вартістю обміну, вартістю самостійного виготовлення або переоціненою вартістю, що забезпечує об'єктивне відображення активу в бухгалтерському обліку, правильне нарахування амортизації та достовірність фінансової звітності. Вибір конкретного виду вартості залежить від способу надходження активу, наявності документального підтвердження та внутрішньої облікової політики підприємства.

Варто указати на відмінності в методичних положеннях обліку основних засобів за МСБО 16 «Основні засоби» та НП(С)БО 7 «Основні засоби», які зумовлені різним підходом до регулювання обліку: міжнародний стандарт

орієнтований на забезпечення порівнянності та прозорості фінансової звітності на глобальному рівні, тоді як національний стандарт адаптований до українських умов і законодавчих вимог, зокрема податкового обліку (дод. Г).

Першою суттєвою відмінністю є критерії визнання основних засобів. МСБО 16 визначає ОсЗ як матеріальні активи, які утримуються для використання у виробництві товарів чи надання послуг, для здачі в оренду або для адміністративних цілей, при цьому очікувана тривалість використання повинна перевищувати один рік. НП(С)БО 7 містить аналогічні положення, однак більш акцентує на балансовій та первісній вартості, а також відповідності активу умовам податкового обліку, що зумовлює прямий зв'язок бухгалтерського та податкового контролю [6; 8].

Другою відмінністю є методи оцінки та переоцінки. МСБО 16 дозволяє обирати між моделлю первісної вартості та моделлю переоцінки, при цьому переоцінка проводиться регулярно, щоб відображати справедливую вартість активу. НП(С)БО 7 також передбачає первісну та відновну (переоцінку) вартості, але порядок переоцінки більш регламентований законодавчо і прив'язаний до податкових норм; переоцінка проводиться за необхідності і зазвичай не має такого регулярного характеру, як у МСБО [6; 8].

Третьою відмінністю є амортизація та облік зносу. МСБО 16 передбачає нарахування амортизації виходячи з економічного терміну корисного використання активу, з урахуванням очікуваного залишкового значення та способу використання (лінійний метод, метод зменшення залишку, виробничий метод тощо). НП(С)БО 7 визначає нарахування амортизації переважно на підставі встановлених нормативів, строків корисного використання та груп ОсЗ, що відповідає податковим вимогам і встановлює чіткі граничні строки амортизації для різних видів основних засобів [6; 8].

Четвертою відмінністю є відображення витрат на модернізацію та поліпшення. МСБО 16 дозволяє капіталізувати витрати, які збільшують майбутні економічні вигоди активу, а поточні витрати на підтримку працездатності відносяться на витрати періоду. НП(С)БО 7 також передбачає

капіталізацію поліпшень, однак більший акцент робиться на документальне підтвердження витрат для податкового обліку та контроль за списанням [6; 8].

Ще однією відмінністю є підхід до розкриття інформації у звітності. МСБО 16 вимагає детального розкриття даних про облікові політики, переоцінку, методи амортизації, залишкову вартість, несправедливу оцінку та потенційні обмеження прав власності. НП(С)БО 7 передбачає розкриття інформації, орієнтоване на національні стандарти та податкові вимоги, тому деталізація менш глибока і більше концентрується на сумарних показниках балансової вартості, амортизації та групах ОсЗ [6; 8].

Отже, головні відмінності між МСБО 16 і НП(С)БО 7 полягають у:

- 1) рівні деталізації та орієнтації на міжнародну порівнянність (МСБО) або на відповідність національному законодавству і податковим нормам (НП(С)БО);
- 2) підходах до переоцінки та регулярності її проведення;
- 3) методах нарахування АМ та встановлення строків корисного використання;
- 4) підходах до капіталізації витрат на модернізацію та поліпшення;
- 5) обсязі та характері розкриття інформації у фінансовій звітності (дод. Г).

Висновки до розділу 1

Незважаючи на наявність різноманітних наукових трактувань, існує спільне розуміння сутності ОсЗ як матеріальних ресурсів підприємства, що беруть участь у виробничому або адміністративному процесі протягом тривалого часу та поступово переносять свою вартість на продукцію, роботи чи послуги. Наукові підходи відрізняються деталізацією складу ОсЗ, акцентом на економічній функції та методах оцінки їх вартості, але всі автори погоджуються, що вони є довгостроковими активами, котрі забезпечують економічну вигоду підприємству.

Сутність понять наявності та руху ОсЗ полягає у відображенні фактичного стану активів на підприємстві та процесу їх переміщення, використання і вибуття. Наявність ОсЗ відображає сукупність об'єктів, які перебувають на балансі та готові до експлуатації. Рух ОсЗ характеризує зміни в складі активів і включає такі складові: придбання та введення в експлуатацію, модернізація або поліпшення, переоцінка, переміщення між структурними підрозділами, ремонт, списання та вибуття, реалізацію або ліквідацію. Кожна складова руху забезпечує контроль за використанням ресурсів, планування амортизації та своєчасне оновлення парку основних засобів.

Важливим аспектом обліку є класифікація ОсЗ, яка здійснюється за різними ознаками: за строками корисного використання, видами діяльності, функціональним призначенням, що дозволяє встановлювати методи амортизації, строки експлуатації та групувати активи для ефективного контролю. Класифікація за граничними строками корисного використання, встановленими ПКУ, передбачає групування ОсЗ від земельних ділянок та поліпшень землі до машин, обладнання, транспортних засобів та інших активів, що дозволяє оптимізувати нарахування амортизації і планування капітальних витрат.

З позиції нормативного регулювання в Україні, критерії визнання та оцінювання ОсЗ визначаються НП(С)БО 7 «Основні засоби», котрий регламентує бухгалтерський облік, а також положеннями ПКУ, які встановлюють податкові правила щодо первісної вартості, амортизації та строків корисного використання. Визнання активу як ОсЗ передбачає його матеріальну форму, цільове використання у господарській діяльності, тривалість експлуатації понад один рік або операційний цикл, якщо він перевищує один рік, а також очікуваний економічний ефект від використання. Первісна вартість визначається як сукупність витрат на придбання, виготовлення, доставку, монтаж і приведення в експлуатаційний стан. ПКУ встановлює обмеження щодо мінімальної вартості об'єктів для включення в податковий облік, а також граничні строки корисного використання для

нарахування амортизації, що відрізняються від методик бухгалтерського обліку і є обов'язковими для податкового контролю.

Міжнародний стандарт МСБО 16 «Основні засоби» застосовується для забезпечення порівнянності фінансової звітності на глобальному рівні. Він визначає аналогічні критерії визнання ОсЗ, проте акцентує увагу на обліку справедливої вартості, регулярній переоцінці та методах нарахування амортизації залежно від економічного терміну корисного використання, очікуваного залишкового значення та способу використання активу. У порівнянні з МСБО 16, НП(С)БО 7 більш жорстко регламентує порядок обліку і включає вимоги щодо документального підтвердження витрат та відповідності податковому законодавству.

При надходженні ОсЗ на баланс підприємства вони зараховуються за різними видами вартості: первісною (історичною), справедливою у разі безоплатного отримання чи обміну, вартості самостійного виготовлення або переоціненою. Вибір виду вартості визначає базу для нарахування амортизації та податкових розрахунків, забезпечуючи об'єктивне відображення активу в обліку.

2 МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

2.1 Аналіз особливостей діяльності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Комбінат є одним із базових підприємств Криворізького залізорудного басейну та сформувався в умовах масштабної індустріалізації південно-східного регіону України. Його створення у середині ХХ століття було зумовлене стратегічною потребою держави у нарощуванні обсягів видобутку залізорудної сировини та забезпеченні металургійного комплексу країни високоякісним концентратом. Перші виробничі потужності увійшли в експлуатацію приблизно у 1953–1957 роках, що стало відправною точкою формування єдиного технологічного циклу видобутку, збагачення та транспортування рудної продукції до підприємств чорної металургії [59].

На етапі становлення комбінат функціонував як державне промислове підприємство, що відображало централізовану модель планового управління економікою. Основні виробничі фонди формувалися за рахунок бюджетних інвестицій, а технічна політика орієнтувалася на досягнення максимального обсягу видобутку при доступному технологічному рівні того часу. Поступово впродовж 1960–1980-х років відбулася модернізація дробильно-збагачувального обладнання, впровадження нових технологічних ліній, розширення кар’єрних полів та формування широкої інфраструктурної мережі, що забезпечило зростання продуктивності та підвищення рівня механізації. Впровадження автоматизованих систем управління технологічними процесами у кінці 1980-х років стало важливим кроком у підвищенні якості продукції та оптимізації ресурсоспоживання [59].

Радикальні структурні зміни у діяльності підприємства почалися на початку 1990-х рр. у зв'язку з демонтажем командно-адміністративної системи та переходом України до ринкової економіки. Комбінат пройшов через процеси корпоратизації та приватизації, у результаті чого сформувалася його сучасна організаційно-правова модель: приватне акціонерне товариство. Така форма власності передбачає функціонування на принципах корпоративного управління, розподіл корпоративних прав між акціонерами та відповідність діяльності вимогам законодавства у сфері цінних паперів, фінансової звітності та розкриття інформації. Приватна форма власності зумовила переорієнтацію комбінату з планових показників на ринкові критерії ефективності, серед яких ключову роль відіграють прибутковість, рентабельність, конкурентоспроможність продукції та оптимізація виробничих витрат [59].

Сучасний виробничо-технологічний комплекс ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» охоплює повний цикл видобутку й переробки залізорудної сировини. Основними видами діяльності підприємства є відкритий видобуток залізної руди, проведення буровибухових робіт для розкриву та фрагментації гірських порід, робота екскаваторного парку та автотранспортних технологічних комплексів, подальше дроблення, магнітне та флотаційне збагачення рудної маси. Найважливішими кінцевими продуктами є залізорудний концентрат із високим вмістом заліза та обкотиші, які користуються стабільним попитом у металургійних компаній як в Україні, так і за її межами. Виробнича схема комбінату відзначається високим рівнем капіталомісткості, що зумовлює відповідні вимоги до оновлення основних засобів, підтримання технічного рівня обладнання та ефективного управління витратами на енергетичні й матеріальні ресурси [59] (табл. 2.1).

У процесі розвитку комбінат неодноразово зустрічався з потребою адаптації до зовнішніх викликів: коливань світових цін на залізорудну сировину, змін у фіскальній політиці держави, коливань попиту з боку металургійних концернів, зростання логістичних витрат, а також інституційних змін, пов'язаних з інтеграцією України у світові ринки [59].

Таблиця 2.1 - Виробнича структура ПРАТ "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК"

Виробнича структура		
Добувний комплекс	Перероблювальний комплекс	Допоміжний комплекс
1	2	3
Кар'єр № 1. На базі Глеюватського родовища залізистих кварцитів. Проектна річна продуктивність кар'єра становить 5,0 млн. тонн магнетитових залізистих кварцитів на рік.	Дробильна фабрика. Проектна продуктивність дробильної фабрики 28 млн. т. руди на рік.	Цех мереж та підстанцій - ЦМП. Надійне, безперебійне та якісне електропостачання.
Кар'єр № 3. На базі Петрівського родовища залізистих кварцитів. Проектна продуктивність кар'єра становить 6,0 млн. тонн магнетитових залізистих кварцитів на рік.	Збагачувальна фабрика. Фактичне виробництво концентрату в останні роки на рівні 6000 тис. т на рік.	Цех технологічного енергозабезпечення - ЦТЕЗ. Надійне і стабільне забезпечення структурних підрозділів питної та технологічною водою, природним газом, теплоенергією, стисненим повітрям, балонним киснем, відвід фекальних і промислових стоків, працездатність систем перехоплення фільтраційних вод та гідрозахисту кар'єру №1.
Кар'єр № 4. На базі Артемівського родовища залізистих кварцитів. Проектна продуктивність кар'єра становить 4,0 млн. тонн магнетитових залізистих кварцитів на рік.	Цех шламового господарства - ЦШГ. Відвальні хвости збагачення залізистих кварцитів збагачувальної фабрики комбінату скидаються у хвостосховище з 1961 року. Транспортування хвостів збагачення здійснюється гідротранспортом.	Цех технологічної диспетчеризації - ЦТД. Безперебійне забезпечення всіма видами зв'язку для оперативного управління всією виробничо-господарською діяльністю.
Шахта ім. Орджонікідзе. В даний час шахтою ім. Орджонікідзе розробляються запаси неокислених магнетитових кварцитів покладів "Південна-магнетитових" (гор. 527м). Річна продуктивність шахти становить 1600 т. тонн магнетитових залізистих кварцитів на рік.	Фабрика огрудкування. Проектна продуктивність фабрики огрудкування - 2000 тис. т обкотишів на рік.	Центральна комбінатська лабораторія- ЦКЛ. Забезпечення автоматизації виробничих процесів, високочастотні випробування, ремонт контрольно-виміркових приладів, метрологічне забезпечення, охоронно-пожежна сигналізація, хімічний аналіз, дозиметричний та радіаційний контроль, забезпечення неруйнівного контролю, контроль якості сировини та готової продукції.

1	2	3
Шламосховище. З 2001 року ведеться видобуток хвостів для подальшого збагачення. Річний видобуток пісків складає 6995 тис. тонн з вмістом заліза магнітного 7,5%.		

Реакцією на такі виклики стало поступове впровадження інноваційних технологій збагачення, підвищення енергоефективності, цифровізації процесів контролю якості, застосування інформаційно-аналітичних систем управління та проектування виробничих процесів. Акцент на модернізацію технологічних ліній дозволив підприємству забезпечити стабільну якість продукції та зберегти конкурентні позиції на ринку.

З огляду на масштаби виробництва ПРАТ «Центральний ГЗК» відіграє вагомую роль у соціально-економічному розвитку регіону. Підприємство забезпечує значний обсяг робочих місць, формує податкові надходження до місцевих та державного бюджетів, підтримує розвиток інфраструктури та соціальних програм. Висока концентрація основних засобів, чисельності персоналу та виробничих потужностей визначає підприємство як один із ключових суб'єктів гірничо-металургійного сектору України [59].

Аналіз ринкової орієнтації ПРАТ «Центральний ГЗК» передбачає визначення структури споживачів його продукції, а також оцінювання трансформації ринкових зв'язків у воєнних умовах. Упродовж тривалого часу комбінат орієнтувався на поставки залізорудного концентрату та обкотишів великим металургійним підприємствам України та іноземним металургійним корпораціям. До ключових внутрішніх споживачів традиційно належать заводи Криворізького та Маріупольського металургійних центрів, зокрема підприємства, що входили до складу вертикально інтегрованих гірничо-металургійних груп. До початку широкомасштабної війни значну частку продукції комбінату також споживали металургійні комбінати

Дніпропетровської та Запорізької областей, які формували стабільний попит на обкотиші для доменного та конвертерного виробництва [59].

У зовнішньоекономічній діяльності комбінат орієнтувався переважно на ринки Європейського Союзу, країн Північної Африки, Близького Сходу та Азійсько-Тихоокеанського регіону. Попит на продукцію підприємства з боку іноземних металургійних компаній обумовлений якісними параметрами концентрату, стабільністю поставок та конкурентоспроможністю за ціною. За умов глобальної конкуренції на ринку залізорудної сировини комбінат підтримував довгострокові контракти з міжнародними трейдерами й виробниками сталі, що забезпечувало прогнозований збут і відносну стабільність валютної виручки [59].

Втім широкомасштабна війна істотно змінила ринкову кон'юнктуру та логістичні можливості підприємства. Найбільш критичним наслідком стало блокування морської логістики, адже до 2022 р. морські порти Чорного моря виконували функцію ключових експортних каналів. Втрата можливості експортувати великі обсяги залізорудної продукції через порти призвела до різкого зменшення зовнішнього ринку збуту, перенавантаження залізничної інфраструктури, подовження логістичних маршрутів до портів ЄС та суттєвого зростання витрат на транспортування. Зміна логістичних ланцюгів зумовила зниження маржинальності продукції, адже збільшення логістичного плеча значно здорожчало доставку до кінцевих споживачів [59].

Крім того, частина внутрішніх споживачів або опинилася на окупованих територіях, або зупинила роботу внаслідок руйнування інфраструктури та виробничих потужностей. Руйнування металургійних комбінатів у Маріуполі фактично ліквідувало один із найбільших внутрішніх ринків збуту, що спричинило необхідність переорієнтуватися на нові канали продажу та змінити структуру виробничої програми з урахуванням скорочення попиту.

Підприємство також зіткнулося з проблемою дефіциту кваліфікованої робочої сили, зумовленою мобілізацією, міграцією частини працівників та необхідністю забезпечення безпеки персоналу під час повітряних тривог і

ракетних атак. Це спричинило додаткове навантаження на кадрову систему, ускладнило планування виробничих змін та вимагало адаптації внутрішньої логістики [59].

Важливим чинником стало зростання собівартості виробництва через подорожчання електроенергії, пального, вибухових матеріалів та комплектуючих, що імпортуються. Порушення стабільності енергопостачання в окремі періоди війни вимагало оперативного коригування виробничих графіків та інколи призводило до тимчасових зупинок технологічного циклу [59].

2.2 Аналіз основних економічних показників діяльності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» та його фінансового стану

Динаміка основних економічних показників ПРАТ «Центральний ГЗК» упродовж 2018–2024 років відображає глибокі структурні зміни, спричинені як внутрішніми процесами управління оборотним капіталом, так і зовнішніми системними шоками, головним із яких стала повномасштабна війна з 2022 року. За своєю економічною природою такі коливання є проявом трансформації моделі господарювання підприємства у відповідь на радикальні зміни ринкової кон'юнктури, порушення логістики, обмеження експорту та нестабільність попиту на залізорудну продукцію (табл. 2.2 і 2.3).

Поведінка дебіторської заборгованості демонструє, що ГЗК працював у режимі постійної адаптації до змін умов реалізації. Періоди її різкого зниження (2019, 2021 рр.) відображають активізацію політики стягнення, скорочення реалізації на умовах відстрочки або коригування резервів за сумнівними боргами. Навпаки, суттєві прирости (2020, 2022, 2024 рр.) свідчать про посилення кредитного навантаження на підприємство й потребу стимулювати продаж в умовах зниження ліквідного попиту [59].

Таблиця 2.2 – Величини основних економічних показників ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Найменування показника, тис. грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7359614	5418438	7309660	3474371	9 616 171	6 652 941	8 872 042
Кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	704740	1348510	888618	1560981	2287320	2 407 699	3 312 255
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	11338790	12083280	12438797	22545072	14354012	9 852 828	15 830 022
Собівартість наданих послуг	6802916	7957950	8348892	9233036	9 726 718	8 852 917	12 567 425
Валовий прибуток	4535874	4125330	4089905	13312036	4627294	999 911	3 262 597
Чисельність працюючих, осіб	4574	4593	4498	4368	4053	3808	3484
Інші операційні доходи	1137328	1130658	816694	67 563	1 443 309	1 054 037	360 258
Адміністративні витрати	124788	145955	146569	158782	162309	169 514	131 091
Витрати на збут	1759588	2099107	1537941	1728 353	2013251	1 860 415	3 653 173
Інші операційні витрати	1323975	2084262	316045	676878	884946	1 250 311	351 635
Фінансовий результат від операційної діяльності	2464851	926664	2906044	10815586	3010097	-1 226 292	-513 044
Чистий фінансовий результат	2254188	1473313	1601066	8 919 978	2 117 831	-1326661	-648004

Таблиця 2.3 – Динаміка показників ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Найменування показника, тис. грн	Абсолютне відхилення (+; -)						Відносне відхилення, %					
	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
1	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	-1941176	1 891222	-3 835289	6 141800	-2 963 230	2 219 101	-26,38	34,90	-52,47	176,77	-30,81	33,36
Кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	643 770	-459 892	672 363	726 339	120 379	904 556	91,35	-34,10	75,66	46,53	5,26	37,56
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	744 490	355 517	10 106275	-8191060	-4 518 184	5 977 194	6,57	2,94	81,25	-36,33	-31,47	60,66
Собівартість наданих послуг	1 155 034	390 942	884 144	493 682	-873 801	3 714 508	16,99	4,91	10,59	5,35	-8,99	41,96
Валовий прибуток	-410 544	-35 425	9 222 131	-8684742	-3 627 383	2 262 686	-9,05	-0,86	225,49	-65,24	-78,41	226,27
Чисельність працюючих, осіб	19	-95	-130	-315	-245	-324	0,42	-2,07	-2,89	-7,21	-6,04	-8,51
Інші операційні доходи	-6670	-313 964	-749 131	1375746	-389 272	-693 779	-0,59	-27,77	-91,73	2036,24	-26,96	-65,83
Адміністративні витрати	21 167	614	12 213	3527	7 205	-38 423	16,96	0,42	8,33	2,22	4,44	-22,67
Витрати на збут	339 519	-561 166	190 412	284 898	-153 836	1 792 758	19,3	-26,73	12,38	16,48	-7,64	96,35
Інші операційні витрати	754 890	-1768217	360 833	208 068	365 365	-898 676	57,42	-84,84	114,17	30,74	41,28	-71,85
Фінансовий результат від операційної діяльності	-1538187	1979380	7 909 542	-7805489	-4 238 389	713 248	-62,40	213,60	272,18	-72,17	-140,75	-58,16
Чистий фінансовий результат	-780 875	127 753	7 318 912	-6802147	-3 444 492	678 657	-34,64	8,67	457,13	-76,26	-162,67	-51,15

Економічна суть цього процесу полягає у тому, що в умовах логістичних розривів та воєнних обмежень покупці продукції ГЗК підвищили частку розрахунків з відстрочкою, перекладаючи ризики затримок транспортування на виробника. Тож накопичення дебіторської заборгованості стало відображенням структурної кризи ринку збуту, а не лише результатом внутрішньої політики ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК».

Зміни кредиторської заборгованості демонструють характерну для воєнного періоду тенденцію: підприємство дедалі частіше переносить оплату постачальникам, щоб компенсувати нестачу обігових коштів, спричинену зростанням дебіторки й падінням виручки. Позитивні відхилення у 2019, 2021–2024 рр. свідчать про використання зовнішнього фінансування у вигляді відстрочки платежів, що є типовою реакцією підприємств важкої промисловості у кризових умовах. Економічно це означає заміщення власного капіталу короткостроковими безвідсотковими зобов'язаннями, що тимчасово підтримує ліквідність, але підвищує ризики втрати довіри постачальників та залежність від їхньої платіжної дисципліни.

Виручка від реалізації ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» виявила надзвичайну чутливість до зовнішніх шоків. Зростання у 2021 році (+81,25%) пов'язане з високою світовою кон'юнктурою на руду та збільшенням попиту на металургійному ринку після пандемічного спаду. Проте вже у 2022 році виручка зазнала різкого падіння (–36,33%), що є безпосереднім наслідком війни: руйнування та блокування логістичних шляхів, обмеження портового експорту, переорієнтація глобального попиту, тимчасова зупинка або скорочення виробництва на металургійних підприємствах України. Економічна суть цих змін полягає в тому, що пряма залежність Центрального ГЗК від зовнішніх ринків та морських логістичних коридорів зумовила найбільшу уразливість серед гірничодобувних підприємств.

Динаміка собівартості відображає загальноекономічний тиск воєнних чинників: подорожчання енергоносіїв, перебої з поставками допоміжних матеріалів, збільшення витрат на охорону, ремонти, альтернативні логістичні

маршрути. Помірні зміни у 2019–2021 рр. були змінені значними стрибками в 2022–2024 рр., коли підприємству довелося працювати в умовах порушених виробничих ланцюгів і непередбачуваних витрат, що призвело до нестабільності валового прибутку. Драматичний обвал валового прибутку у 2022 році (–8 684 742 тис. грн) є прямим наслідком розриву між постійно зростаючими витратами та стрімким падінням доходів.

Інші операційні доходи і витрати також суттєво коливалися внаслідок появи понаднормативних витрат, збитків від простоїв, списання активів, курсових різниць і компенсаційних операцій, що є типовими у періоди війни. В окремих роках різкі позитивні відхилення могли бути пов'язані з отриманням страхових, компенсаційних або одноразових доходів, але вони не мали стабілізуючого впливу на загальну фінансову динаміку.

Поступове скорочення чисельності персоналу відображає адаптацію підприємства до зменшення обсягів виробництва, оптимізацію витрат та неможливість повноцінного функціонування всіх підрозділів у період воєнних дій. Економічно це є свідченням переходу до режиму мінімальної виробничої достатності, коли підприємство зберігає лише критичні компетенції для підтримки безперервності технологічного циклу.

Фінансовий результат від операційної діяльності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» та його чистий фінансовий результат стали інтегральним відображенням зазначених процесів: від зростання у 2021 році до катастрофічного падіння у 2022–2023 роках. Це свідчить про структурну нестійкість моделі розвитку підприємства, що базувалася на залежності від зовнішніх ринків, високої капіталомісткості та вразливості до зовнішніх шоків. У воєнних умовах така модель призвела до циклічного дефіциту ліквідності, падіння рентабельності та необхідності компенсувати розриви оборотного капіталу за рахунок нарощування кредиторської заборгованості.

Динаміка фінансових коефіцієнтів ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2018–2024 роках відображає глибокі зміни у структурі його ліквідності та фінансової стійкості (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності та фінансової стійкості ПРАТ «ЦЕНРАЛЬНИЙ ГЗК»

№ з/п	Найменування показника	Нормативне значення	Розраховане значення							Відхилення, (+;-)					
			2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Показники ліквідності															
1.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення	0,021	0,016	0,045	0,01	0,014	0,012	0,077	-0,005	0,029	-0,035	0,004	-0,002	0,065
2.	Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	>1	1,301	0,855	0,997	2,269	1,923	1,623	1,449	-0,446	0,142	1,272	-0,346	-0,3	-0,174
3.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6–0,8	1,217	0,794	0,951	1,913	1,817	1,536	1,411	-0,423	0,157	0,962	-0,096	-0,281	-0,125
Показники фінансової стійкості															
1.	Коефіцієнт фінансової стійкості	>0,5	0,564	0,483	0,517	0,843	0,675	0,535	0,522	-0,081	0,034	0,326	-0,168	-0,14	-0,013
2.	Коефіцієнт фінансуваня	<1 зменшення	0,961	1,431	1,476	0,403	0,618	0,869	0,914	0,47	0,045	-1,073	0,215	0,251	0,045
3.	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (ВОК)	>0,1	0,301	-0,145	-0,003	1,269	0,923	0,799	0,193	-0,446	0,142	1,272	-0,346	-0,124	-0,606

Значення коефіцієнтів ліквідності ПРАТ «ЦЕНРАЛЬНИЙ ГЗК» демонструють істотну нестабільність. Абсолютна ліквідність упродовж більшості років залишалася вкрай низькою, коливаючись на рівні 0,01–0,045, що означало структурну нестачу високоліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань. Падіння цього показника до 0,01 у 2021 році свідчило про напружений стан грошових потоків на фоні зміни світової кон'юнктури та зростання виробничих витрат. Лише у 2024 році він зріс до 0,077, що можна інтерпретувати як тимчасове поліпшення платоспроможності, ймовірно внаслідок часткового відновлення збуту та перерозподілу грошових ресурсів на користь оперативної ліквідності. Проте навіть це значення не відповідає безпечному рівню для капіталомістких виробництв.

Поточна ліквідність ПРАТ «ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2018–2020 роках поступово погіршувалася, досягнувши критичних 0,855 у 2019 році, що вказувало на брак оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Різке збільшення до 2,269 у 2021 році є наслідком відновлення ринкової активності та збільшення обсягу оборотних активів порівняно з короткостроковими боргами. Однак після початку повномасштабної війни показник почав знижуватися, що свідчило про підвищення тиску на обіговий капітал через падіння експортної виручки, зростання логістичних витрат і необхідність збільшення кредиторської заборгованості для підтримки операційної діяльності. До 2024 року коефіцієнт знизився до 1,449, тобто підприємство зберегло мінімально допустимий рівень платоспроможності, але із значною залежністю від запасів та дебіторської заборгованості, які важко швидко монетизувати в умовах війни.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, що очищує оборотні активи від найменш ліквідної складової — запасів більш точно відображає реальну платоспроможність. Упродовж 2018–2019 років він знижувався до критичного рівня 0,794, що межує з нижньою межею норми. Підвищення у 2021 році до 1,913 стало наслідком сприятливої ринкової кон'юнктури, однак із 2022 року спостерігалось послідовне погіршення, спричинене зростанням дебіторської

заборгованості, падінням обсягів реалізації та необхідністю залучення короткострокового фінансування. До 2024 року показник знизився до 1,411, що, хоч і перевищує норматив, але свідчить про зменшення ліквідної частини оборотного капіталу.

Показники фінансової стійкості також зазнали значних коливань, що відображає серйозні структурні трансформації в капіталі підприємства. Коефіцієнт фінансової стійкості, який показує частку стабільних джерел фінансування, у 2019–2020 роках перебував нижче нормативу, що означало посилену залежність від позикових ресурсів. Високий рівень 0,843 у 2021 році був нетривалим і став результатом одночасного зростання власного капіталу та скорочення зобов'язань. Проте вже у 2022–2024 роках показник знову знизився, що свідчить про системний тиск війни на капіталізацію підприємства, зменшення залишкової вартості активів і зростання короткострокових боргів.

Коефіцієнт фінансування, який характеризує співвідношення позикового та власного капіталу, демонструє, що у 2019–2020 роках підприємство суттєво втратило фінансову незалежність, його значення понад 1 означає, що позиковий капітал перевищував власний. Лише у 2021 році ситуація покращилася, проте війна в 2022–2023 роках знову змістила баланс у бік зростання боргового навантаження, яке до 2024 року залишилось близьким до верхньої межі безпечного рівня. Це свідчить про стратегічну вразливість підприємства: у періоди шоків воно вимушено фінансує діяльність за рахунок кредиторів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами та коефіцієнт маневреності власного капіталу вказують на характерну для воєнного періоду проблему: нестачу гнучкого власного капіталу, який можна було б спрямувати на покриття поточних потреб. Негативні значення у 2019–2020 роках сигналізували про критичну нестачу власних оборотних ресурсів, а різке зростання у 2021 році характеризують тимчасове відновлення фінансової рівноваги. Проте подальше зниження цих показників у 2022–2024 роках демонструє, що підприємство знову опинилося у ситуації, коли власний капітал

погано придатний для маневрування та не забезпечує достатню гнучкість у використанні ресурсів в умовах високої економічної турбулентності.

Аналіз фінансових коефіцієнтів ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у контексті ділової активності та рентабельності свідчить про складну та нерівномірну динаміку, що відображає зміну операційного середовища, інвестиційних циклів та коливання зовнішньої кон'юнктури (табл. 2.5).

Динаміка коефіцієнта оборотності активів характеризує поступове зниження у 2018–2020 роках ($0,76 \rightarrow 0,699$), що вказує на уповільнення генерування виручки з одиниці активів. Це могло бути спричинено як накопиченням малоефективних активів, так і зниженням попиту на продукцію. Стрибкове підвищення у 2021 році до 1,42 є ознакою різкого розширення операційної діяльності, можливо, внаслідок сприятливої цінової кон'юнктури залізорудного ринку. Проте вже у 2022 році коефіцієнт падає до 0,848, а в 2023 році — до 0,4827, що відображає вплив воєнних ризиків, падіння виробництва та ускладнені логістичні ланцюги. Часткове відновлення до 0,6607 у 2024 році свідчить про адаптацію підприємства, однак зберігається значний розрив порівняно з докризовим рівнем. Причинно-наслідковий характер цих коливань демонструє пряму залежність швидкості обороту активів від зовнішніх шоків і внутрішньої гнучкості виробничої системи.

Коефіцієнт оборотності основних засобів демонструє аналогічну траєкторію: спад із 2,163 у 2018 році до 1,546 у 2020 році відображає зниження інтенсивності використання виробничих потужностей. Зростання в 2021 році до 2,8 свідчить про пікову продуктивність активів, тоді як падіння в 2022–2023 роках (1,958 та 1,513 відповідно) показує зменшення завантаження обладнання, що може бути пов'язано з падінням обсягів видобутку та потребою зупинок на ремонт чи консервацію. Часткове відновлення до 1,92 у 2024 році вказує на стабілізацію виробничих процесів, однак підприємство ще не повернулося до рівня найбільш ефективного періоду.

Динаміка оборотності власного капіталу за ті самі роки відображає зміну фінансової ефективності в розрізі використання власних ресурсів.

Таблиця 2.5 – Коефіцієнти ділової активності та рентабельності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

№ з/п	Найменуван ня показника	Норма- тивне зна- чення	Розраховані значення							Відхилення					
			2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Показники ділової активності															
1.	Коефіцієнт оборотності активів	збільше ння	0,76	0,727	0,699	1,42	0,848	0,4827	0,6607	-0,033	-0,028	0,721	-0,572	-0,3653	0,178
2.	Коефіцієнт оборотності основних засобів	збільше ння	2,163	1,808	1,546	2,8	1,958	1,513	1,92	-0,355	-0,262	1,254	-0,842	-0,445	0,407
3.	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільше ння	1,503	1,588	1,714	2,642	1,292	0,838	1,251	0,085	0,126	0,928	-1,35	-0,454	0,413
Показники рентабельності															
1.	Коефіцієнт рентабельно сті активів	>0	0,151	0,089	0,09	0,562	0,125	-0,65	-0,027	-0,062	0,001	0,472	-0,437	-0,775	0,623
		збільше ння													
2.	Коефіцієнт рентабельно сті продаж	>0	0,199	0,122	0,129	0,396	0,148	-0,135	-0,041	-0,077	0,007	0,267	-0,248	-0,283	0,094
		збільше ння													
3.	Коефіцієнт рентабельно сті власного капіталу	>0	0,299	0,194	0,221	1,045	0,191	-0,113	-0,051	-0,105	0,027	0,824	-0,854	-0,304	0,062

Зростання з 1,503 до 1,714 у 2018–2020 роках демонструє посилення генерування доходів із вкладеного капіталу. Стрибок у 2021 році до 2,642 відображає пікову фінансову активність, але подальший спад у 2022–2023 роках (1,292 та 0,838) свідчить про зниження здатності власного капіталу забезпечувати достатній обсяг операцій. Відновлення до 1,251 у 2024 році вказує на часткову компенсацію втрат і підвищення фінансової стійкості.

Показники рентабельності підсилюють висновки щодо циклічності діяльності підприємства. Рентабельність активів знижується з 0,151 у 2018 році до 0,09 у 2020 році, після чого у 2021 році різко підвищується до 0,562, демонструючи надзвичайно високу прибутковість в умовах сприятливої кон'юнктури. Різке падіння до $-0,65$ у 2023 році відображає значні фінансові втрати, що можуть бути пов'язані з погіршенням ринкових умов та підвищенням витрат. У 2024 році показник зростає до $-0,027$, що свідчить про вихід із фази глибокої збитковості та поступове наближення до операційної рівноваги.

Рентабельність продажів демонструє схожу картину: поступове падіння до 0,129 у 2020 році та стрибкове зростання до 0,396 у 2021 році відображають залежність прибутковості від ринкових цін на руду та динаміки витрат. У 2023 році значення падає до $-0,135$, що свідчить про збитковість продажів, але у 2024 році підвищується до $-0,041$, показуючи часткове відновлення маржинальності.

Рентабельність власного капіталу з 0,299 у 2018 році знижується до 0,221 у 2020 році, після чого у 2021 році досягає піку (1,045), що демонструє високу віддачу на вкладення власників. Проте падіння до $-0,113$ у 2023 році сигналізує про суттєві фінансові втрати, а відновлення до $-0,051$ у 2024 році свідчить про часткове коригування фінансової стратегії та стабілізацію виробничої діяльності.

Узагальнюючи, динаміка коефіцієнтів ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» демонструє чітку залежність від зовнішніх ринкових та макроекономічних факторів, насамперед від світових цін на залізорудну продукцію та воєнних

ризиків. Причинно-наслідкові зв'язки проявляються у кореляції між падінням оборотності активів, зниженням рентабельності та зменшенням ефективності використання як основних засобів, так і власного капіталу. Водночас позитивні зміни у 2024 році підтверджують адаптивність підприємства, наявність потенціалу відновлення та можливість повернення до стабільної прибутковості за умови покращення зовнішнього середовища.

Варто відмітити, що уродовж 2018–2024 рр. вартісні параметри ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» зазнали істотних змін, що відображає як трансформацію техніко-технологічної бази комбінату, так і застосування різних моделей оцінювання активів у межах облікової політики (табл. 2.6 – 2.7).

Первісна вартість ОсЗ демонструє чітко виражену тенденцію зростання протягом 2018–2023 рр., досягаючи максимального значення у 2023 році (12,72 млрд грн). Це свідчить про реалізацію масштабних інвестиційних програм, спрямованих на оновлення технічного парку, а також про можливі коригування вартості активів унаслідок переоцінки. Проте у 2024 році фіксується різке скорочення первісної вартості до 10,75 млрд грн, що може бути обумовлено вибуттям значної частини зношених активів, переходом на змінену модель оцінювання або переглядом справедливої вартості ОсЗ за умов високої макроекономічної волатильності.

Динаміка зносу ОсЗ характеризується високою варіативністю. Зокрема, у 2019 році спостерігається різке зниження його величини до 641,8 млн грн порівняно з рівнем 2018 року (2,15 млрд грн). Така зміна не може бути інтерпретована як результат суто фізичного оновлення активів і майже напевно зумовлена суттєвою переоцінкою технічних засобів, унаслідок якої відбулося коригування накопиченого зносу. У наступні роки величина зносу зростає до 6,55 млрд грн у 2023 році, що є характерною ознакою інтенсивного морального та фізичного старіння виробничо-технологічної інфраструктури підприємства у гірничо-металургійному секторі, де фондомісткість виробництва традиційно є високою.

Таблиця 2.6 – Вартість ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2018-2024 роках

Найменування показника, тис. грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
Первісна вартість основних засобів	7714793	8446581	10932052	12185794	12323045	12718697	10753522
Знос основних засобів	2152053	641799	2644440	4369726	5479116	6547180	434687
Залишкова вартість основних засобів	5562740	7804782	8287612	7816068	6843929	6171517	10318835

Таблиця 2.7 – Динаміка величини вартості ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2018-2024 роках

Найменування показника	Абсолютне відхилення (+; -)						Відносне відхилення, %					
	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2019 р. від 2018 р.	2020 р. від 2019 р.	2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Первісна вартість основних засобів	731 788	2485471	1 253742	137 251	395652	-1965175	9,49	29,43	11,47	1,13	3,21	-15,45
Знос основних засобів	-1510254	2002641	1 725286	1 109390	1068064	-6112493	-70,18	312,04	19,90	25,39	19,50	-93,36
Залишкова вартість основних засобів	2242042	482830	-471544	-972139	-672412	4157318	40,30	6,19	-5,69	106,16	-9,83	67,34

У 2024 році величина зносу зменшується до 435 млн грн, що становить нетипову та сутнісно аномальну динаміку. Така зміна свідчить про проведення нового циклу переоцінки або повного списання окремих груп основних засобів, що спричинило суттєве «очищення» балансових даних щодо амортизаційних накопичень.

Залишкова вартість ОсЗ у 2018–2020 рр. зростає з 5,56 млрд грн до 8,29 млрд грн, що відображає позитивні результати інвестиційно-відтворювальної діяльності. Починаючи з 2021 року, спостерігається поступове зниження цього показника, яке триває до 2023 року (6,17 млрд грн) і свідчить про те, що темпи фізичного та морального спрацювання активів перевищують інтенсивність їх оновлення. Водночас у 2024 році залишкова вартість зростає до 10,32 млрд грн, що корелює з різким зменшенням зносу та підтверджує проведення масштабної переоцінки, унаслідок якої значна частина основних засобів була приведена до справедливої вартості.

Загалом динаміка вартості та зносу ОсЗ у ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2018–2024 рр. свідчить про чергування періодів інтенсивного фізичного старіння виробничих потужностей із циклами їх модернізації та переоцінювання. Аномальні відхилення у 2019 та 2024 роках з високою ймовірністю пов'язані не з реальними змінами технічного стану активів, а з обліковими коригуваннями, що суттєво впливають на обчислення зносу та залишкової вартості (рис. 2.1).

Аналіз динаміки основних засобів ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2020–2022 рр. свідчить про складну та неоднорідну трансформацію структури активів під впливом інвестиційної активності, вибуття застарілих об'єктів, амортизаційної політики та процесів знецінення. Вихідною точкою є стан на кінець 2020 р., коли балансова вартість основних засобів становила 9,22 млрд грн, тоді як у 2021 р. вона зменшилася до 8,72 млрд грн, а у 2022 р. до 7,49 млрд грн. Таким чином, за два роки підприємство втратило понад 1,7 млрд грн чистої балансової вартості, що зумовлено переважанням амортизації та вибуття над темпами оновлення.

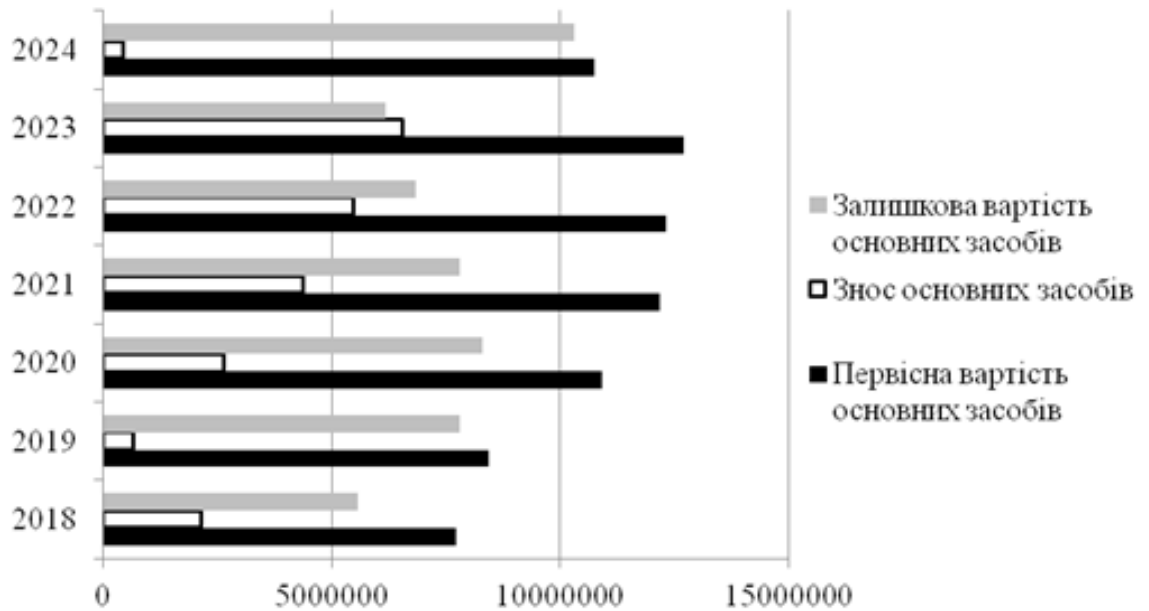

Рис. 2.1 – Унаочнення динаміки вартості та зносу ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» в 2018 – 2024 роках

Розглядаючи 2021 р., слід відзначити, що загальний приріст первісної вартості становив 3,36 млрд грн, тоді як вибуття сягнуло 2,14 млрд грн. Незважаючи на позитивне сальдо руху первісної вартості, чиста балансова вартість зменшилася майже на півмільярда гривень. Причинно-наслідковий зв'язок полягає в тому, що амортизаційні відрахування у розмірі 1,97 млрд грн та суттєве накопичення зносу у високовартісних групах активів перевищили ефект від введення нових об'єктів. Найбільший вплив мали будівлі та споруди, де амортизація становила 428 млн грн, а також машини й обладнання, де амортизація досягла 873 млн грн. У цих групах первісна вартість зростала, однак темпи старіння основних фондів були значно швидшими, ніж темпи оновлення, що зумовило зниження залишкової вартості.

У групі транспортних засобів спостерігається аналогічний причинно-наслідковий механізм: попри істотні надходження у 486 млн грн, чиста балансова вартість зменшилася на понад 155 млн грн. Це пояснюється тим, що сукупність амортизаційних відрахувань і вибуття первісної вартості переважили інвестиційні надходження (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Динаміка ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» в тис. грн.

Групи	31.12. 2020 р.			за 2021 р.					31.12.2021 р.			за 2022 р.					31.12.2022 р.		
	Первісна вартість	Накопичений знос та знецінення	Чиста балансова вартість	Надходження первісної вартості	Вибуття первісної вартості	Вибуття накопиченого зносу	Амортизаційні відрахування	Зменшення корисності	Первісна вартість	Накопичений знос та знецінення	Чиста балансова вартість	Надходження первісної вартості	Вибуття первісної вартості	Вибуття накопиченого зносу	Амортизаційні відрахування	Зменшення корисності	Первісна вартість	Накопичений знос та знецінення	Чиста балансова вартість
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Земельні ділянки	951	0	951	0	0	0	0	0	951	0	951	0	0	0	0	0	951	0	951
Будинки, споруди та передавальні пристрої	3 366 252	(544 232)	2 822 020	414 857	(14 127)	14 127	(428 409)	(146)	3 766 982	(958 660)	2 808 322	377 923	(154 839)	154 835	(425 925)	(83)	3 990 066	(1 229 833)	2 760 233
Машини та обладнання	4 735 956	(1 106 660)	3 629 296	549 306	(155 157)	153 914	(872 624)	(1 142)	5 130 105	(1 826 512)	3 303 593	247 056	(275 597)	273 647	(753 787)	(198)	5 101 564	(2 306 850)	2 794 714
Транспортні засоби	2 770 560	(975 011)	1 795 549	485 755	(83 488)	81 816	(638 940)	(424)	3 172 827	(1 532 559)	1 640 268	151 800	(226 702)	223 198	(547 798)	(9 278)	3 097 925	(1 866 437)	1 231 488

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	41 845	(9 968)	31 877	5 556	(13)	13	(8 578)	(5)	47 388	(18 538)	28 850	665	(901)	657	(8 201)	(7)	47 152	(26 089)	21 063
Інші основні засоби	9 758	(1 860)	7 898	29 482	(45)	44	(3 270)	(25)	39 195	(5 111)	34 084	9 957	(67)	12	(8 682)	0	49 085	(13 781)	35 304
Малоцінні необоротні матеріальні активи	6 730 964	(6 709)	21 929	21 619	(3)	3	(21 640)	0	28 346	(28 346)	0	8 027	(71)	71	(7 851)	0	36 302	(36 126)	176
Незавершені капітальні інвестиції	335	(35 199)	(2 679 639)	1 852 669	(1 891 569)	273 499	0	(13 617)	925 435	(25 234)	900 201	652 473	(915 493)	662 294	0	(967)	662 415	(16 327)	646 088
Разом	11 896 387	(2 679 639)	9 216 748	3 359 244	(2 144 402)	273 499	(1 973 461)	(15 359)	13 111 229	(4 394 960)	8 716 269	1 447 901	(1 573 670)	662 294	(1 752 244)	(10 533)	12 985 460	(5 495 443)	7 490 017

У групах низьковартісних та інших засобів рухи були незначними і не мали відчутного впливу на загальну структуру, хоча й демонстрували тенденцію поступового накопичення зносу.

Важливою складовою 2021 р. стало інтенсивне коливання у статті «незавершені капітальні інвестиції». Значний обсяг надходжень у 1,85 млрд грн свідчив про активну модернізаційно-інвестиційну діяльність, однак майже такий самий масштаб вибуття первісної вартості (1,89 млрд грн) вказує на конверсію незавершених об'єктів у готові основні засоби. Це означає, що частина приросту основних засобів у інших групах була сформована саме за рахунок капіталізації інвестицій, хоча в загальному балансі ефект був нівельований масивним зносом.

У 2022 р. відбулася подальша ескалація в напрямі зношування фондів. Надходження первісної вартості становили лише 1,45 млрд грн, тоді як вибуття досягло 1,57 млрд грн. Амортизаційні відрахування становили ще 1,75 млрд грн, що спричинило різке збільшення накопиченого зносу до 5,50 млрд грн. Як наслідок, чиста балансова вартість основних засобів знизилася до 7,49 млрд грн, що зумовлено системною нестачею інвестицій у відновлення матеріально-технічної бази. Найсуттєвіші зменшення чистої вартості відбулися у групах будівель і споруд, машин та обладнання, а також транспортних засобів. У цих групах спостерігалось одночасне поєднання трьох негативних факторів: зростання зносу, обмежене надходження нових активів та суттєве вибуття, що утворило причинно-наслідковий ланцюг деградації технічного потенціалу підприємства.

У транспортній групі, зокрема, невідповідність темпів оновлення до рівня вибуття та амортизаційного навантаження спричинила падіння чистої вартості до 1,23 млрд грн проти 1,64 млрд грн роком раніше. Додатковим негативним чинником стало зростання знецінення, яке у 2022 р. стало найбільш відчутним саме в цій групі. У групі машин та обладнання аналогічний процес призвів до зниження чистої вартості до 2,79 млрд грн, що свідчить про

погіршення фізичного стану ключових виробничих засобів, від яких залежить технологічна результативність підприємства.

Загалом, причинно-наслідковий аналіз показує, що підприємство протягом 2020–2022 рр. перебувало в умовах структурного старіння ОсЗ. Інвестиційна активність, хоча й значною мірою підтримувала модернізаційний потенціал у 2021 р., не забезпечила необхідного рівня оновлення в 2022 р. На тлі масштабних амортизаційних відрахувань і підвищеного вибуття це призвело до кумулятивного ефекту зниження чистої балансової вартості майже на 19 %.

Отже, основним наслідком спостережуваних змін є поступове зменшення виробничої спроможності ОсЗ, що формує потребу у підвищенні інвестиційної активності та переорієнтації капітальних вкладень на групи з найбільшим виробничим значенням і найбільшим рівнем зношеності.

Ефективність використання ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» протягом 2020–2024 рр. характеризується істотною нерівномірністю, що відображає вплив воєнних ризиків, коливання обсягів виробництва та інвестиційних можливостей комбінату (табл. 2.9-2.10). Динаміка фондомісткості вказує на нестійку продуктивність використання капіталу: після різкого покращення у 2021 р. (зниження фондомісткості на 0,33 пункту), у 2022–2023 рр. відбулося істотне погіршення ефективності, оскільки зростання фондомісткості означає зменшення обсягів виробництва на одиницю ОсЗ. Тільки у 2024 р. підприємству вдалося повернутися до відносно кращих пропорцій, що опосередковано свідчить про часткову стабілізацію умов виробництва та відновлення обсягів випуску.

Фондоозброєність демонструє послідовне зростання протягом усього періоду, що є індикатором підвищення технічної оснащеності працівників та формування передумов для зростання продуктивності праці. Темпи приросту фондоозброєності, однак, уповільнюються після 2022 р., що може бути наслідком обмежених інвестиційних ресурсів і високої вартості відновлення основних фондів у кризових умовах.

Таблиця 2.9 – Коефіцієнти ефективності використання ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
Фондомісткість	0.8352	0.5127	0.8537	1.2708	0.7414
Фондоозброєність (грн/особу)	2309.54	2646.27	3023.54	3288.04	3368.57
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	0.4605	0.5686	0.3405	0.2978	0.3794
Коефіцієнт зносу	0.2546	0.3780	0.4471	0.5229	0.0370
Коефіцієнт придатності	0.7580	0.6410	0.5550	0.4850	0.9596
Коефіцієнт оновлення	0.3073	0.1188	0.0529	0.0311	0.1212
Коефіцієнт вибуття	0.1962	0.1291	0.0743	0.0000	0.3039

Таблиця 2.10 – Динаміка коефіцієнтів ефективності використання ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Показники	Абс. відх. (2021– 2020)*	Абс. відх. (2022– 2021)*	Абс. відх. (2023– 2022)*	Абс. відх. (2024– 2023)*
Фондомісткість	–0,33	0,34	0.4171	–0.5294
Фондоозброєність (грн/особу)	336,73	377,27	264.50	80.53
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	–0.11	–0.23	–0.0427	0.0816
Коефіцієнт зносу	0,13	0,07	0.0758	–0.4859
Коефіцієнт придатності	–0,12	–0,08	–0.0700	0.4746
Коефіцієнт оновлення	–0,19	–0,07	–0.0218	0.0901
Коефіцієнт вибуття	0,07	0,06	–0.0743	0.3039
Коефіцієнт приросту	–0,25	–0,12	0.0524	–0.2138
Фондовіддача (грн/грн ОЗ)	0,75	–0,78	–0.3844	0.5619
Рентабельність основних засобів (%)	58,55	–56,01	–54.02	30.80

Структурний стан ОсЗ за коефіцієнтом реальної вартості ОЗ у 2020–2024 рр. погіршується, оскільки показник знижується з 0,4605 до 0,3794, що відображає переважання зношених та застарілих активів у структурі майна підприємства. У 2022–2023 рр. падіння коефіцієнта було особливо відчутним, що супроводжувалося зростанням коефіцієнта зносу до максимуму у 2023 р. (0,5229). Лише у 2024 р. спостерігається різке покращення стану основних засобів за рахунок зниження коефіцієнта зносу до аномально низького значення 0,0370 та відповідного зростання коефіцієнта придатності до 0,9596, що може бути результатом або масштабного дооцінювання, або істотного оновлення фондів, або зміни методики обліку. Така різкість зміни потребує уточнення джерел даних, однак формально вказує на суттєве омолодження ОсЗ.

Коефіцієнт оновлення протягом 2020–2024 рр. демонструє спадну тенденцію, яка відображає зменшення темпів введення нових ОсЗ у 2021–2023 рр. Невелике покращення у 2024 р. до 0,1212 частково компенсує низьку інвестиційну активність, але загальний рівень оновлення залишається недостатнім для мінімізації ризиків зростання фізичного та морального зносу обладнання. Динаміка коефіцієнта вибуття характеризується різкими коливаннями, зокрема різким стрибком у 2024 р. (0,3039), що може означати списання застарілих або пошкоджених активів. Коефіцієнт приросту у 2022 та 2024 рр. є від’ємним, що означає скорочення загальної вартості основних засобів і підкреслює обмежені інвестиційні можливості комбінату в ці роки.

Фондовіддача виявляє аналогічну фондомісткості циклічність: зростання у 2021 р. (до 1,9504 грн/грн ОсЗ) свідчить про пік ефективності використання основних засобів за досліджуваний період, але подальше падіння у 2022–2023рр. вказує на зниження виробничої продуктивності активів. Відновлення фондовіддачі у 2024 р. до 1,3488 грн/грн ОсЗ підтверджує стабілізацію виробництва, хоча рівень залишається нижчим за показник 2021 р. (рис. 2.2)

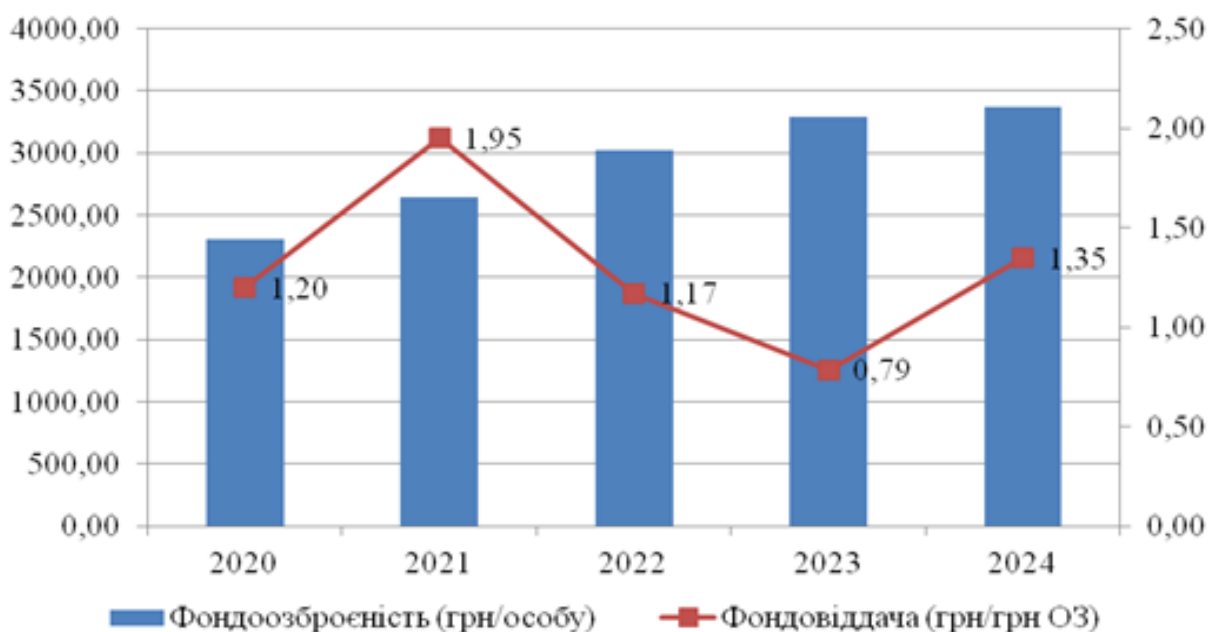

Рис. 2.2 – Унаочнення динаміки показників фондоозброєності та фондовіддачі на комбінаті

Рентабельність основних засобів демонструє найбільш контрастні зміни. Різке зростання у 2021 р. (73,20 %) пояснюється високими фінансовими

результатами в умовах сприятливої ринкової кон'юнктури. Падіння рентабельності у 2022 р. до 17,19 % і різко негативний результат у 2023 р. (-36,83 %) свідчать про збитковість експлуатації основних фондів, що є прямим відображенням воєнних ризиків, падіння попиту та зростання витрат. Невелике покращення у 2024 р. до -6,03 % демонструє поступове відновлення, хоча підприємство залишалося збитковим.

Узагальнюючи, ефективність використання ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» у 2020–2024 рр. визначається циклічністю, високими ризиками та обмеженими інвестиційними ресурсами. Комбінат пережив короткостроковий період підвищеної ефективності у 2021 р., після чого зіткнувся з різким погіршенням технічного стану та прибутковості ОсЗ. Лише у 2024 р. за більшістю показників спостерігаються ознаки стабілізації й часткового поліпшення, що може бути наслідком поступового відновлення виробничої активності та коригування інвестиційної політики, хоча повноцінне відновлення потребуватиме прискореного оновлення ОсЗ і зменшення їхнього зносу.

Для більш поглиблених висновків проведемо факторний аналіз методом ланцюгових підстановок (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Вихідні дані факторного аналізу

Період	Базове значення	Заміна показника	Заміна показника	Підсумкове значення
1	2	3	4	5
Факторний аналіз фондівддачі (грн/грн)				
Період	Базове значення	Заміна Вп (ΔВп)	Заміна Фкс (ΔФкс)	Підсумкове значення
2020 → 2021	1,197	+0,973	-0,220	1,950
2021 → 2022	1,950	-0,709	-0,070	1,171
2022 → 2023	1,171	-0,325	-0,059	0,787
2023 → 2024	0,787	+0,483	+0,079	1,349
Факторний аналіз рентабельності основних засобів (%)				
Період	Базове значення	Заміна Пб (ΔПб)	Заміна Фк (ΔФк)	Підсумкове значення
2020 → 2021	14,65%	+66,95 п.п.	-8,39 п.п.	73,20%
2021 → 2022	73,20%	-55,82 п.п.	-0,19 п.п.	17,19%
2022 → 2023	17,19%	-50,65 п.п.	-3,37 п.п.	-36,83%
2023 → 2024	-36,83%	+27,48 п.п.	+3,32 п.п.	-6,03%

1	2	3	4	5
Факторний аналіз фондомісткості (Фм)				
Період	Базове значення	Заміна середньорічної вартості ОЗ (Фкс)	Заміна чистого доходу (Вп)	Підсумкове значення
2020 → 2021	0,84	+0,09	-0,42	0,51
2021 → 2022	0,51	+0,03	+0,31	0,85
2022 → 2023	0,854	+0,225	+0,192	1,271
2023 → 2024	1,271	-0,234	-0,296	0,741
Факторний аналіз фондоозброєності (Фоз)				
Період	Базове значення	Заміна середньорічної вартості ОЗ (Фкс)	Заміна чисельності персоналу (Ч)	Підсумкове значення
2020 → 2021	2 309,54	+259,06	+77,67	2 646,27
2021 → 2022	2 646,27	+160,66	+216,61	3 023,54
2022 → 2023	3 023,54	+204,63	+59,87	3 288,04
2023 → 2024	3 288,04	-199,23	+279,76	3 368,57

У періоді 2020–2021 рр. фондovіддача зросла з 1,197 до 1,950 грн/грн. Основним джерелом зміни став приріст чистого доходу, який спричинив позитивний вплив +0,973. Такий результат свідчить про те, що підприємство стало ефективніше генерувати дохід на одиницю ОсЗ під впливом поліпшення ринкової кон'юнктури або зростання обсягів реалізації. Натомість збільшення середньорічної вартості основних засобів мало зворотний вплив: 0,220, що вказує на розширення або оновлення активів швидше, ніж зростання обсягів реалізації, а це частково стримувало зростання фондovіддачі.

У 2021–2022 рр. значення фондovіддачі зменшилося до 1,171 грн/грн. Вирішальним фактором стало падіння чистого доходу (-0,709), що свідчить про погіршення ринкових умов або зниження обсягів збуту, яке безпосередньо зменшило віддачу від використання ОсЗ. Зменшення вартості основних засобів спричинило незначний негативний ефект -0,070, що може бути наслідком виведення з експлуатації окремих активів, які не компенсували спад доходів.

У 2022–2023 рр. скорочення фондovіддачі до 0,787 було обумовлене двома чинниками: зменшенням чистого доходу (-0,325) та скороченням фонду

основних засобів (–0,059). Сукупний негативний вплив вказує на поглиблення проблем зі збутом і збереження тенденції до скорочення виробничого потенціалу у відповідь на зовнішні економічні обмеження.

У 2023–2024 рр. фондовіддача зросла до 1,349 грн/грн. Позитивний вплив з боку чистого доходу (+0,483) свідчить про відновлення обсягів реалізації або підвищення ефективності продажів. Одночасно зростання середньорічної вартості ОсЗ (+0,079) сприяло підвищенню фондовіддачі, що означає введення в дію нових або модернізованих активів, які почали інтенсивніше генерувати дохід. Обидва фактори працювали синхронно, формуючи зростання результативного показника.

У 2020–2021 рр. рентабельність ОсЗ зросла до 73,20%. Головним джерелом цього стрибка став приріст прибутку від операційної діяльності (+66,95 в.п.), що свідчить про значне підвищення ефективності виробничо-фінансової діяльності. Негативний вплив фондовіддачі (–8,39 в.п.) лише частково стримував загальне зростання і відображав відносно повільніший приріст доходів, порівняно з прибутком.

У 2021–2022 рр. рентабельність різко знизилася до 17,19%, перш за все через спад прибутку (–55,82 в.п.). Такий ефект однозначно вказує на різке погіршення фінансових результатів підприємства, що могло бути наслідком падіння попиту та підвищення витрат. Вплив фондовіддачі був мінімальним (–0,19 в.п.) й не визначав характер зміни.

У 2022–2023 рр. рентабельність стала від'ємною (–36,83%), що є результатом значного падіння прибутку (–50,65 в.п.). Зменшення фондовіддачі поглибило негативний тренд (–3,37 в.п.), оскільки використання основних засобів стало менш ефективним як у формуванні доходу, так і в отриманні прибутку. Взаємодія цих чинників створила кризовий фінансовий стан у сфері віддачі основних засобів.

У 2023–2024 рр. рентабельність покращилася до –6,03%, але залишилася від'ємною. Зростання прибутку (+27,48 в.п.) стало головним компенсуючим фактором, який зменшив масштаб збитковості. Додатний вплив фондовіддачі

(+3,32 в.п.) вказує на підвищення ефективності використання основних засобів. Однак ці фактори були недостатніми для повного відновлення прибутковості.

У 2020–2021 рр. фондомісткість знизилася до 0,51. Негативний вплив чистого доходу (–0,42) став ключовим джерелом покращення, оскільки збільшення виручки забезпечило ефективніше використання основних засобів. Додатний ефект зростання вартості ОсЗ (+0,09) частково нівелював результат, що означає збільшення майнової бази.

У 2021–2022 рр. фондомісткість зросла до 0,85. Підвищення чистого доходу збільшило фондомісткість (+0,31), що свідчить про те, що приріст активів випереджав приріст доходів, знижуючи ресурсну ефективність. Зростання вартості ОсЗ (+0,03) також сприяло збільшенню показника.

У 2022–2023 рр. фондомісткість підвищилася до 1,271. Збільшення впливу вартості ОсЗ (+0,225) означає активне нарощування виробничого потенціалу, що підвищило капіталоємність одиниці доходу. Додатковий вплив чистого доходу (+0,192) показує, що зростання виручки відбувалося повільніше, ніж зростання активів.

У 2023–2024 рр. фондомісткість знизилася до 0,741 під впливом скорочення вартості ОЗ (–0,234) та зниження чистого доходу (–0,296). Обидва фактори спрацювали в напрямі зменшення капіталоємності доходу, що може свідчити про оптимізацію активів або їх часткове вибуття, а також зменшення масштабів операційної діяльності.

У 2020–2021 рр. фондоозброєність зросла до 2646,27 грн/особу. Зростання вартості ОсЗ (+259,06) свідчить про інвестиції у виробничу базу, а збільшення чисельності персоналу (+77,67) підтверджує розширення трудового потенціалу, яке сприяло зростанню забезпеченості працівників засобами праці.

У 2021–2022 рр. підвищення фондоозброєності до 3023,54 грн/особу було зумовлене зростанням ОсЗ (+160,66) та збільшенням чисельності персоналу (+216,61). Така синхронність факторів вказує на збалансований розвиток виробничого середовища й персоналу.

У 2022–2023 рр. фондоозброєність зросла до 3288,04 грн/особу під впливом збільшення ОсЗ (+204,63), що свідчить про продовження інвестицій у технічне оснащення. Додатний вплив чисельності (+59,87) вказує на формування більш забезпеченого робочого середовища.

У 2023–2024 рр. показник зріс до 3368,57 грн/особу попри скорочення вартості ОсЗ (–199,23). Визначальним фактором стало істотне збільшення чисельності персоналу (+279,76), що зумовило перерозподіл існуючої майнової бази. Така ситуація свідчить про адаптацію комбінату до змін ринку праці та необхідність залучення додаткових кадрів.

2.3 Критичний аналіз стану організації обліку на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Організація бухгалтерського обліку на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» функціонує в умовах повної централізації, оскільки підприємство не веде облік власними силами: усі операції, пов'язані з бухгалтерським, податковим, управлінським та частково фінансовим обліком, виконуються спеціалізованою сервісною компанією групи Метінвест - ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс». Такий підхід забезпечує уніфікацію процедур, стандартизацію методології, концентрацію професійних компетенцій та інтеграцію облікових процесів у межах великої виробничо-промислової групи. ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс» виконує облікові функції за функціональною структурою, що передбачає розподіл робіт на окремі сегменти: облік основних засобів, облік запасів і руху сировини, облік виробничих витрат і калькулювання собівартості, розрахунки із контрагентами, податковий облік відповідно до вимог українського законодавства, підготовку звітності за міжнародними стандартами, а також управлінську аналітику. Завдяки цьому на самому ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» зосереджуються лише елементи первинного документообігу та

комунікації з виробничими підрозділами, тоді як усі облікові операції виконуються централізовано й уніфіковано [59].

Облікові процеси ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» повністю цифровізовані, оскільки група Метінвест використовує комплексну ERP-платформу SAP, що забезпечує інтеграцію бухгалтерських, фінансових, виробничих, логістичних, кадрових та технічних модулів. У цій системі реалізовані всі ключові облікові процедури: реєстрація первинних документів, рух матеріально-виробничих запасів, розрахунки із працівниками, амортизація ОсЗ, автоматичне формування бухгалтерських проведення, облік витрат за центрами відповідальності, розрахунок собівартості напівфабрикатів і кінцевої продукції, податкові розрахунки, внутрішньогрупові операції та консолідація. Система SAP підтримується Метінвест Діджитал, який має статус «SAP Advanced Customer Center of Excellence», що забезпечує високий рівень технічної стабільності, захищеності даних і безперервності обробки операцій. Електронний документообіг дозволяє автоматично відстежувати рух кожного документа, контролювати відповідність операцій внутрішнім регламентам і формувати аудиторські сліди, що значно підвищує прозорість і контрольованість облікових процесів [59].

Важливою характеристикою є те, що облікова політика ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» розроблена з урахуванням вимог МСФЗ. Метінвест, як група, складає консолідовану звітність за МСФЗ, тому облікові рішення, моделі оцінки активів, підходи до визнання зобов'язань і формування резервів, а також принципи класифікації витрат адаптовані до вимог цих стандартів. Для ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» це означає застосування міжнародних підходів до оцінки основних засобів, можливість переоцінки окремих їх груп, застосування компонентного методу амортизації, оцінку запасів із врахуванням виробничого циклу й ступеня готовності продукції, а також необхідність формування резервів з урахуванням очікуваних кредитних збитків, знецінення активів та інших вимог МСФЗ. Управлінська аналітика також інтегрована з

міжнародною системою облікових принципів, що дозволяє отримувати інформацію, придатну для стратегічного фінансового аналізу групи [59].

Загальні складові і характеристика облікової політики наведені на рис. 2.3.

Рис 2.3 – Складові і характеристика облікової політики

При цьому, існує низка специфічних особливостей обліку на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК».

Зокрема, складність технологічного процесу видобутку та збагачення руди вимагає точного обліку виробничих потоків і визначення фактичних коефіцієнтів виходу концентрату, що реалізовано в SAP за допомогою технологічних карт, інтегрованих із виробничим контролем.

Крім того, велика кількість ОсЗ зі значною вартістю та тривалим строком служби зумовлює підвищені вимоги до амортизаційних моделей та оцінки знецінення активів. Значна частка внутрішньогрупових операцій вимагає

подвійної синхронізації: спершу на рівні операційних платформ SAP окремих підприємств, далі, на рівні внутрішньогрупового контролю ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс».

Попри очевидні переваги централізації, автоматизації та відповідності МСФЗ, система не є повністю позбавленою недоліків. Високий ступінь автоматизації завжди супроводжується залежністю від ІТ-інфраструктури, а тому будь-які технічні збої чи затримки в оновленні функціональних модулів можуть впливати на оперативність облікових робіт. Також, передача обліку на аутсорсинг створює ризик недостатнього врахування виробничих особливостей на місці, особливо у сфері оперативного контролю запасів, незавершеного виробництва та співставлення фактичних і нормативних витрат. Окремі питання можуть виникати й під час інвентаризацій, де людський фактор залишається незамінним, але повинен узгоджуватися з вимогами цифрової системи. Крім того, стандартизація процедур на рівні групи може бути менш гнучкою для вирішення специфічних локальних потреб комбінату.

Облік ОсЗ в SAP на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» також має низку специфічних особливостей, які обумовлені як корпоративними стандартами холдингу, так і вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності. У SAP використовується модуль «Asset Accounting (FI-AA)», який інтегрований із загальним бухгалтерським обліком «(FI)» та управлінським обліком «(CO)». Це дозволяє забезпечити синхронізацію між обліком витрат на придбання, модернізацію чи списання основних засобів та відповідними проводками в бухгалтерському та управлінському обліку. Для ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» це особливо важливо, оскільки підприємство має складну структуру активів, включаючи виробничі цехи, транспортну техніку та гірничо-збагачувальне обладнання [58].

Облік ведеться за справедливою та первісною вартістю відповідно до МСФЗ. У SAP налаштовуються класи активів, які дозволяють диференціювати облік за типом ОсЗ: земля, будівлі, машини та обладнання, транспорт, інші виробничі засоби. Для кожного класу активів визначаються норми амортизації,

методи нарахування (лінійний, зменшення залишку, продуктивний), а також облікові рахунки для проведення у фінансовому обліку.

Особливістю застосування SAP також є те, що система забезпечує повний контроль над життєвим циклом ОсЗ, включаючи придбання, введення в експлуатацію, модернізацію, переоцінку та списання. Для ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» це важливо, оскільки активи часто піддаються капітальним ремонтам та модернізації, що потребує точного розподілу витрат між капітальними інвестиціями та витратами періоду.

Використання інтегрованого підходу з МСФЗ означає, що всі операції в SAP відображаються не тільки за НПСБО, а й переносяться в систему консолідованої звітності холдингу. ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс» виконує функції централізованого обліку, що дозволяє стандартизувати облікову політику та забезпечити відповідність МСФЗ 16 (Оренда) та МСФЗ 36 (Зменшення корисності активів), що критично для великого гірничо-металургійного підприємства.

SAP дозволяє вести аналітичний облік за проектами та підрозділами, що забезпечує детальний контроль витрат на основні засоби в рамках кожного виробничого підрозділу, цеху чи інвестиційного проекту. Це значно підвищує точність фінансової звітності та дозволяє оцінювати ефективність використання основних засобів у різних напрямках діяльності ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК».

Отже, облік на ПРАТ «Центральний ГЗК» організований на сучасному техніко-методологічному рівні, що поєднує централізоване обслуговування ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс», використання комплексної ERP-системи SAP та дотримання вимог МСФЗ (рис. 2.4). Така модель забезпечує високу точність, оперативність, прозорість і можливість масштабування облікових процесів. Водночас ефективність її функціонування потребує безперервної взаємодії між сервісним центром та виробничими підрозділами комбінату, а також постійного удосконалення автоматизованих моделей із урахуванням технологічної специфіки гірничо-збагачувального виробництва.

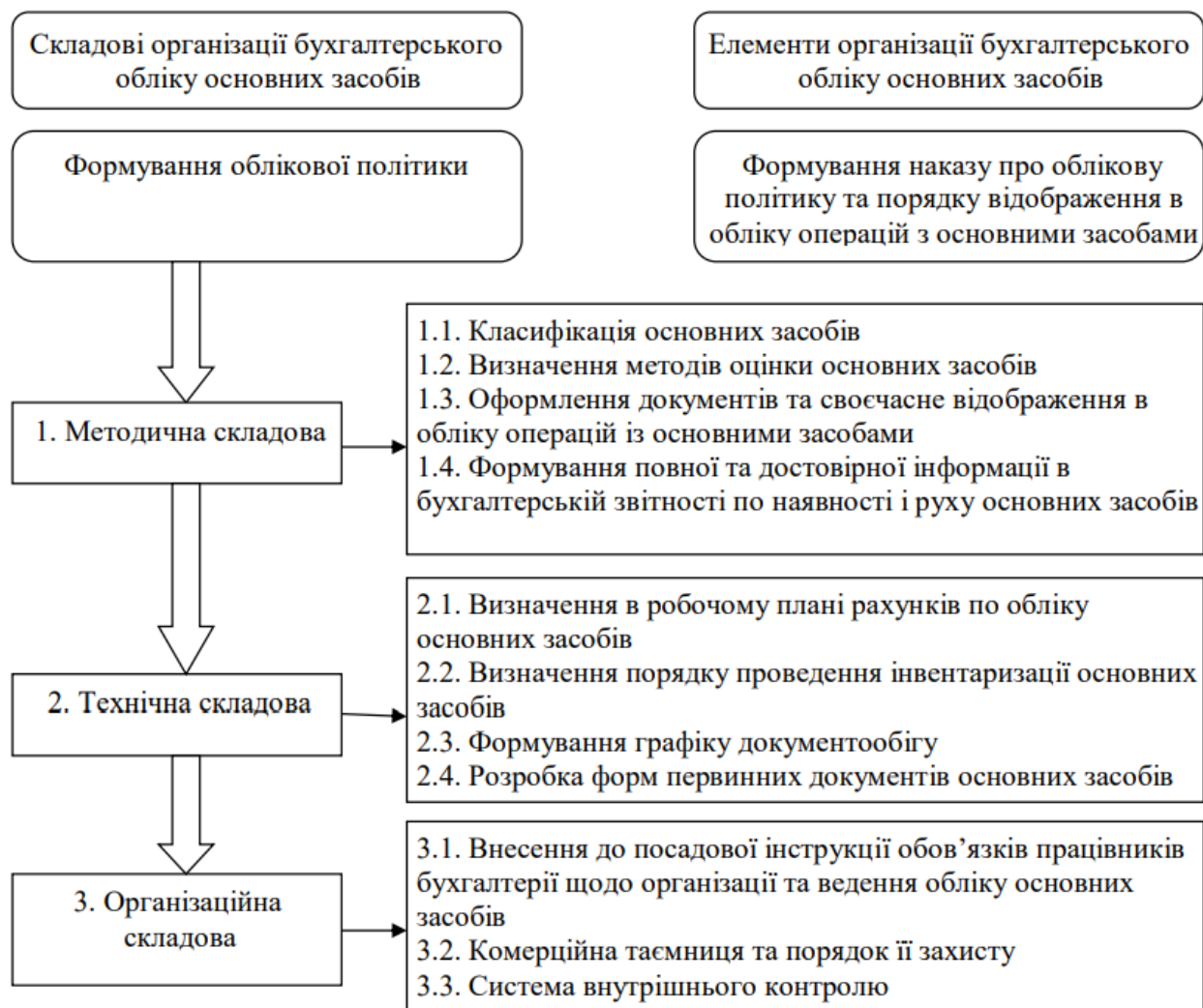

Рис. 2.4 – Організація бухобліку ОсЗ

2.4 Бухгалтерський облік наявності та руху основних засобів та їх оподаткування на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Первинний облік ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» функціонує як інтегрована підсистема загальної інформаційної інфраструктури підприємства, що реалізована в середовищі «SAP ERP» (модуль «FI-AA»). В основу організації первинних процедур покладено принципи визнання, оцінки та класифікації активів відповідно до МСБО 16 «Основні засоби», що забезпечує узгодження управлінських і фінансових рішень із міжнародними вимогами.

Визнання об'єкта як ОсЗ ґрунтується на наявності двох критеріїв: очікуваної здатності приносити економічні вигоди протягом періоду більше одного року та можливості достовірного визначення його вартості. Первинна оцінка здійснюється за собівартістю, що включає договірну вартість, транспортно-заготівельні витрати, монтаж, страхування, сертифікацію та інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням активу до стану, придатного для експлуатації. У SAP ці витрати акумулюються на відповідних інвестиційних замовленнях, після чого формуються проводки капіталізації.

Для кожної одиниці ОсЗ у системі автоматично створюється інвентарна картка, яка містить ідентифікаційний номер, технічні характеристики, місце експлуатації, відповідальну особу, норму амортизації, спосіб амортизації, дату введення в експлуатацію та інші параметри. Комбінат використовує модель обліку за первісною вартістю, передбачену МСФЗ 16, що дозволяє уникати періодичних дооцінок та забезпечує стабільність балансових оцінок у умовах коливання ринкових цін на промислові активи.

Процеси нарахування амортизації автоматизовані та здійснюються відповідно до стандартів МСФЗ із використанням переважно прямолінійного методу, який забезпечує рівномірне списання вартості протягом строку корисного використання. У SAP амортизація розраховується автоматично на підставі параметрів активу, а результати інтегруються в загальний модуль FI [58].

Документообіг, пов'язаний із наявністю та рухом ОсЗ, формує структурований, стандартизований інформаційний потік, що забезпечує безперервність контролю на всіх етапах життєвого циклу активу: від придбання до списання. Усі документи формуються, обробляються та зберігаються в електронному середовищі SAP, що мінімізує використання паперових носіїв і підвищує достовірність облікових даних.

Процес надходження ОсЗ супроводжується оформленням електронних первинних документів на підставі договорів із постачальниками. Після фактичної поставки матеріально відповідальна особа створює в SAP документ

приймання, до якого додаються технічні паспорти, специфікації та акти заводських випробувань. Далі ініціюється акт введення в експлуатацію, який затверджується уповноваженими особами та автоматично формує рух активу в модулі «FI-AA» [58]. Укрепнена схема наведена на рис. 2.5.

Рис. 2.5 – Укрепнена схема документування ОсЗ

У разі внутрішнього переміщення об'єктів між структурними підрозділами генерується документ про зміну місця зберігання або МВО. Такий документ створюється ініціатором операції, проходить узгодження в системі та відображає всі зміни у відповідних аналітичних розрізах SAP.

Модернізація, реконструкція або ремонт ОсЗ оформлюються шляхом накопичення витрат на окремих інвестиційних замовленнях. Після завершення робіт створюється документ про збільшення первісної вартості, який капіталізує понесені витрати та коригує амортизаційні параметри.

Процедури інвентаризації реалізовані у вигляді планових інвентаризаційних листів, автоматично сформованих системою. Фактичні дані заносяться відповідальними особами, а результати інвентаризації зіставляються з бухгалтерськими. За фіксації розходжень формуються документи дообліку або списання відповідно до характеру виявлених відхилень.

Списання ОсЗ здійснюється на підставі технічного висновку про непридатність або економічну недоцільність подальшої експлуатації. Комісія формує акт списання, який після затвердження стає підставою для створення у SAP документа ліквідації, що автоматично списує залишкову вартість активу та припиняє його амортизацію [58].

Попри повну автоматизацію облікових процедур у SAP, інформаційна структура електронних документів ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» ґрунтується на змісті типових форм первинного обліку основних засобів, які використовувалися в українській системі бухгалтерського обліку. До таких форм належать: ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-6 та інші (табл. 2.12). Кожна з цих форм виконує окрему функцію інформаційного забезпечення обліку, контролю та руху активів (дод. Е).

Таблиця 2.12 – Первинні документи обліку ОсЗ

№ форми	Назва форми
	Договір (купівлі–продажу, дарування інші)
	Податкова накладна
	Видаткова накладна
	Прибутковий ордер
ОЗ–1	Акт прийому–передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів,
ОЗ–3	Акт на списання основних засобів
ОЗ–4	Акт на списання автотранспортних засобів
ОЗ–5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини,
ОЗ–6	Інвентарна картка з обліку основних засобів,
ОЗ–7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів,
ОЗ–8	Картка обліку руху основних засобів
ОЗ–9	Інвентарний список основних засобів (за місцем їх знаходження, експлуатації)
ОЗ–14	Розрахунок амортизації основних засобів: для промислових підприємств

Форма ОЗ-1 характеризується як ключовий первинний носій інформації про факт надходження або внутрішньої передачі об'єкта основних засобів. Він містить систематизовані дані про технічні параметри активу, його первісну вартість, джерело надходження, місце експлуатації та матеріально відповідальну особу. Форма забезпечує юридичне підтвердження моменту визнання об'єкта як активу та слугує підставою для відкриття інвентарної картки (рис. 2.6).

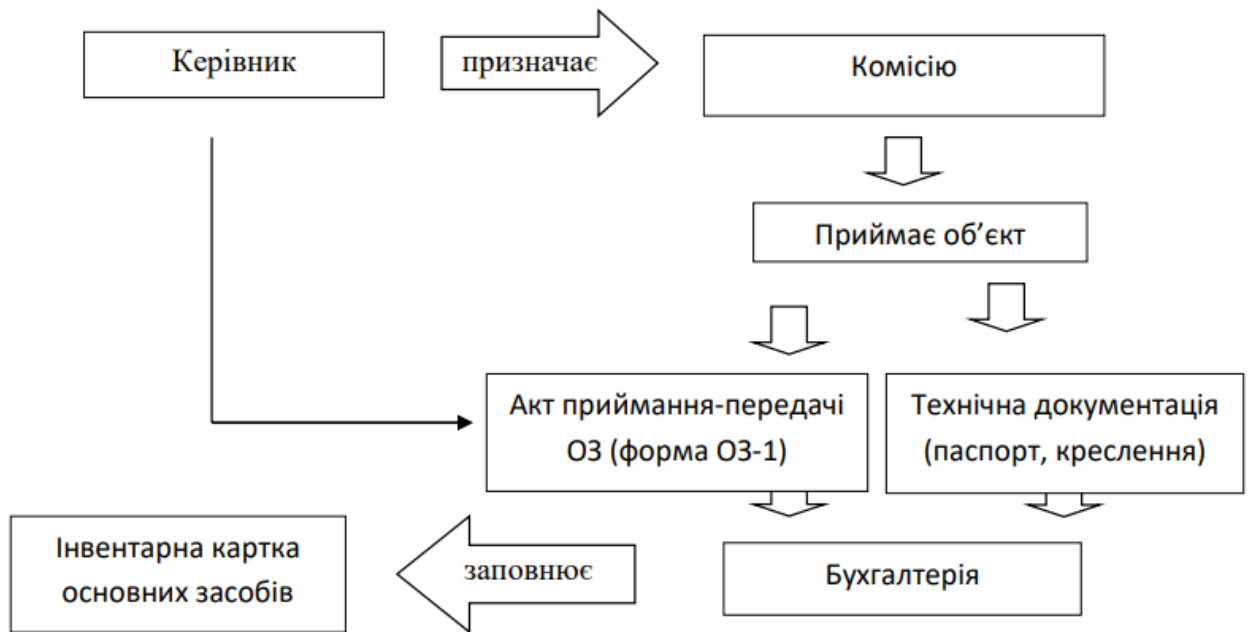

Рис.2.6 – Схема надходження ОсЗ

У SAP інформаційний зміст ОЗ-1 відтворюється в документах «Asset Master Record та Asset Acquisition», які містять усі параметри, передбачені типовою формою, але у цифровому вигляді.

Форма ОЗ-2 фіксує завершення робіт, що змінили технічні характеристики або функціональні властивості об'єкта. Він містить дані про обсяг і характер виконаних робіт, їхню вартість, підрядника, дату завершення та очікуваний економічний ефект. Вона є юридичною підставою для зміни первісної (балансової) вартості об'єкта та коригування строку корисного використання. У SAP її зміст відповідає документам «Asset Capitalization of

Subsequent Costs» та даним інвестиційного замовлення («Internal Order», «WBS») [58].

Форма ОЗ-3 має аналітичний та юридичний характер, оскільки фіксує факт вибуття активу внаслідок фізичного або морального зносу, аварії чи економічної недоцільності його подальшого використання. Форма включає опис технічного стану, причини вибуття, ліквідаційну вартість, інформацію про залишки матеріалів та вузлів, отриманих при демонтажі. ОЗ-3 забезпечує законність і контрольованість процедури списання. У SAP аналогом є документ «Asset Retirement (Scrapping)» та супровідні технічні файли [58].

Форма ОЗ-4 є спеціалізованою формою, яка деталізує технічні й конструктивні характеристики транспортного засобу, ступінь його зносу, результати технічної експертизи та дані про зняті вузли й агрегати. Використовується лише для транспорту. В SAP її зміст реалізується через розширені поля картки активу та спеціальні документи списання [58].

Форма ОЗ-5 застосовується для фіксації операцій із перенесення, встановлення або демонтажу великогабаритного технологічного обладнання. Містить відомості про склад робіт, технічний стан та відповідальних осіб. На ЦГЗК її логіка повністю оцифрована в SAP у вигляді технічних повідомлень та внутрішніх нарядів.

Форма ОЗ-6 є базовим регістром аналітичного обліку основних засобів. Картка містить повну систематизовану інформацію про об'єкт: інвентарний номер, дату введення, первісну вартість, метод та норму амортизації, місце експлуатації, характеристики, підрозділ, відповідальну особу, дані про модернізації, переміщення та списання. У SAP повним аналогом картки є «Asset Master Data», що має значно ширшу структуру та включає додаткові аналітичні параметри МСФЗ [58].

Форми ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9 (описи, акти інвентаризації) забезпечують контроль фактичної наявності активів, відображають їхній фізичний стан та результати інвентаризаційних процедур. У SAP їхні функції реалізуються через інвентаризаційні листи та звіти модуля «Asset Accounting» [58].

Ведення аналітичного та синтетичного обліку ОсЗ у ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» передбачає побудову системи реєстрації всіх операцій щодо їх наявності та руху як у межах загального плану рахунків за національними та міжнародними стандартами, так і у структурі модулів SAP, де технічні параметри обліку інтегруються з фінансовими [58].

Синтетичний облік здійснюється на рахунку 10 «Основні засоби», на якому відображають історичну вартість об'єктів, та на рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», що використовується для накопичення амортизації (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Синтетичний облік ОсЗ

100	«Інвестиційна нерухомість»
101	«Земельні ділянки»
102	«Капітальні витрати на поліпшення земель» (облік капітальних вкладень у поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи)
103	«Будинки та споруди» (облік наявності та руху будинків, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, а також житлових будівель)
104	«Машини та обладнання»
105	«Транспортні засоби»
106	«Інструменти, прилади та інвентар»;
107	«Робоча і продуктивна худоба»
108	«Багаторічні насадження»
109	«Інші основні засоби» (облік основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунка 10)

Кожний об'єкт класифікується відповідно до групи (будівлі, споруди, машини та обладнання, транспорт, інструменти тощо), що у SAP відповідає Asset Class та визначає параметри амортизації, строки корисного використання й типові операції руху.

Техніка ведення аналітичного обліку в SAP базується на застосуванні номера ОсЗ («Asset Number»), інвентарної картки («ANLA»), відповідних таблиць амортизаційних параметрів («ANLB»), а також структурних підрозділів використання. Кожний об'єкт має унікальний інвентарний номер, що відображається в аналітичному реєстрі, де фіксуються дані про первісну вартість, дату введення в експлуатацію, метод та норму амортизації, місце

експлуатації, матеріально відповідальну особу. Аналітичний облік забезпечує формування інформації за кожним об'єктом окремо, тоді як синтетичний відображає узагальнені підсумки у Головній книзі SAP (таблиці «FAGLFLEXA», «FAGLFLEXT»). Модуль «FI-AA» автоматично перенаправляє всі операції до «FI» та «CO», забезпечуючи одночасне відображення фінансового і управлінського результату [58].

Рахунок 10 є активним, тому збільшення вартості ОсЗ відображається по дебету (придбання, капіталізація, дооцінка), а зменшення - по кредиту (вибуття, ліквідація, продаж, часткова ліквідація, уцінка). Кореспондуючими рахунками при збільшенні виступають 15 «Капітальні інвестиції» або 631 «Розрахунки з постачальниками», а при вибутті 972, 976, 742, 13, залежно від причин і характеру операції. У SAP зміна вартості рахунку 10 відбувається автоматично під час виконання транзакцій «ABZON», «AIBU», «ABAON», «ABAVN», де система формує «FI-документи» з відповідними бухгалтерськими записами згідно з налаштуваннями облікової політики підприємства [58].

У системі SAP аналітична інформація щодо рахунку 10 не зберігається безпосередньо в Головній книзі, а формується через інтеграцію модуля «FI-AA» з «FI». Облік активів ведеться на рівні таблиць «ANLA» (основні дані активу), «ANLB» (амортизаційні параметри), «ANEP» (операції з активами), які містять усю деталізацію щодо об'єкта і передають у Головну книгу лише підсумкові значення. Таким чином, синтетичний рахунок 10 відображає агреговані дані для формування балансу, тоді як повна історія руху та стану об'єктів знаходиться у «FI-AA» [58].

Порядок відображення господарських операцій щодо надходження основних засобів охоплює фіксацію капітальних інвестицій на рахунку 15 «Капітальні інвестиції», з подальшим їх закриттям на об'єкти обліку основних засобів. У SAP це здійснюється шляхом формування технічної картки необоротного активу («AS01»), створення капітального проєкту або внутрішнього замовлення («WBS/IO»), накопичення витрат, а після готовності проведенням капіталізації. Вартість сформованого об'єкта у синтетичному

обліку переходить з рахунку 15 на рахунок 10. Первинна проводка при капіталізації має вигляд: Дт 10 - Кт 15, а SAP формує її автоматично після підтвердження операції [58].

Рух ОсЗ у вигляді внутрішнього переміщення між підрозділами відображається у SAP транзакціями «ABUMN» або «ABUMN-Intercompany» (за потреби). У Головній книзі така операція, як правило, не утворює проводок між рахунками класів активів, оскільки передбачає зміну лише аналітичних параметрів (центру витрат, місця зберігання, МВО). Вибуття ОсЗ у результаті продажу або ліквідації обліковується через транзакції «ABAON», «ABAVN», «F-92», що автоматично формують бухгалтерські проводки. У загальному випадку продаж об'єкта формує записи: Дт 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» / Кт 742 «Дохід від реалізації необоротних активів» та списання залишкової вартості Дт 972 «Собівартість реалізації необоротних активів» / Кт 10 і одночасно Дт 13 / Кт 10 на суму накопиченого зносу. SAP виконує ці проведення комплексно, формуючи документ типу «AA» та відповідний «FI-документ» [58].

Розглянемо на прикладах.

ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» придбало ковшовий елеватор (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Бухпроведення з обліку операцій щодо придбання ковшового елеватору

Господарська операція	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.	Первинний документ, що є підставою для здійснення операції
	Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5
1. Оприбутковано ковшовий елеватор	15200000	63100000	3250000,00	Видаткова накладна від постачальника
2. Відображено витрати на транспортування	15200000	68500000	800000,00	Акт наданих послуг
3. Введено в експлуатацію ковшовий елеватор	10400000	15200000	4050000,00	ОЗ-1
4. В місяці, наступним за місяцем введення в експлуатацію нараховано амортизацію	83110000	13100000	9642,86	ОЗ-14
	91000000	83110000	9642,86	

У табл. 2.14 показано, що сума оплати постачальнику склала 3 250 тис. грн (без ПДВ), вартість доставки – 800 тис. грн (без ПДВ). Таким чином, первісна вартість об'єкта ОсЗ становить 4 050 тис. грн, ліквідаційна вартість 0 грн, а строк корисного використання – 35 років. Вартість об'єкта, яка підлягає амортизації, дорівнює 4 050 тис. грн. Річна сума амортизації за прямолінійним методом становить 115 714,29 грн (4 050 тис. грн на 35 років). Відповідно, місячна амортизаційна сума дорівнює 9 642,86 грн (115 714,29 тис. грн на 12 міс.).

ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» безкоштовно отримало вібраційний подавач від ПРАТ «ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГЗК». Комісія оцінила його справедливую вартість на момент надходження у 80 000 грн, а витрати на транспортування та монтаж склали 6 000 грн. Комісія комбінату визначила строк корисного використання цього основного засобу на 6 років, ліквідаційна вартість становить 0 грн. У цьому випадку кореспонденція рахунків виглядатиме так (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 - Бухпроведення з обліку операцій щодо безоплатного одержання вібраційного подавача

Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
	Дт	Кт	
1	2	3	4
1.Безоплатно одержано вібраційний подавач (на суму його справедливої вартості)	10400000	42400000	80000,00
2.Отримано послуги з доставки та монтажу об'єкта	15200000	68500000	5000,00
3.Відображено податковий кредит із ПДВ за отриманими послугами	64100000	68500000	1000,00
4.Проведена оплата за послуги	68500000	31100000	6000,00
5.Введено об'єкт в експлуатацію	10400000	15200000	5000,00
6.Нараховано амортизацію в наступному місяці після введення об'єкта в експлуатацію: (80000 грн + 5000 грн) / 6 років / 12 місяців = 1175 грн	83110000	13100000	1180,56
	91000000	83110000	1180,56
7.Відображено дохід від безоплатно отриманого вібраційного подавача Пропорція справедливої вартості до первісної: 80000грн / 85000 грн = 0,941176 Сума доходу, пропорційна сумі амортизації: 1175 грн x 0,941176 = 1105,88 грн	42400000	74500000	1111,11

Коли справедлива вартість об'єкта перевищує його залишкову вартість на балансі підприємства, Дооцінка застосовується, яка дозволяє забезпечити більш достовірне відображення активів у звітності. У бухобліку операція дооцінки відображається шляхом збільшення балансової вартості об'єкта на рахунку 10 «Основні засоби» (або відповідному субрахунку за групою активів) з одночасним відображенням відповідного приросту у складі власного капіталу. Кореспонденція рахунків при дооцінці виглядає наступним чином:

Дт 10 «Основні засоби» - Кт 41 «Дооцінка основних засобів» (рахунок власного капіталу, що відображає приріст вартості активів).

У разі, якщо дооцінка проводиться частково або після збільшення вартості частину об'єкта реалізовано, сума дооцінки, що відповідає проданій частині, переноситься з рахунку 41 на рахунок 742 «Дохід від реалізації необоротних активів» для коректного визначення фінансового результату. В системі SAP дооцінка здійснюється через транзакції «ABAON / ABZON» («Revaluation»), де встановлюється нова справедлива вартість об'єкта. Після проведення SAP автоматично формує бухгалтерські документи, збільшуючи баланс активу на рахунку 10 і створюючи проводку на рахунок дооцінки у складі капіталу (41), забезпечуючи узгодженість аналітичного та синтетичного обліку [58].

Розглянемо приклад: комібант провів дооцінку обладнання, що перебуває на балансі. Первісна балансова вартість обладнання - 1 000 000 грн, накопичена амортизація - 200 000 грн, справедлива вартість на дату переоцінки - 1 300 000 грн. Тобто приріст вартості (дооцінка) становить 500 000 грн (1 300 000 – 800 000 залишкової вартості). Журнал господарських операцій може виглядати у такому разі наступним чином (табл. 2.16).

Уцінка ОсЗ є процесом зменшення балансової вартості активу у бухобліку у зв'язку зі зниженням його справедливої вартості, втратами корисності або фізичним зносом, коли залишкова вартість перевищує економічно виправдану або ринкову [57].

Таблиця 2.16 – Бухпроведення щодо дооцінки ОсЗ

Операція	Сума, грн	Рахунки	Проводка*	Транзакція SAP
Первісна балансова вартість об'єкта	1 000 000	Дт 10 - Кт 631/15	Дт 10 - Кт 631/15	ABZON, MIRO
Накопичена амортизація до переоцінки	200 000	Дт 23/92/91 - Кт 13	Дт 13 - Кт 23/92/91	AFAB
Приріст вартості внаслідок дооцінки	500 000	Дт 10 - Кт 41	Дт 10 - Кт 41	ABAON / ABZON (Revaluation)
Річна амортизація після дооцінки (за залишковою вартістю 1 300 000)	37 142,86	Дт 23/91/92 - Кт 13	Дт 23/91/92 — Кт 13	AFAB
Місячна амортизація	3 095,24	Дт 23/91/92 - Кт 13	Дт 23/91/92 - Кт 13	AFAB
Реалізація частини об'єкта (сума дооцінки 200 000)	200 000	Дт 41 - Кт 742	Дт 41 - Кт 742	F-92 / ABAON
Залишок дооцінки на рахунку 41 після вибуття	300 000	—	Залишається на рахунку 41	—

*Пояснення:

Рахунок 10 відображає первісну та дооцінену вартість ОсЗ;

Рахунок 41 показує приріст вартості в складі власного капіталу;

Рахунок 13 накопичує амортизацію;

Рахунок 742 використовується для відображення доходу від реалізації частини об'єкта після дооцінки;

У SAP операції дооцінки проводяться через ABAON/ABZON, амортизація «AFAB», реалізація «F-92» або «ABAON», автоматично генеруючи потрібні проводки у «FІ».

Уцінка проводиться відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку та МСБО 36 «Зменшення корисності активів». Її мета - відобразити реальну економічну цінність об'єкта в балансі підприємства та забезпечити коректне визначення фінансового результату у разі вибуття або списання. В бухобліку уцінка здійснюється шляхом зменшення балансової вартості ОсЗ на рахунку 10 «Основні засоби» і одночасного формування збитку від уцінки на рахунку 976 «Втрати від знецінення необоротних активів». Кореспонденція проводок при уцінці виглядає так:

Дт 976 «Втрати від знецінення необоротних активів» - Кт 10 «Основні засоби» [57] (табл. 2.17).

Якщо в майбутньому справедлива вартість активу збільшиться, уцінка може бути частково або повністю відновлена, за умови, що первісна вартість не

перевищується, через проводку: Дт 10 «Основні засоби» - Кт 474 «Відновлення вартості активів».

Таблиця 2.17 – Журнал обліку операцій щодо уніки ОсЗ

Операція	Первісна вартість, грн	Залишкова вартість до уцінки, грн	Сума уцінки, грн	Рахунки	Проводка	Транзакція SAP
Первісна балансова вартість обладнання	1 000 000	-	-	Дт 10 - Кт 631/15	Дт 10 - Кт 631/15	ABZON / MIRO
Накопичена амортизація до уцінки	-	800 000	-	Дт 23/91/92 - Кт 13	Дт 13 - Кт 23/91/92	AFAB
Уцінка основного засобу	-	800 000	200 000	Дт 976 - Кт 10	Дт 976 - Кт 10	ABAON / ABUMN
Балансова вартість після уцінки	-	600 000	-	Дт 10	-	-
Амортизація після уцінки (річна, прямолінійна)	-	600 000	-	Дт 23/91/92 - Кт 13	Дт 23/91/92 - Кт 13	AFAB
Відновлення вартості (якщо справедлива вартість зросла)	-	600 000	100 000	Дт 10 - Кт 474	Дт 10 - Кт 474	ABAON / ABUMN

Облік продажу ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» здійснюється з метою відображення вибуття активу та формування фінансового результату від операції. Продаж включає кілька ключових етапів: списання ОсЗ з балансу, відображення накопиченого зносу, фіксацію надходження коштів та визначення прибутку або збитку від продажу.

У бухобліку продаж ОсЗ відображається через такі рахунки: рахунок 10 «Основні засоби» використовується для списання первісної або дооціненої вартості активу, рахунок 13 «Накопичений знос» для списання нарахованої АМ, а рахунки 742 «Дохід від реалізації необоротних активів» і 972 «Собівартість реалізації необоротних активів» - для визначення фінансового результату.

Облік необоротних активів, утримуваних для продажу (НАП), передбачає спеціальне відображення активів, призначених до реалізації протягом

найближчого року, окремо від звичайних ОсЗ і довгострокових активів. Метою такого обліку є забезпечення достовірного відображення їх вартості, контролю за наявністю та рухом, а також формування фінансового результату при продажу. Відповідно до МСБО 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», необоротні активи визнаються НАП у балансі на дату, коли вони готові до продажу і продаж є дуже ймовірним протягом одного року. На цю дату активи перестають амортизуватися, а їх балансова вартість порівнюється зі справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж. У разі, якщо справедлива вартість за мінусом витрат на продаж менша за балансову, виникає збиток від знецінення, який відображається у бухгалтерії.

Бухгалтерські проводки при переведенні активу в НАП та його обліку:

- переведення активу у статус «утримується для продажу»: Дт 10 «Основні засоби» - Кт 10/НАП (в окремому аналітичному субрахунку або класі активів у SAP);

- актив виділяється окремо для контролю, АМ зупиняється;

- відображення знецінення (якщо справедлива вартість менша за залишкову): Дт 976 - Кт 10/НАП;

- продаж активу: списання залишкової вартості: Дт 972 - Кт 10/НАП; відображення доходу: Дт 30/31 - Кт 742.

У системі SAP необоротні активи, утримувані для продажу, ведуться у модулі «FI-AA» як окремий клас активів або аналітичний субрахунок. Переведення об'єкта у статус НАП здійснюється через транзакцію «ABAON» («Reclassification»), де актив позначається як «Held for Sale». SAP автоматично зупиняє нарахування амортизації і формує аналітичний облік, а при продажу проводки «FI» відповідно до залишкової вартості та доходу [58].

Розглянемо приклад. ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» продає Hyundai HD320 або — середньотоннажну вантажівку для внутрішньоцехового транспортування, первісна вартість якої 9 000 тис. грн, накопичений знос 6 000 тис. грн, залишкова вартість 3 000 тис. грн, продажна ціна 4 000 тис. грн, ПДВ 20% (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Операції з продажу середньотоннажної вантажівки «Hyundai HD320»

Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, тис.грн.
	Дебет	Кредит	
Переведено об'єкт ОсЗ (транспортний засіб) до складу необоротних активів, утримуваних для продажу:			
1. списано знос транспортного засобу	13100000	10500000	6000
2. списано залишкову вартість (9000 — 6000)	28600000	10500000	3000
3. Продано транспортний засіб	37700000	71200000	4800
4. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	71200000	64100000	800
5. Списано на фінрезультати дохід від продажу	71200000	79100000	4000
6. Списано балансову вартість транспортного засобу	94300000	28600000	3000
7. Списано на фінанрезультати собівартість реалізації транспортного засобу	79100000	94300000	3000
8. Отримано оплату за проданий транспортний засіб	31100000	37700000	4800

Унаслідок зношення ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» прийняв рішення про ліквідацію гравітаційного відстійника. Первісна вартість об'єкта становила 5 000 тис. грн, накопичений знос 4 300 тис. грн, а витрати на проведення ліквідації (заробітна плата працівників із утриманнями) склали 200 тис. грн. В результаті демонтажу утворилися матеріальні запаси: металеві конструкції та елементи корпусу відстійника, зокрема балки, труби, обшивки та металеві опори, які можуть бути здані на металобрухт або використані для інших конструкцій. ГЗК може застосувати ці запаси у виробничій діяльності, при цьому їхня вартість для повторного використання оцінюється у 300 тис. грн (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 – Бухпроведення щодо продажу гравітаційного відстійника

Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, тис.грн.
	Дебет	Кредит	
1. Списано знос ліквідованого гравітаційного відстійника	13100000	10400000	4300
2. Віднесено до витрат залишкову вартість гравітаційного відстійника	97600000	10400000	700
3. Понесено витрати на ліквідацію (зарплата працівників)	97600000	6500000, 6610000	200
4. Оприбутковано запаси, отримані від ліквідації гравітаційного відстійника	2000000	74600000	300

Амортизація відображається щомісячно автоматично через транзакцію AFAB. Проводка має вигляд: Дт 23, 91, 92, 93 або відповідного центру витрат: Кт 13. У SAP амортизаційний журнал пов'язаний з автоматичними параметрами «Depreciation Key», що визначає метод (прямолінійний, зменшення залишку, виробничий тощо), строк корисного використання, періодичність та коригуючі коефіцієнти. У Головній книзі це відображається як регулярний запис таблиці «ANEP» та відповідний «FI-документ» [58].

Рахунок 13 «Накопичений знос основних засобів» - пасивний рахунок, на якому накопичується сума нарахованої амортизації. Рахунки витрат (23, 91, 92, залежно від підрозділу і виду діяльності) відображають суми списання АМ на виробничі або адміністративні витрати. Типова проводка при нарахуванні амортизації:

Дт 23/91/92 «Витрати» - Кт 13 «Накопичений знос» (табл. 2.20).

Таблиця 2.20 – Рахунки при нарахуванні АМ залежно від об'єкту ОсЗ

Господарські операції	Проводки		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Нараховано АМ об'єктів за наступним призначенням:			
виробничого	23000000	13100000	96 346,00
загальновиробничого	91000000		25 620,00
адміністративного	92000000		12 790,00
збутового	93000000		15 500,00
культурного	94900000		254 000,00

В обліку ОсЗ ПРАТ «Центральний ГЗК» для контролю за наявністю та рухом активів, які не відображаються безпосередньо на балансі, але підлягають обліку та аналізу використовуються позабалансові рахунки. Вони дозволяють комбінату вести детальний облік об'єктів, що перебувають у користуванні, на зберіганні або тимчасово не використовуються, а також контролювати забезпечення матеріально-технічними ресурсами (табл. 2.21).

Таблиця 2.21 – Приклад журналу господарських операцій для обліку ОсЗ на позабалансових рахунках 01 та 02

№	Дата	Зміст господарської операції	Позабалансовий рахунок (Дт)	Позабалансовий рахунок (Кт)	Примітка
1	01.02.2025	Отримано в оренду бульдозер (операційна оренда)	01 «Орендовані необоротні активи»	-	Актив обліковується на балансі орендодавця на підприємстві — позабалансовий облік
2	01.02.2025	Отримано в оренду насосне обладнання для цеху	01 «Орендовані необоротні активи»	-	Ведеться облік за видами активів (машини, обладнання)
3	05.02.2025	Прийнято на відповідальне зберігання металеві конструкції для монтажу	02 «Активи на відповідальному зберіганні»	-	Облік ведеться за цінами, зазначеними в приймально-передавальному акті
4	10.02.2025	Прийнято на відповідальне зберігання комплектуючі для ремонту насосів	02 «Активи на відповідальному зберіганні»	-	Активи перебувають на складі підприємства, власником є стороння організація
5	20.02.2025	Передано орендований бульдозер в експлуатацію цеху	-	01 «Орендовані необоротні активи»	Актив використовується підприємством, залишок на позабалансовому рахунку контролюється
6	25.02.2025	Відвантажено металеві конструкції зі зберігання на монтаж	-	02 «Активи на відповідальному зберіганні»	Контроль за залишками активів знято з позабалансового обліку

У SAP облік позабалансових активів ведеться через класифікацію активів або аналітичні субрахунки, де об'єкти позначаються як «Off-balance» або «Asset under control». Це дозволяє: вести детальний облік без впливу на баланс; контролювати рух активів у модулі «FI-AA»; інтегрувати дані з аналітичним та синтетичним обліком для звітності та аудиту [58].

Журнал руху та обліку ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» наведено в табл. 2.22.

Таблиця 2.22 - Журнал руху та обліку ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

№	Етап руху ОсЗ	Бухгалтерський рахунок (Дт)	Бухгалтерський рахунок (Кт)	Форма звітності	Примітка
1	Надходження основного засобу	10	30/31	Баланс, форма №1	Об'єкт прийнято на баланс за первісною вартістю
2	Переведення в експлуатацію	23 / 91	10	Звіт про фінрезультати	Об'єкт почав використовуватися у виробництві
3	Нарахування амортизації	23/91/92	13	Баланс (зменшення залишкової вартості), Звіт про фінрезультати	Щомісячно або щорічно, прямолінійний метод
4	Уцінка / дооцінка	976 / 10	10/ 474	Баланс, примітки	Відображення зменшення або збільшення вартості активу
5	Ліквідація / списання	972	10	Баланс, Звіт про фінрезультати	Списання залишкової вартості після зносу
6	Продаж	30/31	742	Баланс, Звіт про фінрезультати	Продаж з нарахуванням ПДВ
7	Фінансовий результат від продажу	742 / 972	79	Звіт про фінрезультати	Визначення прибутку або збитку від операції
8	Облік позабалансових активів (оренда)	01	-	Примітки до фінансової звітності	Активи, що перебувають у користуванні за договором операційної оренди
9	Облік позабалансових активів (відповідальне зберігання)	02	-	Примітки до фінансової звітності	Активи сторонніх організацій, що тимчасово перебувають на підприємстві

У фінансовій звітності ОсЗ відображаються у Балансі (Звіті про фінансовий стан) і частково впливають на Звіт про фінансові результати через амортизаційні витрати.

У балансі ОсЗ відносяться до необоротних активів. У цьому розділі вони поділяються на три ключові показники: первісна (балансова) вартість, знос і залишкова вартість [49].

У Звіті про фінансові результати ОсЗ відображаються опосередковано через АМ. Амортизаційні витрати включаються у загальні витрати підприємства, зменшуючи фінансовий результат (прибуток або збиток) за звітний період. Це означає, що хоча самі ОсЗ у цьому звіті безпосередньо не показуються, їхній вплив на фінансовий результат є суттєвим (табл. 2.23).

Таблиця 2.23 - Відображення показників ОсЗ у фінансовій звітності

Звіт	Розділ / Група	Рядок	Показник	Примітки
Баланс (Форма №1)	Необоротні активи	110	Основні засоби	Загальна вартість всіх основних засобів підприємства
Баланс (Форма №1)	Необоротні активи	111	Первісна вартість основних засобів	Витрати на придбання або створення основних засобів
Баланс (Форма №1)	Необоротні активи	112	Знос основних засобів	Накопичена амортизація
Баланс (Форма №1)	Необоротні активи	113	Залишкова вартість основних засобів	Первісна вартість мінус знос
Звіт про фінансові результати (Форма №2)	Витрати	140	Амортизація основних засобів	Витрати на знос основних засобів, що впливають на фінансовий результат

У Примітках до фінансової звітності відображається детальна інформація про ОсЗ, яка дозволяє користувачам звітності зрозуміти їхній склад, оцінку, рух та вплив на фінансові результати підприємства. У примітках розкривається їх класифікація за видами, наприклад, будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, інструменти та меблі, що дає змогу побачити структуру активів підприємства. Також відображається первісна вартість на початок і кінець звітного періоду, враховуючи надходження та вибуття, а також накопичений знос, який показує суму амортизації для кожної групи активів і зміни протягом періоду, а також інформацію про залишкову вартість. Крім того, у примітках пояснюються методи оцінки та нарахування АМ, включно з нормами амортизації та обраним методом (лінійний, зменшення залишку, кумулятивний), що впливає на фінансовий результат. Розкривається інформація

про надходження, вибуття та реконструкцію ОсЗ, а також про обмеження у їх використанні, застави або оренду. У разі застосування переоцінки ОсЗ надаються дані про суму переоцінки та її вплив на залишкову вартість.

У статистичній звітності, основною формою, що безпосередньо фіксує рух, наявність і вибуття ОсЗ, є форма №11-ОЗ “Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)”. У ній підприємство подає вартість основних засобів на початок і кінець звітного року, деталізує обсяги введення та вибуття, а також нараховану амортизацію. Для великого промислового підприємства, такого як Центральний ГЗК, особливо важливо правильно здійснювати класифікацію основних засобів за видами, оскільки найбільшу питому вагу тут становлять будівлі, споруди, передавальні пристрої, машинно-технологічний парк (кар’єрні екскаватори, дробильні станції, збагачувальне обладнання, конвеєрні системи), транспортні засоби та силові устаткування.

Додатково основні засоби відображаються у формі №1-інвестиції “Капітальні інвестиції”, де вартісні показники нового будівництва, модернізації, реконструкції й придбання обладнання вказуються в структурі капітальних інвестицій за видами активів. Таким чином фіксується збільшення виробничого потенціалу та технічного рівня підприємства.

У галузі добувної промисловості використовується також форма №2-інвестиції (квартальна), яка доповнює річні дані і дозволяє оцінити динаміку інвестиційного процесу щодо технічного оснащення основними засобами.

У статистичній звітності у сфері праці та продуктивності праці основні засоби не відображаються безпосередньо, але вони опосередковано впливають на показники фондівддачі, фондоозброєності, а також на розрахунок продуктивності праці, що використовується у формах №1-ПВ та №1-ПЕ.

У статистиці витрат на виробництво та економічної діяльності окремі показники пов’язані із амортизаційними відрахуваннями як складовою собівартості продукції. Ця інформація подається у формах, що стосуються собівартості (наприклад, форма №1-ПЕ у промисловості). Амортизація, будучи функцією вартості ОсЗ, відображає їхню участь у виробничому процесі [51].

У податковій звітності ПРАТ “ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК” інформація про ОсЗ відображається не у вигляді окремої спеціалізованої форми, а через систему розрахункових показників, що формують податкові зобов’язання з податку на прибуток, податку на додану вартість, податку на нерухоме майно, плати за землю та низки інших обов’язкових платежів. ОсЗ виконують роль базових елементів визначення податкових різниць, об’єктів оподаткування, амортизаційних відрахувань, а також фізичних параметрів, які впливають на розмір податкового навантаження.

Ключовим документом, у якому прямо фіксуються податкові різниці, пов’язані з основними засобами, є декларація з податку на прибуток підприємств. У додатку АМ здійснюється розрахунок податкової амортизації відповідно до ст. 138 ПКУ. Підприємство класифікує свої ОсЗ за групами 1–16, визначає їхню податкову АМ та порівнює її з бухгалтерською. Для ПРАТ “ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК”, яке має значний обсяг ОсЗ, особливо важливо правильно визначати податкові різниці у випадку модернізації або списання високовартісного устаткування, такого як дробильні агрегати, залізородні екскаватори, конвеєрні траси, збагачувальні машини та інші системи безперервного циклу [4].

У додатку РІ до декларації з податку на прибуток відображаються коригування фінансового результату на різниці, зокрема на перевищення бухгалтерської амортизації над податковою або навпаки, а також на суму залишкової вартості основних засобів, що ліквідуються чи продаються. Якщо ГЗК продає або списує кар’єрний самоскид, дробильну установку чи інше обладнання, податкова різниця обов’язково відображається у рядках, що регламентують операції з ліквідації та вибуття необоротних активів (табл. 2.24).

Іншим податковим блоком, у якому ОсЗ виступають об’єктом оподаткування, є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Таблиця 2.24 - Відображення основних засобів у податковій звітності
ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Податкова форма	Зміст відображення основних засобів	Деталі саме для ГЗК
Декларація з податку на прибуток (додаток АМ)	Податкова амортизація, групи ОсЗ, первісна і залишкова вартість, розрахунок амортизаційних різниць	Значні обсяги податкової амортизації по обладнанню кар'єрів, дробильних цехів, збагачувальних фабрик
Додаток РІ до декларації з податку на прибуток	Коригування фінансового результату на різниці при продажу, списанні, модернізації основних засобів	Найчастіше, різниці при списанні зношених екскаваторів, дробильних установок, транспортних засобів
Декларація з податку на нерухоме майно	Будівлі і споруди як об'єкти оподаткування, площа, місцезнаходження, ставка	Адміністративні будівлі, фабрики, склади, ремонтні цехи, насосні станції
Декларація з плати за землю	Земельні ділянки, що зайняті основними засобами; ставка податку	Кар'єри, відвали, цехи, інфраструктурні ділянки
Декларація з ПДВ	Придбання/продаж основних засобів; нарахування ПДВ при ліквідації	Відображення ввезення техніки, придбання устаткування, БМР для модернізації
Індивідуальні податкові накладні	Операції з основними засобами, що прирівнюються до постачання	Нарахування ПДВ при ліквідації або безоплатній передачі ОсЗ

Будівлі, споруди та інфраструктурні об'єкти, що знаходяться на балансі підприємства, підлягають оподаткуванню відповідно до рішень місцевих рад. Звітність подається за формою декларації з податку на нерухоме майно, де для кожного об'єкта зазначається площа, адреса, призначення, ставка податку та річне податкове навантаження. Для ГЗК це охоплює фабрики огрудкування, дробильні цехи, будівлі збагачувальних фабрик, насосні станції, адміністративні будівлі та інші споруди.

Окремий елемент податкової звітності стосується плати за землю, де основні засоби виступають не об'єктом, але підставою для визначення характеру використання земельних ділянок. У декларації з плати за землю підприємство відображає земельні ділянки кар'єрів, відвалів, промислових майданчиків, фабрик і транспортних шляхів. Вартість основних засобів у цій формі не зазначається, але наявність виробничих об'єктів визначає

функціональне призначення земельної ділянки, а отже, ставку земельного податку або розмір орендної плати.

ОсЗ також відіграють роль у формуванні податкового кредиту та податкових зобов'язань з ПДВ, коли підприємство здійснює придбання або продаж обладнання, транспортних засобів та будівельно-монтажних робіт, пов'язаних із модернізацією основних фондів. У декларації з ПДВ суми ПДВ за такими операціями потрапляють у рядки придбання чи постачання, а також у реєстр податкових накладних [4].

При списанні ОсЗ підприємство формує податкову накладну у випадку, якщо ліквідація прирівнюється до постачання, що притаманне ситуаціям, коли вони ліквідуються за власним рішенням підприємства і не підтверджена їхня повна фізична непридатність [21].

У галузі екологічних та ресурсних податків ОсЗ також відіграють роль опосередковано, оскільки визначають типи виробничих процесів, але у звітності не фіксуються окремими рядками.

Оподаткування операцій щодо наявності та руху ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» охоплює декілька ключових податкових режимів, у межах яких ОсЗ виступають або безпосереднім об'єктом оподаткування, або базою для формування податкових зобов'язань. Система оподаткування охоплює податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість, податок на нерухоме майно, плату за землю, а також низку екологічних і ресурсних платежів, де основні засоби визначають параметри виробничого процесу, але не є самостійними об'єктами.

У податку на прибуток ОсЗ є основою для визначення податкової амортизації, яка розраховується за правилами ст. 138 ПКУ відповідно до поділу активів на 16 груп. Кожна група має власні мінімально допустимі строки корисного використання та визначені методи нарахування амортизації. Для ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК», яке експлуатує технологічне обладнання значної вартості, ключовими групами є групи 3 (будівлі), 4 (машини та обладнання), 5 (транспортні засоби) та 9 (інші ОсЗ виробничого призначення).

Податкові різниці виникають у випадку модернізації, продажу, ліквідації та переоцінки основних засобів, а їхнє числове відображення здійснюється через додатки АМ та РІ до декларації з податку на прибуток [4].

У податку на додану вартість ОсЗ формують податковий кредит у момент їх придбання, а в разі продажу, обміну або операцій, прирівняних до постачання, утворюють податкові зобов'язання. При ліквідації основного засобу за власним рішенням підприємства виникає податкове зобов'язання, яке визначається, виходячи із залишкової вартості об'єкта. Ставка ПДВ становить 20%, а для окремих операцій 0% [4].

У податку на нерухоме майно ОсЗ у формі будівель і споруд стають об'єктами оподаткування. Ключовим елементом цього податку є площа, призначення та розташування будівлі. Ставки встановлюються місцевими радами в межах до 1,5% від мінімальної заробітної плати за 1 кв. м річної площі. Для великого промислового підприємства ці ставки можуть бути диференційованими залежно від типу об'єкта [4].

У платі за землю ОсЗ не є об'єктом оподаткування, але визначають функціональне призначення земельної ділянки, від якого залежить ставка земельного податку або розмір орендної плати. Ставки встановлюються в межах до 3% від нормативної грошової оцінки, а для окремих промислових земель до 12% у разі оренди. Земельні ділянки під кар'єрами, відвалами, фабриками та інфраструктурними об'єктами ГЗК належать до земель промисловості, що зумовлює підвищені ставки [4].

В екологічному податку ОсЗ є джерелом утворення викидів, скидів та відходів, але не виступають об'єктами оподаткування. Рівень податку залежить від фактичних обсягів викидів котелень, дробильних установок, печей та іншого технологічного обладнання [4].

ОсЗ формують систему податкового навантаження через свою вартість, тип, функціональне призначення, ступінь участі у виробничому процесі та площу, а також через амортизаційні та ПДВ-операції, які виникають у процесі модернізації, продажу або вибуття (табл. 2.25).

Таблиця 2.25 - Основні елементи оподаткування ОсЗ ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Вид податку	Об'єкт оподаткування	База оподаткування	Ставка (норматив)	Особливості для ПРАТ «ЦГЗК»
Податок на прибуток підприємств	Податкові різниці, пов'язані з ОсЗ; амортизація; ліквідація; продаж	Вартість ОсЗ за групами; залишкова вартість при продажу/ліквідації	Не ставка, а механізм коригувань (ст. 138 ПКУ). Мінімальні строки амортизації: група 3 — 20 років; група 4 — 5 років; група 5 — 5 років	Найбільші суми АМ припадають на дробильне, збагачувальне обладнання, кар'єрну техніку. Виникають значні різниці при модернізації фабрик та списанні техніки
ПДВ	Продаж або ліквідація ОсЗ; придбання ОсЗ формує податковий кредит	Договірна вартість, або залишкова вартість при ліквідації	20% (основна ставка), 0% (експортні операції)	Високі суми податкового кредиту при закупівлі обладнання. При списанні техніки виникає зобов'язання з ПДВ, якщо не доведено знищення
Податок на нерухоме майно	Будівлі та споруди, що є основними засобами	Площа будівлі, помножена на ставку, встановлену місцевою радою	До 1,5% МЗП за 1 кв. м на рік. Реальні ставки у промислових містах близько 0,2–1%	Підпадають: фабрики, цехи, адмінкорпуси, склади, насосні станції. Сукупна площа десятки тисяч кв. м
Плата за землю	Земельні ділянки, на яких розташовані ОсЗ	Нормативна грошова оцінка × ставка	Земельний податок: до 3%; оренда: до 12%	Кар'єри, відвали, технічні зони, транспортні коридори - земельні ділянки з підвищеними ставками
Екологічний податок	Обсяги викидів, скидів, розміщення відходів; ОсЗ визначають джерело викиду	Фактичний обсяг викидів × ставка	Ставки диференційовані (наприклад, CO ₂ 39 грн/т; інші забруднювачі - залежно від класу небезпеки)	Джерела викидів: котельні, дробильні комплекси, транспортування руди, збагачувальні установки
Рентні платежі / спец-використання	Не ОсЗ, але обладнання визначає обсяг видобутку	Обсяг видобутку × ставка ренти	Руда залізна - ставка залежить від індексу платоспроможності (2–10%)	ОсЗ забезпечують видобуток, але прямо не оподатковуються

Розглянемо приклад, ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» придбало дробильне обладнання вартістю 5 000 000 грн, ввело його в експлуатацію та визначило бухгалтерську амортизацію 500 000 грн/рік, тоді як податкова амортизація становить 700 000 грн/рік, що зумовлює виникнення від'ємної різниці, яка зменшує фінансовий результат до оподаткування на 200 000 грн. При ставці податку на прибуток 18 % сума зменшення податкового зобов'язання становитиме 36 000 грн (табл. 2.26).

Таблиця 2.26 - Господарські операції і вплив на податок на прибуток

№	Господарська операція	Бухгалтерське проведення	Дебет	Кредит	Сума, грн	Податковий ефект / коментар
1	Придбання дробильного обладнання	Відображення заборгованості перед постачальником	152	631	5 000 000	Не впливає на податок на прибуток (капітальні інвестиції).
2	Введення обладнання в експлуатацію	Зарахування на рахунок основних засобів	104	152	5 000 000	Початок амортизації; податкова різниця ще не виникає.
3	Нарахування бухгалтерської амортизації	Витрати на амортизацію	91 / 92 / 93	131	500 000	Бухгалтерські витрати підвищують фінрезультат; податкові відмінності визначаються окремо.
4	Визначення податкової амортизації	—	—	—	700 000	Податкова амортизація більша, ніж бухгалтерська.
5	Коригування фінансового результату на податкові різниці	Відображення різниці згідно ПКУ	—	—	-200 000	Зменшення фінрезультату до оподаткування.
6	Розрахунок податку на прибуток до сплати	—	—	—	36 000 (економія)	Економія податку: $200\,000 \times 18\% = 36\,000$ грн.

Розглянемо приклад здійснення ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» трьох типових господарських операцій, пов'язаних з ОсЗ, які мають різний порядок оподаткування податком на додану вартість. Передусім розглядається

придбання виробничого обладнання, що належить до активної частини ОсЗ. Його договірна вартість становить 1 000 000 грн без урахування податку, а сума ПДВ, нарахована за ставкою 20 %, становить 200 000 грн, що формує загальну ціну придбання на рівні 1 200 000 грн. Під час такого придбання підприємство отримує право на податковий кредит, оскільки основний засіб буде використовуватися у господарській діяльності, оподатковуваний ПДВ, що відповідає вимогам статті 198 ПКУ. Тому на етапі оприбуткування відображається первісна вартість об'єкта, а сума ПДВ, сплачена постачальнику, визнається податковим кредитом, який зменшує податкові зобов'язання підприємства в майбутніх періодах [4].

Друга частина прикладу стосується часткової ліквідації ОсЗ, що може бути спричинено фізичним чи моральним зносом окремих його вузлів або необхідністю їх заміни в межах ремонтно-технічного обслуговування. У наведеній ситуації залишкова вартість ліквідованої частини становить 150 000 грн. Відповідно до пункту 198.5 ПКУ, у разі якщо придбані або виготовлені ОсЗ перестають використовуватися у господарській діяльності, оподатковуваний ПДВ, платник повинен нарахувати податкові зобов'язання виходячи із звичайної ціни або балансової вартості ліквідованої частини. Саме тому сума ПДВ у розмірі 30 000 грн ($150\,000 \text{ грн} \times 20\%$) визнається податковим зобов'язанням, яке відображається у періоді ліквідації. У бухгалтерському обліку ліквідована частина списується до витрат, а нарахований ПДВ збільшує інші операційні витрати, оскільки не пов'язаний із реалізацією [4].

Третя операція в прикладі демонструє реалізацію ОсЗ, тобто фактичне вибуття об'єкта з балансу підприємства шляхом продажу. Договірна ціна реалізації, що відповідає ринковому рівню, визначена у сумі 700 000 грн без ПДВ, а податкове зобов'язання розраховується за ставкою 20 %, утворюючи суму ПДВ у розмірі 140 000 грн. Оскільки реалізація ОсЗ є оподаткованою операцією, підприємство повинно нарахувати податкові зобов'язання, відобразити дохід від вибуття активу та одночасно списати його балансову

вартість, яка за умовами прикладу становить 600 000 грн. Надходження коштів від покупця завершує цикл операції [4] (табл. 2.26).

Таблиця 2.26 – Бухоблік та оподаткування ПДВ операцій з ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

№	Господарська операція	Проведення	Дебет	Кредит	Сума, грн
Придбання основного засобу					
1	Оприбуткування обладнання (вартість без ПДВ)	Визнання об'єкта ОЗ	152	631	1 000 000
2	Відображення податкового кредиту з ПДВ	ПК з ПДВ	641/ПДВ	631	200 000
3	Введення в експлуатацію основного засобу	Перенесення з 152	104	152	1 000 000
4	Оплата постачальнику	Розрахунки	631	311	1 200 000
Часткова ліквідація (самостійне нарахування ПДВ за п.198.5 ПКУ)					
5	Списання частини основного засобу (залишкова вартість 150 тис.)	Ліквідація	976	104	150 000
6	Нарахування податкового зобов'язання з ПДВ за п.198.5	ПЗ з ПДВ	949	641/ПДВ	30 000
Реалізація основного засобу					
7	Відображення доходу від реалізації (без ПДВ)	Дохід	361	742	700 000
8	Нарахування ПДВ при реалізації	ПЗ з ПДВ	361	641/ПДВ	140 000
9	Списання балансової вартості ОЗ	Списання	972	104	600 000
10	Отримання коштів від покупця	Розрахунки	311	361	840 000
11	Сплата ПДВ до бюджету (зобов'язання – кредит)	Перерахування	641/ПДВ	311	(140 000 – 200 000 + 30 000) = –30 000 (переноситься)

Отже, сумарний податковий результат формується як різниця між податковим кредитом, отриманим при придбанні ОсЗ, та податковими зобов'язаннями, нарахованими при його частковій ліквідації та подальшій реалізації. За наведеними даними загальний обсяг податкового кредиту становить 200 000 грн, тоді як податкові зобов'язання 170 000 грн (140 000 грн за операцією реалізації та 30 000 грн за операцією ліквідації). Тому кінцевим підсумком є від'ємне значення ПДВ у сумі 30 000 грн, яке переноситься на наступний податковий період відповідно до правил розділу V ПКУ [4].

2.5 Внутрішньогосподарський контроль руху та збереження основних засобів

Внутрішньогосподарський контроль руху та збереження ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» є ключовим елементом системи економічної безпеки підприємства і включає комплекс організаційних, технічних, бухгалтерських та аналітичних заходів, спрямованих на забезпечення повної відповідності фактичного стану основних засобів їх обліковим даним, збереження майна, запобігання втратам та раціональне використання активів у процесі виробничої діяльності. Оскільки комбінат належить до гірничо-збагачувальної промисловості з високовартісними технологічними комплексами, контроль за рухом та станом ОсЗ є важливим для забезпечення стабільності виробництва та економічної ефективності.

Першим етапом внутрішньогосподарського контролю є контроль за надходженням ОсЗ. На цьому етапі обов'язковою умовою є перевірка відповідності отриманих активів документації постачальника, технічних паспортів, специфікацій та договірних умов. Кожен об'єкт підлягає детальній перевірці: співставляються серійні номери, комплектація, технічні характеристики, наявність супровідної документації та гарантійних талонів.

Зокрема, при надходженні дробильного обладнання на склад комбінату представник служби головного механіка разом із бухгалтером перевіряє наявність усіх вузлів і комплектуючих, відповідність технічних параметрів проектній документації та договірній специфікації. Після підтвердження повної комплектації та відсутності дефектів складається Акт приймання-передачі основних засобів (форма ОЗ-1), на підставі якого бухгалтерія оприбутковує обладнання на рахунок 152 «Придбання основних засобів». Цей етап контролю є критично важливим для запобігання завищенню вартості, отриманню некомплектного обладнання та помилок у подальшому бухгалтерському обліку.

Другим етапом є контроль внутрішнього переміщення ОсЗ у межах підприємства. Оскільки ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» має численні виробничі

підрозділи, дробильні та збагачувальні цехи, кар'єри, ремонтні бази та склади, переміщення обладнання та механізмів без відповідного документального оформлення може призвести до втрат, пошкоджень або несанкціонованого використання. Всі внутрішні переміщення оформлюються актами внутрішнього переміщення (форма ОЗ-2), в яких зазначається найменування об'єкта, його серійний номер, залишкова вартість, підрозділ відправника та одержувача, дата переміщення та підпис МВО.

Зокрема, при переміщенні електродвигуна з центрального складу до дробильного цеху комірник складає акт ОЗ-2, підписаний представниками обох підрозділів, а бухгалтерія відображає зміну місцезнаходження активу без зміни його балансової вартості. Така процедура забезпечує постійний контроль за місцезнаходженням обладнання, дозволяє оперативно реагувати на зміни та запобігає незаконному вивезенню або прихованому використанню ОсЗ.

Третім компонентом системи є контроль за станом та технічним ресурсом ОсЗ у процесі експлуатації. Служба головного механіка веде детальний облік ремонту, технічного огляду, заміни вузлів та агрегатів, що оформлюється у спеціальні журнали та акти виконаних робіт.

Зокрема, у разі виходу з ладу підшипникового вузла конвеєрної лінії оформлюється дефектний акт із зазначенням несправності, дати виявлення та необхідних ремонтних робіт. В обліку, у свою чергу, відображаються витрати на запасні частини та ремонтні роботи на відповідних рахунках (наприклад, Дт 91/23 – Кт 207). Після виконання ремонтних робіт складається акт відновлення ОсЗ, що підтверджує готовність об'єкта до подальшої експлуатації. Такий підхід дозволяє контролювати технічний стан обладнання, планувати витрати на амортизацію та ремонт, а також забезпечує безпечну роботу виробничих агрегатів.

Не менш важливим є контроль за збереженням основних засобів через інвентаризацію. На ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» інвентаризації проводяться перед складанням річної звітності, при зміні матеріально відповідальних осіб, а також у випадках підозри на нестачі або пошкодження активів. Під час

інвентаризації фактична наявність обладнання, транспортних засобів, будівель та споруд зіставляється з обліковими даними. У разі виявлення нестачі або пошкодження складається акт інвентаризаційної комісії, у якому зазначається сума втрат, причина їх виникнення та матеріально відповідальні особи. Так, якщо під час інвентаризації на ремонтній базі виявлено нестачу електроінструменту або металевих вузлів, комісія фіксує це в акті, а бухгалтерія списує суму нестачі на рахунок 947 із подальшим відшкодуванням винною особою.

Особлива увага приділяється контролю за вибуттям ОсЗ, що може відбуватися через ліквідацію, продаж, обмін або безоплатну передачу. Кожна операція оформлюється актом ОЗ-3, у якому зазначаються причини вибуття, технічний стан, залишкова вартість та наявність утвореного металобрухту. Наприклад, при демонтажі старої насосної станції комісія складає акт із зазначенням стану обладнання, після чого бухгалтерія списує залишкову вартість основного засобу (Дт 976 – Кт 104) та оприбутковує металобрухт, отриманий у результаті демонтажу (Дт 209 – Кт 746). Це гарантує, що вибуття основних засобів здійснюється лише після документального підтвердження та економічного обґрунтування, запобігаючи несанкціонованому зникненню активів.

Додатково контроль включає моніторинг відповідальності МВО, які несуть персональну відповідальність за збереження об'єктів у межах підрозділів. Регулярна перевірка журналів, актів переміщення та інвентаризацій дозволяє своєчасно виявляти порушення, недоліки у збереженні майна та приймати рішення щодо компенсації збитків.

Використання SAP дозволяє проводити оперативний контроль над усіма етапами життєвого циклу ОсЗ [58].

На етапі надходження ОсЗ SAP забезпечує інтеграцію даних від постачальника з обліковою системою підприємства. При отриманні обладнання на склад відповідальна особа створює документ «Goods Receipt» («GR») у модулі «MM» («Materials Management»), який автоматично формує

бухгалтерське проведення у модулі «FI» («Financial Accounting») і одночасно відображає податковий кредит ПДВ у модулі «FI-AP» («Accounts Payable») [58]. Наприклад, надходження дробильного обладнання вартістю 1 000 000 грн без ПДВ із ПДВ 200 000 грн оформлюється через документ «GR», який фіксує оприбуткування на рахунок 152 «Придбання основних засобів» та автоматично формує проводки на податковий кредит у «SAP». Це дозволяє уникнути ручного введення даних, забезпечує однозначність проведення і підвищує точність бухгалтерського обліку.

При внутрішньому переміщенні основних засобів «SAP» використовує модуль Asset Accounting (FI-AA) разом із модулем «Plant Maintenance» («PM»). Кожне переміщення фіксується як «Transfer Posting або Asset Movement», що змінює розташування активу у системі без зміни його вартості. Наприклад, переміщення електродвигуна з центрального складу до дробильного цеху оформлюється у SAP документом «Internal Transfer», де вказуються серійний номер обладнання, підрозділ відправника, підрозділ одержувача, матеріально відповідальні особи та дата переміщення. Всі ці дані відображаються в реальному часі, що забезпечує оперативний контроль і запобігає випадкам втрат або несанкціонованого використання [58].

У межах експлуатації та технічного обслуговування основних засобів модуль «PM» («Plant Maintenance») SAP дозволяє вести детальний журнал ремонтів і технічних оглядів, де фіксуються дати проведення, види робіт, використані матеріали та витрати на запасні частини. При виявленні дефекту, наприклад, виходу з ладу підшипникового вузла конвеєрної лінії, у SAP створюється документ «Maintenance Notification», який реєструє несправність, після чого оформлюється Maintenance Order для проведення ремонтних робіт. Після виконання ремонту в системі автоматично оновлюється статус основного засобу, а бухгалтерські проводки щодо витрат на ремонт відображаються у «FI» через інтеграцію модулів «PM» та «FI». Це дозволяє одночасно контролювати технічний стан обладнання і фінансові витрати, забезпечуючи комплексну аналітику для управління активами [58].

Для інвентаризацій та контролю збереження основних засобів SAP надає функціонал «Physical Inventory» у модулі «FI-AA». Під час планової інвентаризації або при зміні матеріально відповідальних осіб створюється перелік активів для перевірки, співставляється їх фактична наявність із даними системи, фіксуються нестачі або пошкодження. Наприклад, якщо під час перевірки на ремонтній базі виявлено нестачу вузлів електроінструменту, у SAP формуються документи «Asset Write-Off», де зазначаються причина списання, матеріально відповідальні особи та сума втрати. Ці дані автоматично оновлюють облікову базу, що дозволяє уникати помилок і підвищує прозорість звітності [58].

Ще одним важливим аспектом є контроль вибуття та ліквідації основних засобів. У SAP вибуття активів оформлюється документом «Asset Retirement / Sale», де вказується причина списання (ліквідація, продаж, обмін), залишкова вартість, наявність утвореного металобрухту та податкові наслідки, зокрема нарахування ПДВ або коригування податкової амортизації. Наприклад, демонтаж старої насосної станції оформлюється як «Asset Retirement», у якому залишкова вартість списується (Дт 976 – Кт 104), а отриманий металобрухт оприбутковується на рахунок 209 (Дт 209 – Кт 746). Ці автоматичні проведення забезпечують одночасне відображення фінансових, податкових і аналітичних показників без необхідності ручного втручання [58].

Таким чином, внутрішньогосподарський контроль руху та збереження ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» є комплексною системою, що охоплює всі етапи життєвого циклу активів, а саме: від надходження до вибуття. Його ефективність забезпечується поєднанням документального оформлення, інвентаризацій, технічного моніторингу, відповідальності персоналу та взаємодії бухгалтерії з виробничими службами. Така система дозволяє зберегти високу вартість активів, підвищити надійність виробничих процесів, запобігти втратам і забезпечити достовірність облікової інформації для фінансової та податкової звітності.

2.6 Шляхи удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

Діяльність комбінату характеризується високою матеріаломісткістю, значною кількістю виробничих підрозділів та різноманітним складом основних засобів, до яких належать дробильні та збагачувальні комплекси, транспортні засоби, допоміжне обладнання та будівлі. Високі капітальні витрати на придбання та експлуатацію активів обумовлюють необхідність максимального контролю їхнього збереження та достовірного обліку, що безпосередньо впливає на ефективність виробництва, фінансові результати та податкову звітність [59].

Першим напрямом удосконалення є оптимізація організаційної структури обліку ОсЗ. На сучасному етапі значна частина контролю здійснюється матеріально відповідальними особами в підрозділах, службою головного механіка та ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс». Для підвищення ефективності пропонується впровадження системи централізованого контролю обліку ОсЗ, де кожен підрозділ відповідає за ведення первинної документації, а загальний контроль здійснює спеціалізований відділ активів. Наприклад, для дробильних цехів і ремонтної бази слід створити підрозділ «Контроль основних засобів», який координуватиме облік надходження, внутрішні переміщення та списання активів, забезпечуючи своєчасне внесення даних у бухгалтерські реєстри та SAP ERP. Така централізація зменшить ризики дублювання записів, втрат документів та помилок у бухгалтерії.

Другим напрямом є розширення використання сучасних інформаційних технологій та інтегрованих ERP-систем, зокрема SAP. На сьогодні SAP використовується у комбінаті для ведення бухгалтерського обліку та частково для обліку ОсЗ, проте можливості системи можуть бути використані значно ширше. Пропонується впровадження повного циклу обліку основних засобів у модулі FI-AA з інтеграцією з MM (Materials Management) і PM (Plant Maintenance). Це дозволить автоматично відображати надходження активів,

внутрішні переміщення, нарахування амортизації, ремонтні роботи та списання. Наприклад, надходження нового дробильного обладнання оформлюється у SAP документом Goods Receipt, який автоматично формує бухгалтерські проведення, відображає податковий кредит ПДВ і присвоює активу унікальний серійний номер, що дозволяє відстежувати його подальший рух у системі без додаткових ручних записів.

Третім важливим напрямом удосконалення є вдосконалення процедур внутрішнього переміщення та відповідальності матеріально відповідальних осіб. На сьогодні переміщення обладнання оформлюються актами внутрішнього переміщення (форма ОЗ-2) та погоджуються матеріально відповідальними особами. Пропонується запровадження електронного документообігу на базі SAP, де кожне переміщення фіксується у системі, а підтвердження підпису відповідальних осіб здійснюється електронним цифровим підписом (ЕЦП). Наприклад, при передачі електродвигуна з центрального складу до дробильного цеху документ «Internal Transfer» автоматично оновлює місцезнаходження об'єкта, відображає дату переміщення та матеріально відповідальних осіб, а інформація одразу надходить у бухгалтерські реєстри. Це дозволяє зменшити ризики втрат, скоротити час на оформлення паперових документів та підвищити оперативність управлінських рішень.

Четвертим шляхом є підвищення точності обліку шляхом уніфікації ідентифікації ОсЗ. Рекомендується впровадження штрихового або QR-кодування активів, що дозволить автоматично зчитувати інформацію про об'єкт при переміщенні, ремонті або інвентаризації. Наприклад, кожен електродвигун, насос або транспортний засіб маркується унікальним QR-кодом, який містить дані про дату введення в експлуатацію, залишкову вартість, матеріально відповідальну особу та розташування. Під час інвентаризації або переміщення дані зчитуються через мобільні пристрої, що значно скорочує час перевірки, зменшує ймовірність помилок і забезпечує повну прозорість руху активів.

П'ятим напрямом удосконалення є оптимізація інвентаризаційних процедур та контролю збереження. На ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» інвентаризації проводяться традиційно перед річною звітністю та при зміні МВО. Пропонується запровадження планових щоквартальних інвентаризацій, які автоматично формуються у SAP і включають контроль за ОсЗ, що найбільш схильні до зносу або втрат. Наприклад, для ремонтної бази та дробильних цехів складається план об'єктів, що підлягають перевірці, з зазначенням матеріально відповідальних осіб і термінів проведення. Результати інвентаризації автоматично порівнюються з даними обліку, а будь-які розбіжності відображаються у системі у вигляді повідомлень для керівництва та бухгалтерії. Указане дозволяє своєчасно виявляти нестачі, пошкодження або несанкціоновані переміщення та вживати заходів щодо усунення причин.

Шостим шляхом є підвищення рівня аналітики та звітності для управління ОсЗ. Використання SAP дозволяє формувати детальні аналітичні звіти про стан ОсЗ, їх амортизацію, залишкову вартість, рух та ремонтні роботи у розрізі підрозділів, груп активів або відповідальних осіб. Наприклад, щомісячний звіт «Asset Utilization» дозволяє керівництву комбінату аналізувати ефективність використання дробильного обладнання, транспортних засобів та насосних агрегатів, планувати технічне обслуговування та ремонтні бюджети, а також приймати рішення щодо списання або модернізації об'єктів. Аналітичні можливості ERP-системи забезпечують прозорість, контроль за витратами та збереженням активів і підвищують точність фінансової та податкової звітності.

Сьомим напрямом є підвищення відповідальності персоналу через систему контролю доступу та аудиту. Пропонується впровадження контролю доступу до складських приміщень, ремонтних цехів та інших об'єктів зберігання основних засобів через електронні пропуски та систему логування дій у SAP. Це дозволяє фіксувати, хто і коли проводив операції з активами, а також автоматично формувати аудиторські звіти. Наприклад, при отриманні або передачі дорогоцінного обладнання система фіксує підпис матеріально

відповідальної особи, час операції та об'єкт, що передається, забезпечуючи повну прослідковуваність руху активу.

Удосконалення обліку ОсЗ у SAP представлено на рис. 2.7.

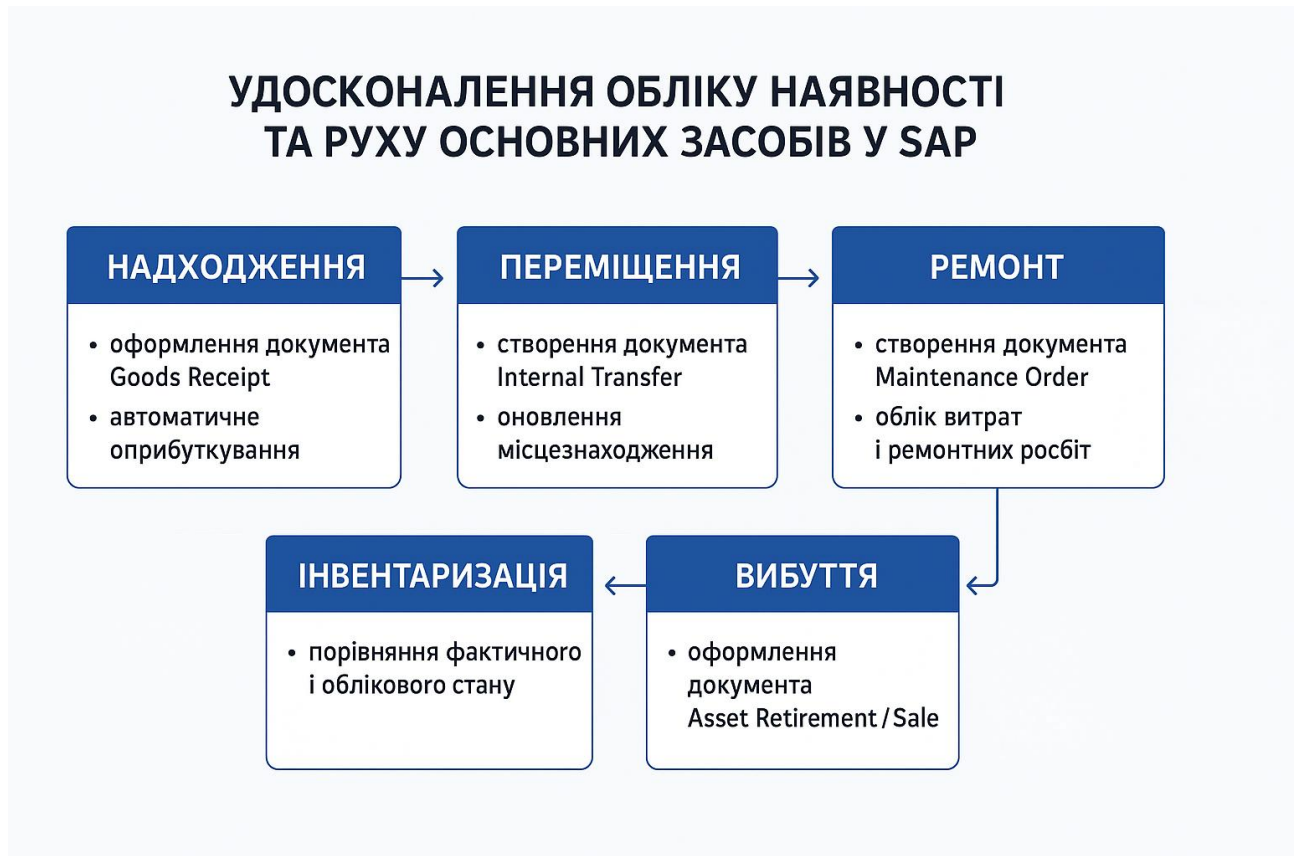

Рис.2.7 - Удосконалення обліку наявності та руху ОсЗ у SAP

Доцільно також посилити інтеграцію фінансового та податкового обліку з управлінським обліком. Це забезпечує синхронізацію даних про амортизацію, залишкову вартість та податкові різниці, що дозволяє вести точний розрахунок податку на прибуток та ПДВ. Наприклад, наявність інтегрованих даних у SAP дозволяє автоматично коригувати податкові проводки при списанні або реалізації основних засобів, уникаючи ручних помилок та розбіжностей між бухгалтерською та податковою звітністю. Зокрема, доцільно створити єдиний довідник об'єктів ОсЗ, що дозволяє синхронізувати інформацію у всіх системах обліку. В такому довіднику кожен об'єкт має унікальний ідентифікатор, що забезпечує однозначну ідентифікацію як у фінансовому, так і в податковому та управлінському обліках. Такий підхід дозволяє вести детальний облік руху та наявності ОсЗ, уникати дублювання даних, забезпечує прозорість використання

активів за підрозділами, видами виробництва та об'єктами капіталовкладень. У таблиці можна інтегрувати ключові реквізити: класифікацію за Планом рахунків для фінансової звітності, податкові групи для правильного нарахування амортизації, деталі управлінського обліку за цехами, напрямками виробництва та станом ОсЗ. Крім того, довідник містить дані про дату придбання, первісну вартість, нараховану амортизацію та інші характеристики, що дозволяє автоматизувати формування управлінських і фінансових звітів та оперативно контролювати стан активів підприємства (табл. 2.27)

Таблиця 2.27 - Єдиний довідник ОсЗ для інтегрованого фінансового, податкового та управлінського обліку ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК»

0003	0002	0001	Унікальний ідентифікатор
Трансформатор ТС-1000	Екскаватор ЕКГ-5	Конверсіялія №3	Назва ОсЗ
Основні засоби – електрообладнання	Основні засоби – машини та обладнання	Основні засоби – обладнання	Група за Планом рахунків (фінансовий облік)
Група 3	Група 2	Група 1	Податкова група (для амортизації)
Енергетичний підрозділ	Цех №1	Цех №2	Підрозділ/Цех (управлінський облік)
Енергопостачання комбінату	Видобуток руди	Виробництво концентрату	Виробничий напрям/об'єкт капіталовкладень
В експлуатації	Модернізація	В експлуатації	Стан/фаза (в експлуатації, модернізація, ремонт)
10.11.2020	20.07.2021	15.03.2022	Дата придбання
3 200 000 грн	18 500 000 грн	12 000 000 грн	Первісна вартість
1 280 000 грн	5 550 000 грн	2 400 000 грн	Нарахована амортизація
Обслуговування 1 раз на рік, відповідальний: Коваль	Гарантія до 2026 р., відповідальний: Петренко	Серійний номер 3456, відповідальний: Іваненко	Примітки/інші характеристики

Таким чином, шляхи удосконалення обліку наявності та руху ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» передбачають комплекс заходів: централізацію організаційної структури обліку, повну інтеграцію в ERP-систему SAP, автоматизацію внутрішніх переміщень, уніфікацію ідентифікації об'єктів, оптимізацію інвентаризацій, аналітичний контроль та підвищення відповідальності персоналу. Реалізація цих заходів дозволить підвищити достовірність обліку, мінімізувати ризики втрат та несанкціонованого використання активів, забезпечити ефективне управління ОсЗ та оптимізувати фінансові і виробничі результати комбінату (дод. К).

Висновки до розділу 2

ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» є промисловим підприємством гірничо-збагачувального профілю, що спеціалізується на видобутку та переробці залізної руди. Його господарська діяльність характеризується значною капіталоємністю, інтенсивним використанням основних засобів та високою залежністю від стану ринків металургійної продукції. Ефективність виробництва значною мірою визначається рівнем модернізації обладнання, організацією виробничих процесів та управлінням витратами на обслуговування основних фондів.

Аналіз основних економічних показників діяльності комбінату свідчить про стабільний фінансовий стан, хоча присутні певні коливання рентабельності та оборотності активів через зміни на ринку залізорудної продукції та коливання цін на енергоносії. Показники ліквідності та фінансової стійкості залишаються на достатньому рівні, що дозволяє забезпечувати своєчасне виконання зобов'язань та фінансування поточних виробничих процесів.

Критичний аналіз стану організації бухгалтерського обліку на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» показав, що облік ведеться відповідно до вимог Міжнародних стандартів бухобліку, проте існують резерви підвищення

інтеграції фінансового, податкового та управлінського обліку, особливо у частині обліку ОсЗ, їх руху та амортизації. Часто відсутня достатня деталізація аналітичних даних для управлінського обліку, що ускладнює оперативний контроль та планування капітальних витрат.

Дослідження бухгалтерського обліку наявності та руху ОсЗ виявило, що облік ведеться по групах за Планом рахунків та податковими групами амортизації. Проте управлінська деталізація за підрозділами, видами виробництва та об'єктами капіталовкладень недостатньо розвинена, що обмежує можливості внутрішнього контролю та оперативного управління активами. Порядок оподаткування ОсЗ відповідає чинному законодавству, але вимагає точного відображення амортизаційних нарахувань у податковому обліку для запобігання ризикам податкових коригувань.

Визначено напрями внутрішньогосподарського контролю руху та збереження основних засобів, що включають щомісячну звірку залишків, інвентаризацію на підрозділах, контроль виконання ремонтних та модернізаційних робіт, а також відстеження відповідальних осіб за експлуатацію та збереження активів. Такі заходи дозволяють мінімізувати ризики втрат, зношування та неправильного відображення ОсЗ у бухгалтерському обліку.

Обґрунтовано напрями удосконалення обліку наявності та руху ОсЗ, що передбачають впровадження єдиного довідника ОсЗ з унікальними ідентифікаторами, автоматизацію синхронізації даних між фінансовим, податковим та управлінським обліком, деталізацію аналітичних карт ОсЗ за підрозділами та напрямками виробництва, а також регулярну звірку даних та формування інтегрованих звітів. Реалізація цих заходів забезпечить підвищення достовірності обліку, оперативного контролю та ефективності використання ОсЗ на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК».

ВИСНОВКИ

Висновки щодо аналізованого матеріалу можна сформулювати наступним чином. Поняття основних засобів (ОсЗ) підприємства є комплексним і включає як економічний, так і бухгалтерський аспекти, що відображає їхню подвійність як активів, що одночасно забезпечують економічну вигоду та підлягають формалізованому обліку. Економічний підхід підкреслює виробничу та функціональну роль ОсЗ, їх здатність створювати додаткову вартість і підтримувати виробничу потужність підприємства, тоді як бухгалтерський підхід регламентує облік, оцінку та амортизацію відповідно до нормативних документів, забезпечуючи достовірність фінансової звітності та контроль за активами.

Аналіз наукових підходів показав наявність спільних характеристик ОсЗ: матеріальна форма, тривалість використання понад один рік, поступове перенесення вартості на продукцію чи послуги та орієнтація на отримання економічної вигоди. Водночас відзначаються відмінності в акцентах: економісти акцентують на виробничій функції, а бухгалтери — на нормативно-облікових критеріях, зокрема документальному підтвердженні вартості та системі амортизації.

Управлінське значення ОсЗ підкреслюється через класифікацію за функціональним призначенням, формою власності, строком корисного використання, способом використання у виробничому процесі та галузевою належністю. Така систематизація дозволяє планувати інвестиції, модернізацію та ефективно контролювати амортизаційні відрахування. Податкова та бухгалтерська класифікації відрізняються цілями: податкова забезпечує передбачуваність нарахування амортизації, а бухгалтерська — достовірність фінансової звітності та контроль за ефективністю використання активів.

Наявність і рух ОсЗ є ключовими аспектами їх обліку та контролю. Наявність визначає обсяг ресурсів підприємства та їх стан, а рух відображає процеси придбання, модернізації, переміщення, ремонту, поліпшення та

списання активів, забезпечуючи аналіз ефективності використання та планування заміни або оновлення основних засобів.

Визнання та оцінювання ОсЗ відповідно до українського законодавства і НПСБО 7 ґрунтується на матеріальній формі, цільовому використанні, тривалості експлуатації та очікуваній економічній вигоді. Первісна вартість є базою для обліку, амортизації та визначення балансової вартості, а переоцінка забезпечує відображення актуальної економічної цінності активу. Амортизація враховує фізичний та моральний знос і є інструментом контролю за ефективністю використання активів.

Порівняння українських стандартів (НП(С)БО 7) з міжнародними (МСБО 16) виявляє ключові відмінності у критеріях визнання, методах оцінки та переоцінки, підходах до амортизації, капіталізації витрат на модернізацію, а також рівні деталізації та орієнтації на порівнянність фінансової звітності або на відповідність національному законодавству.

ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» сформувався як ключове гірничодобувне підприємство Криворізького залізрудного басейну, забезпечуючи комплекс видобутку, збагачення та транспортування залізної руди для внутрішніх і зовнішніх металургійних ринків. Його становлення і розвиток у другій половині ХХ століття відбувалися в умовах централізованої планової економіки, що визначало високий рівень капіталомісткості, механізацію та поступову модернізацію технологічних процесів. Перехід до ринкової економіки у 1990-х роках і приватизація підприємства призвели до формування сучасної корпоративної моделі управління, орієнтованої на прибутковість, конкурентоспроможність та оптимізацію витрат.

Сучасний технологічний комплекс забезпечує повний цикл виробництва концентрату та обкотишів, що користуються стабільним попитом на внутрішніх і міжнародних ринках. Проте широкомасштабна війна з 2022 року спричинила радикальні зміни ринкової кон'юнктури, логістичних ланцюгів та структури споживачів. Блокування морських портів і руйнування внутрішніх металургійних підприємств призвели до зменшення обсягів збуту, збільшення

логістичних витрат та падіння маржинальності продукції, що потребувало переорієнтації виробничої програми та адаптації кадрової системи.

Фінансовий аналіз за 2018–2024 роки показав високу циклічність основних показників. Виручка, валовий і чистий прибуток демонстрували сильну залежність від світових цін на залізорудну продукцію та воєнних ризиків. Зростання дебіторської заборгованості і необхідність нарощування кредиторських зобов'язань свідчать про структурну вразливість ліквідності та високу капіталомісткість виробництва. Коефіцієнти ліквідності і фінансової стійкості демонструють критичні коливання, що відображають обмежену платоспроможність та високу залежність від зовнішнього фінансування у кризові періоди.

Динаміка основних засобів свідчить про чергування циклів інвестиційного оновлення та інтенсивного фізичного та морального зношення. У 2022–2023 рр. спостерігалось істотне падіння залишкової вартості активів через обмежене фінансування та підвищене вибуття, що негативно вплинуло на виробничу спроможність. Лише у 2024 році відбулося різке поліпшення показників зносу та придатності основних засобів, що, ймовірно, пов'язано з проведенням переоцінки або оновленням окремих груп активів.

Ефективність використання основних засобів характеризується нестійкою динамікою: фондівіддача і фондомісткість свідчать про значну нерівномірність продуктивності, обумовлену коливанням обсягів виробництва та інвестиційною активністю, а підвищення фондоозброєності демонструє зростання технічної оснащеності персоналу. Спостережувані аномальні коливання коефіцієнтів оновлення та вибуття підкреслюють обмежені інвестиційні ресурси у кризові періоди і необхідність пріоритетного спрямування капітальних вкладень на критично зношені активи.

Бухгалтерський облік підприємства організований на принципах повної централізації, оскільки усі операції, пов'язані з бухгалтерським, податковим, управлінським та частково фінансовим обліком, виконуються ТОВ «Метінвест Бізнес Сервіс». Такий підхід дозволяє стандартизувати облікові процеси,

інтегрувати їх у межах промислової групи Метінвест, забезпечити концентрацію професійних компетенцій і уніфікацію методології. На комбінаті залишаються лише функції первинного документообігу та комунікації з виробничими підрозділами, що підвищує оперативність і точність обліку.

Облікові процеси повністю цифровізовані завдяки використанню ERP-системи SAP, яка інтегрує модулі бухгалтерського, управлінського, виробничого, логістичного та кадрового обліку. Система забезпечує реєстрацію первинних документів, контроль руху матеріально-виробничих запасів, нарахування амортизації, автоматичне формування бухгалтерських проведення, розрахунок собівартості продукції та податкові розрахунки. Підтримка SAP здійснюється Метінвест Діджитал, що гарантує стабільність, безпеку даних і безперервність обробки операцій. Електронний документообіг дозволяє відстежувати рух документів, контролювати відповідність операцій регламентам і створювати аудиторські сліди.

Облікова політика комбінату адаптована до вимог МСФЗ, що забезпечує відповідність міжнародним стандартам при оцінці основних засобів, формуванні резервів, визначенні собівартості продукції та управлінській аналітиці. Це дозволяє підприємству застосовувати методи переоцінки, компонентного нарахування амортизації та оцінку запасів з урахуванням виробничого циклу, забезпечуючи достовірність фінансової та управлінської інформації.

Особливості обліку на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» зумовлені складністю технологічного процесу видобутку та збагачення руди, значною кількістю дорогих і довговічних основних засобів, високою часткою внутрішньогрупових операцій. SAP реалізує точний облік виробничих потоків, руху активів, амортизації, переоцінки, модернізації та списання, інтегруючи дані з модулем FI та CO. Це забезпечує деталізацію обліку за класами активів, підрозділами та проектами, що підвищує контроль і точність фінансової звітності.

Первинний облік ОсЗ ведеться через інвентарні картки, форми ОЗ-1–ОЗ-9 та електронні документи SAP («Asset Master Record», «Asset Acquisition», «Asset Retirement» тощо). Амортизація нараховується автоматично відповідно до МСФЗ, переважно прямолінійним методом, із записом у синтетичному (рахунок 10 «Основні засоби», рахунок 13 «Накопичений знос») і аналітичному обліку. Система забезпечує контроль за надходженням, переміщенням, модернізацією, списанням, дооцінкою та уцінкою активів, а також за обліком необоротних активів, утримуваних для продажу. Позабалансовий облік дозволяє контролювати активи, що тимчасово не використовуються, або перебувають у користуванні.

Фінансові результати підприємства формуються з урахуванням амортизаційних витрат, дооцінки або уцінки активів, доходу від реалізації основних засобів. У балансі ОсЗ відображаються через первісну вартість, накопичений знос і залишкову вартість, а у звітності – через вплив на витрати та фінансовий результат. Детальні примітки до фінансової звітності забезпечують прозорість і наочність інформації про склад, рух та оцінку активів.

Внутрішньогосподарський контроль руху та збереження основних засобів на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» є невід’ємною складовою системи економічної безпеки підприємства, що забезпечує ефективне управління активами протягом усього їх життєвого циклу. Контроль включає перевірку надходження обладнання, документальне оформлення внутрішніх переміщень, моніторинг технічного стану та проведення ремонту, інвентаризацію та контроль вибуття основних засобів. Завдяки чіткому регламентуванню процедур, відповідальності матеріально відповідальних осіб та інтеграції з бухгалтерським обліком, підприємство здатне запобігати втратам, пошкодженням та несанкціонованому використанню активів. Використання автоматизованої системи SAP дозволяє підвищити точність обліку, оперативно відслідковувати переміщення та стан обладнання, забезпечувати своєчасну

інформацію для фінансової та податкової звітності, а також контролювати ефективність технічного обслуговування.

Шляхи удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на ПРАТ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК» передбачають комплексну модернізацію організаційних, інформаційних та технологічних підходів до управління активами. Основними напрямками є централізація обліку через спеціалізований відділ активів, повна інтеграція життєвого циклу основних засобів у ERP-систему SAP із автоматизацією надходження, переміщення, ремонту та вибуття активів, а також впровадження електронного документообігу і цифрових підписів для матеріально відповідальних осіб. Важливим кроком є уніфікація ідентифікації об'єктів через штрихове або QR-кодування, що забезпечує оперативне відстеження, скорочує час інвентаризацій і підвищує точність даних. Планові щоквартальні інвентаризації та інтеграція фінансового, податкового та управлінського обліку дозволяють своєчасно виявляти нестачі, контролювати залишкову вартість і забезпечувати достовірність звітності. Додатково підвищення аналітичних можливостей ERP-системи та контроль доступу до активів сприяють прозорості руху ОсЗ і підвищенню відповідальності персоналу. Реалізація запропонованих заходів дозволяє значно підвищити точність обліку, мінімізувати ризики втрат і несанкціонованого використання активів, забезпечити ефективне управління основними засобами та оптимізувати фінансові і виробничі результати комбінату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, зі змінами та доповненнями із Законом № 4224-VI (4224-17) від 22.12.11 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 № 3125-XII, зі змінами та доповненнями.
3. Закон України № 655-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків” від 17 липня 2015 року № 655-VIII, зі змінами та доповненнями.
4. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI. Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4677-VI (4677-17) від 15.05.2012 та № 5180-VI (5180-17) від 06.07.2012 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Міжнародне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» зі змінами та доповненнями.
6. Міжнародне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», зі змінами та доповненнями.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 № 73, зі змінами та доповненнями.
8. НПСБО 7 «Основні засоби» від 18 травня 2000 р. за N 88/4509, зі змінами та доповненнями.
9. НПСБО 28 "Зменшення корисності активів" від 24.12.2004 N 817, зі змінами та доповненнями.
10. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, організацій, затвердж. Наказом МФУ 30.11.99 р. № 291 (у редакції наказу МФУ від 09.12.2011 р. № 1591. Зареєстр. в Міністерстві юстиції України 28.12.11 р. за № 1557/20295 // <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PlanSchetov.aspx>.

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291, зі змінами та доповненнями.
12. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 05 червня 1995 р за N 168/704, зі змінами та доповненнями.
13. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014 №879, зі змінами та доповненнями.
14. Наказ Міністерства статистики України “Про затвердження типових форм первинного обліку” від 29.12.1995 р. № 352, зі змінами та доповненнями.
15. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.09 2003 р V». С. 61.
16. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. Житомир: ПП “Рута”, 2002. 591 с.
17. Бухгалтерський облік (теорія): Навч. посібник / М. В. Михайлов, А. І. Глумаченко, В. П. Гончар, Г. А. Бачмат. Київ: Центр учбової літератури, 2007.
18. Бухгалтерський облік / Орлова В. К., Савич В. І., Сенчішак С. В. та ін.]. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 657 с.
19. Мордвінцева Т. В. Основні засоби підприємства: економічна сутність. Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : Збірник тез повідомлень. Київ, 2015. С. 94–96.
20. Економіка підприємств: Підручник / Ф. В. Горбонос, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик, Г. В. Черевно. Київ: Знання, 2010. 463 с.
21. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / Н. М. Грабова; під ред. М. В. Кужельного. 6-те вид. К.: А. С. К., 2003.
22. Гольцова С. М. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. / С. М. Гольцова, І. Й. Плікус. Суми: ВТД "Університетська книга", 2006.

23. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: практ. посіб. Київ: Лібра. 2016. 840 с.
24. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. 2-ге, перероб. та. доп.- К.: КНЕУ, 2001.
25. Жадько К. С. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дніпропетровська держ. фінансова академія. / К. С. Жадько, В. В. Семенюта, Л. Ш. Олійник. Київ: Центр учбової літератури, 2008.
26. Іващенко В. Аналіз господарської діяльності / В. Іващенко, М. А. Болух. Київ: КНСУ, 2001. 204 с.
27. Базилевич В. Д. Історія економічних учень: Підручник / В. Д. Базилевич. Київ: Знання, 2006.
28. Косова Т. Д. Амортизація як інвестиція ресурсів підприємства / Т. Д. Косова., 2003. 166 с.
29. Гарасим П.М., Кізима А.Я. Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей: навч. посіб. Тернопіль. Астон. 2015. 288 с.
30. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є.С.Барвінська. Львів : Національний ун-т "Львівська політехніка", 2003. 208 с.
31. Петрович Й. М. Економіка виробничого підприємництва: Навч.посіб. / Йосип Михайлович Петрович. Київ: Знання, 2002.
32. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: Навчал.пос. / Анатолій Микитович Поддєрьогін. – Київ: КНСУ, 2005.
33. Покропивний С. Ф. 34. Економіка підприємства: Підручник / С. Ф. Покропивний. – Київ: КНСУ, 2001.
34. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2001.
35. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств: Навчальний посібник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2005. 662 с

36. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. Київ: КНЕУ, 2000.
37. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник.- / В. І. Ждан, Є. Б. Хаустова, І. В. Колос, О. С. Бондаренко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.
38. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник. / [Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Л. М. Пилипенко та ін.]. Львів: "Магнолія-2006", 2007.
39. Чумаченко Н. Амортизаційні відрахування – суттєве джерело фінансування інвестицій підприємства / Н. Чумаченко., 2004. 6 -15 с.
40. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. Посібник/В.Г.Швець К.: Знання-Прес, 2003.421 с.
41. Maksymenko I. Ia., Zoria O.P., Berezin O. Ie. Osoblyvosti vyznachennia osnovnykh zasobiv uprotsesi upravlinnia pidpriemstvom: bukhgalterskyi ta podatkovi aspekty [Peculiarities of determining fixed assets in the process of enterprise management: accounting and tax aspects]. Ahrosvit – Agroworld. 2017. №19-20, 47-50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_19-20_8
42. Yaremko, I.I. (2003), Znos i amortyzatsiia neoborotnykh aktyviv - instrument otsinky kapitalu pidpriemstva [Depreciation and amortisation of noncurrent asset is assessment tool of business capital: monograph], 2003. Novyi svit, Lviv, Ukraine, 76 p.
43. Борисенко З.Н. Амортизационная політика : монографія / З.Н. Борисенко. Киев : Наукова думка, 1993. 386 с.
44. Бубенко П.Т. Амортизація і відновлення основних фондів житлово-комунальних підприємств : монографія / П.Т. Бубенко, В.І. Титяєв, О.В. Димченко. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 126 с.
45. Овод Л.В. Сутність амортизаційної політики та її складові елементи. *Вісник Технологічного університету Поділля*. 2003. № 5. Ч. 2. Т. 1. С. 64-68.

46. Prokopenko V. Komponentnyi oblik OZ: bukhhaltensko-podatkovі osoblyvosti [Component accounting of OZ: accounting and tax features]. Praktyka MSFZ - Practice of ISFR. 2022. № 10.P 19-25.

47. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-2974-5.html>

48. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/105-ekonomka-pdprimstva-kovalchuk-v.html>

49. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3 (21). Ч. 2. С. 23–31.

50. Артюх О.В., Кукава Л.В. Нарахування амортизації у податковому та бухгалтерському обліку. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5494/1/Нарахування%20амортизації%20основних%20засобів%20у%20податковому%20та%20бухгалтерському%20обліку.pdf>

51. Основні засоби на підприємстві. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://stcentr.com.ua/blog/osnovni-zasobi-na-pidpriyemstvi>

52. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2012. 647 с.

53. Наказ Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995р. «Про затвердження типових форм первинного обліку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#Text>

54. Наказ Міністерства фінансів України № 561 від 30.09.2003р. «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>

55. Бухгалтерський облік основних засобів: від придбання до вибуття. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/4159>

56. Бондарюк В. Амортизація основних засобів як спосіб оптимізації податку на прибуток. *Економічний аналіз*. 2013 рік. Випуск 12. Частина 3. С.44-47.

57. Міщенко К. Бухгалтерський облік основних засобів: від придбання до вибуття. Factor.academy. 2023. Режим доступу:
<https://factor.academy/blog/ru/buxgalterskij-oblik-osnovnix-zasobiv-vid-pridbannya-do-vibuttya>

58. SAP: Бухгалтерський облік і фінансове закриття. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://www.sap.com/ukraine/products/financial-management/accounting-financial-close.html>

59. ПРАТ «Центральний ГЗК» : офіційний сайт. Режим доступу: <https://cgok.metinvestholding.com/uk-ua/about-us/shareholders-info/regular/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Класифікація ОсЗ на групи згідно із граничними строками їх амортизації,
встановлена податковим кодексом [4; ст. 138.3.3]

Групи	Граничні строки корисного використання (амортизації), років	Рахунки бухгалтерського обліку
1	2	3
група 1 - земельні ділянки	-	101
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15	102
група 3 - будівлі,	20	103
споруди,	15	
передавальні пристрої	10	
група 4 - машини та обладнання	5	104
з них:		
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 6000 (20000) грн	2	
група 5 - транспортні засоби	5	105
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4	106
група 7 - тварини	6	107
група 8 – багаторічні насадження	10	108
група 9 - інші основні засоби	12	109

ДОДАТОК Б

Особливості методів нарахування АМ згідно з НПСБО 7 [8]

Назва методу	Порядок розрахунку амортизації	Переваги та недоліки методу	Особливості застосування методу
1	2	3	4
Прямолінійний	$A_p = \frac{B_A}{T} = \frac{B_{\Pi} - B_{\text{Л}}}{T}$ $A_M = \frac{A_p}{T}$	Переваги: простота розрахунку АМ; можливість рівномірного розподілу АМ в кожному звітному періоді, що зручно для зіставності собівартості продукції, яка випускається, з доходами від її реалізації. Недоліки: не враховується моральний знос ОсЗ та фактор зростання витрат на ремонт у міру їх експлуатації. Сума АМ не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість продукції	Застосовують для АМ сновних засобів, знос яких не залежить від обсягу виробництва: адміністративні будівлі, виробничі цехи тощо.
Зменшення залишкової вартості	$A_p = B_3 \times H_A$ $H_A = \left(1 - \sqrt[T]{\frac{B_{\text{Л}}}{B_{\Pi}}} \right)$ $A_M = \frac{A_p}{12}$	Переваги: протягом перших років експлуатації об'єкта за допомогою нарахування АМ нагромаджується значна сума коштів, необхідних для відновлення ОсЗ. Накопичуються кошти для заміни основних засобів у випадку їх морального старіння та інфляції. Недоліки: прискорена норма нарахування зносу визначається суб'єктивно в облікових цілях.	Застосовують тільки у випадку, якщо передбачається наявність ліквідаційної вартості.
Прискореного зменшення залишкової вартості	$A_p = B_3 \times H_A$ $H_A = \frac{100\%}{T} \times 2$	Переваги: основна частина амортизаційних відрахувань припадає на перші роки експлуатації, що є виправданим у випадку швидкого морального старіння об'єкта основних засобів. Недоліки: не дозволяє відображати реальний фінансовий стан. У ході застосування цього методу в перші роки експлуатації об'єкта ОсЗ собівартість завищується; складність його розрахунку.	Застосовують, якщо продуктивність обладнання в перші роки експлуатації значно вища ніж у наступні.

1	2	3	4
Кумулятивний	$A_P = B_A \times K_K$ $K_K = \frac{n}{N}$ $A_M = \frac{A_P}{12}$	Переваги: на відміну від інших прискорених методів, зменшення амортизаційних сум відбувається рівномірно. Недоліки: сума АМ не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість продукції.	Застосовують до основних засобів, які зношуються більше в перші роки експлуатації; також його використовують до об'єктів зі швидким моральним зносом.
Виробничий метод	$A_M = Q_{\text{міс}} \times \text{СВА}$ $\text{СВА} = \frac{B_A}{Q_3}$	Переваги: можна реально оцінити стан об'єкта основних засобів, оскільки сума амортизаційних відрахувань пропорційна обсягу виробленої продукції (товарів, робіт, послуг). Недоліки: не завжди можливо визначити виробничу потужність об'єкта протягом усього терміну його експлуатації.	Застосовують, коли інтенсивність використання об'єкта впливає на його експлуатаційні властивості і можна визначити фактичний обсяг виробництва.

Умовні позначення до дод. Б:

A_P – річна сума амортизації, B_A – вартість, що амортизується, T – строк корисного використання, $B_{\text{П}}$ – первісна вартість, СВА – виробнича ставка амортизації, $B_{\text{Л}}$ – ліквідаційна вартість, A_M – місячна сума амортизації, B_3 – залишкова вартість, N_A – норма амортизації, N – кількість років корисної служби об'єкта, n – число років, які лишилися до завершення терміну корисної служби об'єкта, K_K – кумулятивний коефіцієнт, $Q_{\text{міс}}$ – фактичний місячний обсяг продукції, Q_3 – загальний обсяг продукції послуг).

ДОДАТОК В

Нормативні документи, що регламентують ОсЗ та їх оподаткування

Назва нормативно-законодавчого документу	Стисла характеристика нормативно-законодавчих документів, що регламентують облік амортизації та зносу основних засобів
1	2
1. Податковий Кодекс України № 1200-VII від 10.04.2014, зі змінами та доповненнями	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення. Дає визначення терміну «амортизація».
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, зі змінами та доповненнями	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
3. НПСБО(1) від 07.02.2013 № 73, зі змінами та доповненнями	Визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього Національного положення (стандарту) застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб (далі - підприємства) усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані подавати фінансову звітність згідно із законодавством.
4. НП(С)БО 7 «Основні засоби» від 18 травня 2000 р. за N 88/4509, зі змінами та доповненнями	Дає визначення поняттям: «амортизація», «вартість, яка амортизується», «знос основних засобів». Визначає об'єкт амортизації, методи амортизації, що застосовуються п-вом/установою; регламентує спосіб визначення суми зносу об'єкта основних засобів з переоціненою первісною вартістю. Визначає необхідність, порядок нарахування амортизації : коли починати нараховувати, визначає строки та час припинення амортизаційних відрахувань.
5. НП(С)БО 14 «Оренда» від 10 серпня 2000 р за N 487/4708, зі змінами та доповненнями	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності. Визначає протягом якого періоду нараховується амортизація об'єкта фінансової оренди і ким обирається метод амортизаційних відрахувань.
6. НП(С)БО16 «Витрати» від 19 січня 2000 р. за N 27/4248, зі змінами та доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Розглядає, коли амортизація визнається витратами (шляхом систематичного розподілу вартості актива, який забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів).

1	2
7.Н П(С)БО 27 "Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»від 7 листопада 2003 року N 617,зі змінами та доповненнями	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групу активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу, а також припинену діяльність та розкриття такої інформації у фінансовій звітності. Визначає спосіб нарахування амортизації на необоротні активи, утримувані для продажу, у т.ч. необоротні активи, що входять до групи вибуття.
8. НП(С)БО 28 "Зменшення корисності активів" від 24.12.2004 N 817, зі змінами та доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у фінансовій звітності. Регламентує як визначається амортизація після визнання втрат від зменшення корисності активу та після відновлення корисності активу, що амортизується.
9. МСБО 16 «Основні засоби» від 01.01.2012 зі змінами та доповненнями	Основні питання обліку основних засобів - це визначення їхньої балансової вартості та амортизаційних відрахувань, а також збитків від зменшення корисності, які слід визнавати у зв'язку з ними. Даний документ дає визначення терміну «амортизація». Регламентує спосіб розподілу суми, що амортизується та період амортизації, визначає час коли починати амортизацію активу, а коли припинити. Визначає вплив фізичного, морального, технічного та комерційного зносу на визначення корисного строку експлуатації активу та частоту з якою слід переглядати метод амортизації, застосований до активу. Розкриває, яку інформацію, стосовно амортизації слід розкривати для кожного класу основних засобів у фінансовій звітності.
10. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 05 червня 1995 р. за N 168/704, зі змінами та доповненнями	Положення встановлює порядок створення, прийняття відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів,бухгалтерської звітності підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (крім банків) незалежно від форм власності (надалі - підприємства), установ та організацій, основна діяльність яких фінансується за рахунок коштів бюджету (надалі - установи).
11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291, зі змінами та доповненнями	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису (за дебетом одного рахунку та за кредитов іншого) інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб.

1	2
12. План рахунків бухгалтерського обліку №291, від 30.11.1999, зі змінами та доповненнями	План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. У ньому за десятковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) й субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою - номер синтетичного рахунку, третьою - номер субрахунку. Контитування документів первинного обліку, ведення регістрів бухгалтерського обліку здійснюється із застосуванням, щонайменше, коду класу й коду синтетичного рахунку.
13. Наказ Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинного обліку" від 29.12.1995 р. № 352	Затвердити типові форми первинної облікової документації з обліку основних засобів.
14. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014 №879, зі змінами та доповненнями	Визначає відповідального за проведення інвентаризації, строки проведення інвентаризації та порядок.

ДОДАТОК Г

Відмінності в методичних положеннях обліку основних засобів
за МСБО 16 і НП(С)БО 7

Позиція у стандартах	МСБО 16	П(С)БО 7
1	2	3
Класифікація ОЗ	– земля та будівлі; – машини та обладнання; – офісне обладнання; – кораблі; – літаки; – меблі та приладдя; – автомобілі; – земля.	– земельні ділянки; – транспортні засоби; – будинки, споруди; – багаторічні насадження; – машини та обладнання; – тварини; – капітальні витрати на поліпшення земель; – інструменти, приладдя, інвентар (меблі); – інші основні засоби.
Елементи первісної вартості ОЗ	До первісної вартості об'єкта ОЗ не слід включати всю суму очікуваних майбутніх витрат на дообладнання, демонтаж, а тільки теперішню вартість об'єкта. Первісну вартість об'єкта ОЗ слід щорічно переглядати, а її збільшення слід включати до витрат на запозичення, а не до первісної вартості об'єкта ОЗ.	Детальна процедура оцінки первісної вартості об'єкта ОЗ відсутня. В такому разі до первісної вартості об'єкта ОЗ може бути включена вся сума прогнозованих витрат на дообладнання, демонтаж, а не теперішня вартість об'єкта ОЗ.
Формування первісної вартості ОЗ за напрямками	– якщо об'єкт ОЗ купується в кредит, тобто за рахунок залучених коштів, тоді облік відсотків за кредитом відбувається згідно з МСБО 23 «Витрати на позики». Це залежить від умов позики, а також від визнання такого активу кваліфікованим або не кваліфікованим. – якщо здійснюється обмін або негрошові операції, тоді собівартість об'єкта ОЗ оцінюється за його справедливою вартістю.	До первісної вартості об'єкта ОЗ не включається сума виплат відсотків за кредитом на придбання об'єкта ОЗ. – при обміні на подібний об'єкт, об'єкт ОЗ оцінюється за справедливою вартістю. Якщо залишкова вартість при обміні на неподібний об'єкт вища за справедливу, тоді такий об'єкт оцінюється за справедливою вартістю, а різницю відносять до витрат.

1	2	3
	Якщо справедливу вартість важко визначити, тоді об'єкт ОЗ оцінюється за балансовою вартістю при обміні. — якщо придбання об'єкта ОЗ відбувається за рахунок державних грантів, тоді його сума (балансова вартість) може бути зменшена на суму таких грантів. — якщо активи (ОЗ) придбаються за рахунок пайових інструментів, то в обліку проводиться операція: Дт рахунка активу, Кт рахунку акціонерного капіталу. — не передбачено внесків ОЗ до статутного капіталу	— при придбанні об'єктів ОЗ за рахунок коштів цільового фінансування та визнанні їх первісної вартості не дозволяється зменшувати вартість таких об'єктів ОЗ на суму одержаних урядових грантів. — розглядається лише у зв'язку з виплатами працівникам, а стосовно основних засобів метод ще не опрацьовано. — якщо відбувається внесок до статутного капіталу основними засобами, це погоджується з учасниками и оцінюється за справедливою вартістю.
Переоцінка ОЗ та відображення її в обліку	Існують два методи оцінки ОЗ після їх визнання: собівартості та переоцінки. Підприємствам дозволяється самостійно обирати один із двох методів. Сума зносу може переоцінюватися також двома методами: пропорційно до зміни валової вартості активу та вирахуванням суми зносу з валової вартості активу. Стандартом передбачено лише один метод переоцінки ОЗ: пропорційний метод коригування суми накопиченого зносу. Податковим кодексом України передбачено застосування індексації ОЗ враховуючи інфляційні процес (досить актуально у наш час).	Перегляд ліквідаційної вартості ОЗ Рекомендується переглядати ліквідаційну вартість та термін корисного використання об'єкта ОЗ принаймні на кінець кожного фінансового року. Передбачено, що зміна ліквідаційної вартості та терміну корисного використання об'єкта ОЗ відбуваються не як результат зміни облікової політики, а як результат зміни в облікових оцінках
Перегляд ліквідаційної вартості ОЗ	Рекомендується переглядати ліквідаційну вартість та термін корисного використання об'єкта ОЗ принаймні на кінець кожного фінансового року. Передбачено, що зміна ліквідаційної вартості та терміну корисного використання об'єкта ОЗ відбуваються не як результат зміни облікової політики, а як результат зміни в облікових оцінках	Ця норма у національному стандарті відсутня

ДОДАТОК Д

Формування первісної вартості основних засобів

МСБО 16	НП(С)БО 7
1	2
Оцінка об'єктів при їх будівництві	
Об'єкти, побудовані/споруджені компанією як і самостійно виготовлені промисловим способом), оцінюються за тими самими принципами, що й об'єкти, придбані на стороні	Оцінюються аналогічно
Оцінка об'єктів при їх обміні	
Об'єкт основних засобів, придбаний в обмін на немонетарний актив, з грошовою доплатою або без, оцінюється за справедливою вартістю у тому випадку, якщо обмінна операція визнається комерційно змістовною.	Оцінка активу, отриманого шляхом обміну на інший актив, залежить від того, обмінювалися подібні чи не подібні активи.
Придбання основних засобів за рахунок пайових інструментів	
Оцінку об'єктів основних засобів, придбаних в операціях за участю пайових інструментів (акцій, опціонів на акції), регулює МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій». Так, якщо за отримані активи компанія розраховується пайовими інструментами, в обліку таку операцію відображають за дебетом рахунка відповідних активів і за кредитом рахунка акціонерного капіталу; якщо ж грошовими коштами (сума яких еквівалентна вартості запропонованих пайових інструментів) – дебетується також рахунок відповідних.	Методики обліку будь-яких операцій, в яких брали б участь пайові інструменти або їх (інструментів) вартість, у національному обліку не опрацьовано. У національних НП(С)БО розрахунки з використанням пайових інструментів (або таких) розглядають тільки у контексті виплат працівникам.
Ремонт основних засобів, заміна деталей	
Якщо в процесі поточного ремонту окремі деталі або конструктивні частини замінюються новими, то нова балансова вартість об'єкта визначається за формулою.	НП(С)БО 7 не передбачає зміни вартості об'єкта у разі заміни старих деталей новими під час проведення поточного ремонту і/або регулярного техобслуговування.

ДОДАТОК Е

Характеристика первинних документів обліку основних засобів

Форма документу	Назва документу	Примітки
1	2	3
ОЗ-1	Акт приймання–передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	складається на кожний об'єкт окремо, а на декілька – лише в тому випадку, коли об'єкти однотипні, мають однакову вартість і прийняті одночасно на відповідальне зберігання однією й тією ж особою
ОЗ-2	Акт приймання–здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів основних засобів	зазначаються технічна характеристика та первісна вартість об'єкта. Актом такої форми оформлюється приймання завершених робіт після добудови, реконструкції або модернізації основних засобів
ОЗ-3	Акт на списання основних засобів	після ліквідації основних засобів і складання актів на списання основних засобів перший примірник передається до бухгалтерської служби, де на його підставі робиться запис до інвентарного списку основних засобів (ОЗ-9) і вилучається інвентарна картка (ОЗ-6)
ОЗ-4	Акт на списання автотранспортних засобів	складається в двох примірниках, підписують члени комісії, затверджує керівник підприємства або уповноважена ним на це особа
ОЗ-5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини	складається при встановленні, запуску і демонтажі будівельної машини, взятої напрокат. Підписується представником машинопрокатної бази та механіком будівельної ділянки
ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	здійснюються записи на підставі актів приймання–передачі основних засобів та акту на списання основних засобів: для обліку окремих об'єктів основних засобів; для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, які надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці та мають одне й те ж виробничо–господарське призначення, технічну характеристику та вартість. Як правило, заповнюється в одному примірнику та знаходиться у бухгалтерській службі
ОЗ-7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів	застосовується для реєстрації інвентарних карток. Ця форма складається в одному примірнику в бухгалтерській службі

ДОДАТОК Ж.1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРИБОРО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМП'ЯТ"	Дата (рік, місяць, число)	2019	01	01
Територія	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за ЄДРПОУ	00190977		
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне товариство	за КОАТУУ	1211036600		
Вид економічної діяльності	Добування залізних руд	за КОПФГ	120		
Середня кількість працівників	4 574	за КВЕД	07.10		
Адреса, телефон	Жовтневий р-н, м. КРИВІЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50066		0564004232		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи	2	3	4
Нематеріальні активи	1000	43 303	40 312
первісна вартість	1001	81 101	89 742
накопичена амортизація	1002	37 798	49 430
Незавершені капітальні інвестиції	1005	777 057	1 164 671
Основні засоби	1010	4 923 221	5 562 740
первісна вартість	1011	5 965 325	7 714 793
знос	1012	1 042 104	2 152 053
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	139	139
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	663 030	6 467
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Записок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	6 406 750	6 774 329
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	456 272	573 618
Виробничі запаси	1101	270 131	342 141
Незавершене виробництво	1102	11 284	18 770
Готова продукція	1103	174 857	212 707
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 209 638	7 359 614
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	277 532	213 509
з бюджетом	1135	293 622	418 288
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	46 245
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	20 626	20 521
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27 228	31 578
Поточні фінансові інвестиції	1160	103	103
Гроші та їх еквіваленти	1165	432 620	147 274
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	432 620	147 274
Витрати майбутніх періодів	1170	52 909	68 950
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі з:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
інші оборотні активи	1190	31 104	36 873
Усього за розділом II	1195	7 801 654	8 870 328
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	14 208 404	15 644 657

Пасив	Код раєка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	296 635	296 635
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	2 090 605	1 580 117
Додатковий капітал	1410	239 236	239 236
Емісійний дохід	1411	103 526	103 526
Навигульні курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	73 238	73 238
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 414 641	5 788 212
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(9)	(9)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	7 114 346	7 977 429
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	149 734	28 003
Пенсійні зобов'язання	1505	678 661	786 049
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	11 484
Довгострокові забезпечення	1520	21 042	24 529
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благотворна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних викидів	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	849 437	850 065
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 402	4 652
товари, роботи, послуги	1615	681 963	704 740
розрахунками з бюджетом	1620	189 352	138 319
у тому числі з податку на прибуток	1621	75 032	-
розрахунками зі страхування	1625	7 513	11 236
розрахунками з оплати праці	1630	29 173	42 563
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	6 449	6 683
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	5 265 228	5 821 727
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	58 076	78 917
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестрахувальників	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	5 465	8 324
Усього за розділом III	1695	6 244 621	6 817 163
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	14 208 404	15 644 657

Керівник

ШЕВЧИК ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ

Головний бухгалтер

КАРЛАШ ТАМІЛА ПЕТРІВНА

† Визначається в порядку, встановленому центральним органом статистичної служби, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Ж.2

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"**

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2020	01	01
00190977		
1211036600		
230		
07.10		

Територія **ДНІПРОПЕТРОВСЬКА**

за КОАТУУ

Організаційно-правова форма господарювання **Акціонерне товариство**

за КОПФГ

Вид економічної діяльності

Добування залізних руд

за КВЕД

Середня кількість працівників

4 593

Адреса, телефон

Покровський р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50066

4105301

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2019** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	40 312	39 942
первісна вартість	1001	89 742	76 440
накопичена амортизація	1002	49 430	36 498
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 164 671	1 969 393
Основні засоби	1010	5 562 740	7 804 782
первісна вартість	1011	7 714 793	8 446 581
знос	1012	2 152 053	641 799
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	139	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	139
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	6 467	5 181
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	6 774 329	9 819 437
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	573 618	551 032
Виробничі запаси	1101	342 141	236 724
Незавершене виробництво	1102	18 770	39 439
Готова продукція	1103	212 707	274 869
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 359 614	5 418 438
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	213 509	133 061
з бюджетом	1135	418 288	660 380
у тому числі з податку на прибуток	1136	46 245	64 130
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	20 521	21 120
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	31 578	697 781
Поточні фінансові інвестиції	1160	103	103
Гроші та їх еквіваленти	1165	147 274	146 111
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	147 274	146 111
Витрати майбутніх періодів	1170	91 624	109 215
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	14 199	48 106
Усього за розділом II	1195	8 870 328	7 785 347
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	15 644 657	17 604 784

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	296 635	296 635
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1 580 117	2 443 108
Додатковий капітал	1410	239 236	239 338
Емісійний дохід	1411	103 526	103 628
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	73 238	73 238
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5 788 212	4 190 206
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(9)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	7 977 429	7 242 525
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	28 003	141 829
Пенсійні зобов'язання	1505	786 049	1 001 199
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	11 484	84 124
Довгострокові забезпечення	1520	24 529	28 593
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Привозний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	850 065	1 255 745
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	4 652	17 736
товари, роботи, послуги	1615	704 740	1 348 510
розрахунками з бюджетом	1620	138 319	153 748
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	11 236	12 569
розрахунками з оплати праці	1630	42 563	45 799
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 685	8 371
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	5 821 727	7 419 816
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	78 917	92 940
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	8 324	7 025
Усього за розділом III	1695	6 817 163	9 106 514
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	15 644 657	17 604 784

Керівник

Шевчик Дмитро Володимирович

Головний бухгалтер

Карлаш Таміла Петрівна

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Ж.3

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"	Дата (рік, місяць, число)	2021	01	01
Територія	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за ЄДРПОУ	001000000		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності	Добування залізних руд	за КВЕД	07.10		
Середня кількість працівників	4 490				
Адреса, телефон	Покровський р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50066	4105301			

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	39 942	39 850
первісна вартість	1001	76 440	84 845
накопичена амортизація	1002	36 498	44 995
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 969 393	929 213
Основні засоби	1010	7 804 782	8 287 612
первісна вартість	1011	8 446 581	10 932 052
знос	1012	641 799	2 644 440
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	139	139
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	5 181	4 725
Відстрочені податкові активи	1045	-	66 458
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	9 819 437	9 327 997
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	551 032	405 381
Виробничі запаси	1101	236 724	187 371
Незавершене виробництво	1102	39 439	20 239
Готова продукція	1103	274 869	197 771
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 418 438	7 309 660
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	133 061	95 513
з бюджетом	1135	660 380	174 448
у тому числі з податку на прибуток	1136	64 130	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	21 120	21 378
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	697 781	72 036
Поточні фінансові інвестиції	1160	103	103
Гроші та їх еквіваленти	1165	146 111	392 751
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	146 111	166 596
Витрати майбутніх періодів	1170	109 215	135 789
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	48 106	63 210
Усього за розділом II	1195	7 785 347	8 670 269
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 604 784	17 998 266

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	296 635	296 635
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	2 443 108	1 595 545
Додатковий капітал	1410	239 338	239 338
Емісійний дохід	1411	103 628	103 628
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	73 238	73 238
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 190 206	5 063 437
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	7 242 525	7 268 193
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	141 829	-
Пенсійні зобов'язання	1505	1 001 199	1 198 773
Довгострокові кредити банків	1510	-	321 043
Інші довгострокові зобов'язання	1515	84 124	448 013
Довгострокові забезпечення	1520	28 593	67 313
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 255 745	2 035 142
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	17 736	25 807
товари, роботи, послуги	1615	1 348 510	888 618
розрахунками з бюджетом	1620	153 748	415 266
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	200 927
розрахунками зі страхування	1625	12 569	12 621
розрахунками з оплати праці	1630	45 799	45 824
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	8 371	6 367
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	7 419 816	7 158 566
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	92 940	136 202
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7 025	5 660
Усього за розділом III	1695	9 106 514	8 694 931
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	17 604 784	17 998 266

Керувальник

Головний бухгалтер

ЕП Шевчик
Дмитро
Володимирович

ЕП Карлаш
Таміла
Петрівна

Шевчик Дмитро Володимирович

Карлаш Таміла Петрівна

Визначено з порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Ж.4

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"	Дата (рік, місяць, число)	2022	01	01
Територія	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	за ЄДРПОУ	001000000		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за ЄДРПОУ	001000000		
Вид економічної діяльності	Добування залізних руд	за КОПФГ	230		
Середня кількість працівників	2 4 368	за КВЕД	07.10		
Адреса, телефон	Покровський р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50066		4105301		
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	39 850	36 130
первісна вартість	1001	84 845	76 486
накопичена амортизація	1002	44 995	40 356
Незавершені капітальні інвестиції	1005	929 213	900 846
Основні засоби	1010	8 287 612	7 816 068
первісна вартість	1011	10 932 052	12 185 794
знос	1012	2 644 440	4 369 726
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	139	139
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4 725	4 788
Відстрочені податкові активи	1045	66 458	77 465
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	9 327 997	8 835 436
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	405 381	769 153
виробничі запаси	1101	187 371	245 586
незавершене виробництво	1102	20 239	23 151
готова продукція	1103	197 771	500 416
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 309 660	3 474 371
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	95 513	18 059
з бюджетом	1135	174 448	258 154
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	21 378	21 779
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	72 036	127 965
Поточні фінансові інвестиції	1160	103	103
Гроші та їх еквіваленти	1165	392 751	21 586
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	166 596	21 586
Витрати майбутніх періодів	1170	135 789	182 068
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	63 210	38 244
Усього за розділом II	1195	8 670 269	4 911 482
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 998 266	13 746 918

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	296 635	296 635
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1 595 545	1 206 832
Додатковий капітал	1410	239 338	239 338
емісійний дохід	1411	103 628	103 628
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	73 238	73 238
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5 063 437	7 983 406
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	7 268 193	9 799 449
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	1 198 773	1 137 392
Довгострокові кредити банків	1510	321 043	285 839
Інші довгострокові зобов'язання	1515	448 013	263 708
Довгострокові забезпечення	1520	67 313	95 539
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	2 035 142	1 782 478
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	25 807	13 392
товари, роботи, послуги	1615	888 618	1 560 981
розрахунками з бюджетом	1620	415 266	346 427
у тому числі з податку на прибуток	1621	200 927	112 036
розрахунками зі страхування	1625	12 621	13 398
розрахунками з оплати праці	1630	45 824	47 088
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 367	6 203
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	7 158 566	14 088
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	136 202	158 802
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	5 660	4 612
Усього за розділом III	1695	8 694 931	2 164 991
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	17 998 266	13 746 918

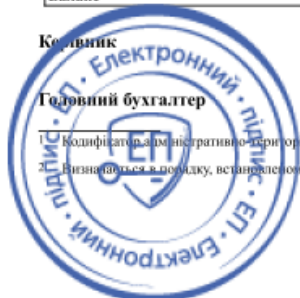
Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Шевчик
Дмитро
ВолодимировичЕП Карлаш
Таміла
Петрівна

Шевчик Дмитро Володимирович

Карлаш Таміла Петрівна

Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Ж.5

Підприємство Територія Організаційно-правова форма господарювання Вид економічної діяльності	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ" Дніпропетровська обл. Акціонерне товариство Добування залізних руд	Дата за ЄДРПОУ за КАТОТТГ за КОПФГ за КВЕД	КОДИ
			01.01.2023
			00190977
			1211036600
			230
			07.10

Середня кількість працівників: 4053

Адреса, телефон: 50066 місто Кривий Ріг, -, +380564105301

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
 на 31.12.2022 р.
 Форма №1

		Код за ДКУД		1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	36 130	25 422	
первісна вартість	1001	76 486	77 434	
накопичена амортизація	1002	(40 356)	(52 012)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	900 846	647 427	
Основні засоби	1010	7 816 068	6 843 929	
первісна вартість	1011	12 185 794	12 323 045	
знос	1012	(4 369 726)	(5 479 116)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	139	109	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4 788	3 643	
Відстрочені податкові активи	1045	77 465	0	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	8 835 436	7 520 530
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	769 153	690 938
Виробничі запаси	1101	245 586	343 939
Незавершене виробництво	1102	23 151	96 594
Готова продукція	1103	500 416	250 405
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 474 371	9 616 171
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	18 059	55 310
з бюджетом	1135	258 154	829 196
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	139 765
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	21 779	20 080
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	127 965	996 838
Поточні фінансові інвестиції	1160	103	103
Гроші та їх еквіваленти	1165	21 586	94 582
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	21 586	94 582
Витрати майбутніх періодів	1170	182 068	269 988
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	38 244	7 330
Усього за розділом II	1195	4 911 482	12 580 536
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	13 746 918	20 101 066

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	296 635	296 635
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1 206 832	1 349 344
Додатковий капітал	1410	239 338	239 338
Емісійний дохід	1411	103 628	103 628
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	73 238	73 238
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 983 406	10 465 825
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)

Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	9 799 449	12 424 380
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	10 280
Пенсійні зобов'язання	1505	1 137 392	626 913
Довгострокові кредити банків	1510	285 839	288 643
Інші довгострокові зобов'язання	1515	263 708	178 746
Довгострокові забезпечення	1520	95 539	29 229
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1 782 478	1 133 811
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	13 392	116 157
товари, роботи, послуги	1615	1 560 981	2 287 320
розрахунками з бюджетом	1620	346 427	82 409
у тому числі з податку на прибуток	1621	112 036	0
розрахунками зі страхування	1625	13 398	8 662
розрахунками з оплати праці	1630	47 088	31 500
одержаними авансами	1635	6 203	1 243 763
розрахунками з учасниками	1640	14 088	17 286
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	158 802	142 241
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4 612	2 613 537
Усього за розділом III	1695	2 164 991	6 542 875
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	13 746 918	20 101 066

Примітки: У балансі відображено сгрупповані у певному порядку узагальнені відомості про активи та джерела їх утворення в єдиному грошовому вимірі на кінець звітного періоду та порівняльні данні на кінець попереднього звітного періоду. Деталізація і обґрунтованість окремих статей балансу розкривається в примітках до фінансової звітності.

Керівник

ШЕВЧИК ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ

Головний бухгалтер

КАРЛАШ ТАМІЛА ПЕТРІВНА

ДОДАТОК Ж.6

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2019	01	01
			00190977		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 338 790	10 727 577
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6 802 916)	(5 690 238)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 535 874	5 037 339
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 137 328	743 971
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(124 788)	(105 898)
Витрати на збут	2150	(1 759 588)	(1 668 290)
Інші операційні витрати	2180	(1 323 975)	(592 864)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2 464 851	3 414 258
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	636 031	493 566
Інші доходи	2240	27 750	4 819
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(486 249)	(573 830)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(74 196)	(35 237)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 568 187	3 303 576
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(313 999)	(594 564)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2 254 188	2 709 012
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(20)	324 219
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(50 108)	(238 437)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(50 128)	85 782
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(9 023)	15 470
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(41 105)	70 312
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 213 083	2 779 324

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 034 290	2 526 566
Витрати на оплату праці	2505	855 022	618 146
Відрахування на соціальні заходи	2510	180 824	128 240
Амортизація	2515	1 322 960	1 072 758
Інші операційні витрати	2520	4 823 640	3 551 806
Разом	2550	10 216 736	7 897 516

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1186540000	1186513691
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1186540000	1186513691
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,89980	2,28317
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,89980	2,28317
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

ШЕВЧИК ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ

КАРЛАШ ТАМІЛА ПЕТРІВНА

ДОДАТОК Ж.7

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2020	01	01
			00190977		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2019 р.			Форма N2 Код за ДКУД 1801003		

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12 083 280	11 338 790
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7 957 950)	(6 802 916)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 125 330	4 535 874
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 130 658	1 137 328
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(145 955)	(124 788)
Витрати на збут	2150	(2 099 107)	(1 759 588)
Інші операційні витрати	2180	(2 084 262)	(1 323 975)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	926 664	2 464 851
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 159 880	636 031
Інші доходи	2240	83 116	27 750
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(479 918)	(486 249)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(63 094)	(74 196)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 626 648	2 568 187
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(153 335)	(313 999)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 473 313	2 254 188
збиток	2355	(-)	(-)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1 844 948	(20)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(132 552)	(50 108)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 712 396	(50 128)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	307 524	(9 023)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 404 872	(41 105)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 878 185	2 213 083

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 115 716	3 034 290
Витрати на оплату праці	2505	1 089 911	855 022
Відрахування на соціальні заходи	2510	230 789	180 824
Амортизація	2515	1 613 358	1 322 960
Інші операційні витрати	2520	6 044 657	4 823 640
Разом	2550	12 094 431	10 216 736

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1186540000	1186540000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1186540000	1186540000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,24169	1,89980
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,24169	1,89980
Дивіденди на одну просту акцію	2650	3,04516	1,13776

Карлаш Таміла Петрівна

ДОДАТОК Ж.8

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"**

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
00190977		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2020** р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12 438 797	12 083 280
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(8 348 892)	(7 957 950)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 089 905	4 125 330
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	816 694	1 130 658
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(146 569)	(145 955)
Витрати на збут	2150	(1 537 941)	(2 099 107)
Інші операційні витрати	2180	(316 045)	(2 084 262)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2 906 044	926 664
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	7 627	1 159 880
Інші доходи	2240	2 934	83 116
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(880 330)	(479 918)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(128 185)	(63 094)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 908 090	1 626 648
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(307 024)	(153 335)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 601 066	1 473 313
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(18 107)	1 844 948
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(106 328)	(132 552)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(124 435)	1 712 396
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(22 351)	307 524
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(102 084)	1 404 872
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 498 982	2 878 185

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 961 969	3 115 716
Витрати на оплату праці	2505	1 166 251	1 089 911
Відрахування на соціальні заходи	2510	249 773	230 789
Амортизація	2515	2 097 514	1 613 358
Інші операційні витрати	2520	4 877 050	6 044 657
Разом	2550	11 352 557	12 094 431

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1186540000	1186540000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1186540000	1186540000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,34936	1,24169
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,34936	1,24169
Дивіденди на одну просту акцію	2650	1,24169	3,04516

Керівник ЕП Шевчик Дмитро Володимирович Шевчик Дмитро Володимирович

Головний бухгалтер ЕП Карлаш Таміла Петрівна Карлаш Таміла Петрівна

ДОДАТОК Ж.9

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"**

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2021 р.

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2022	01	01
00190977		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22 545 072	12 438 797
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(9 233 036)	(8 348 892)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	13 312 036	4 089 905
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	67 563	816 694
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(158 782)	(146 569)
Витрати на збут	2150	(1 728 353)	(1 537 941)
Інші операційні витрати	2180	(676 878)	(316 045)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	10 815 586	2 906 044
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	190 883	7 627
Інші доходи	2240	63 915	2 934
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(186 491)	(880 330)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(128 185)
Прибуток (збиток) від впливу дифузії на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	10 883 893	1 908 090
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 963 915)	(307 024)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8 919 978	1 601 066
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(1 465)	(18 107)
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	167 742	(106 328)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	166 277	(124 435)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	29 930	(22 351)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	136 347	(102 084)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	9 056 325	1 498 982

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 004 082	2 961 969
Витрати на оплату праці	2505	1 245 417	1 166 251
Відрахування на соціальні заходи	2510	267 627	249 773
Амортизація	2515	2 000 977	2 097 514
Інші операційні витрати	2520	5 249 867	4 877 050
Разом	2550	12 767 970	11 352 557

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1186540000	1186540000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1186540000	1186540000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	7,51764	1,34936
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	7,51764	1,34936
Дивіденди на одну просту акцію	2650	6,57248	1,24169

Керівник

ЕП Шевчик
Дмитро
Володимирович

Шевчик Дмитро Володимирович

Головний бухгалтер

ЕП Карлаш
Таміла
Петрівна

Карлаш Таміла Петрівна

ДОДАТОК Ж.10

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			00190977

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2022 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД			1801003
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14 354 012	22 545 072
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(9 726 718)	(9 233 036)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	4 627 294	13 312 036
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1 443 309	67 563
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(162 309)	(158 782)
Витрати на збут	2150	(2 013 251)	(1 728 353)
Інші операційні витрати	2180	(884 946)	(676 878)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 010 097	10 815 586
збиток	2195	(0)	(0)

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	9 749	190 883
Інші доходи	2240	2 780	63 915
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(295 412)	(186 491)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(128 614)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 598 600	10 883 893
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-480 769	-1 963 915
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2 117 831	8 919 978
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-2 019	-1 465
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	620 433	167 742
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	618 414	166 277
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(-111 314)	(-29 930)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	507 100	136 347
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 624 931	9 056 325

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 782 778	4 004 082
Витрати на оплату праці	2505	1 020 186	1 245 417
Відрахування на соціальні заходи	2510	219 502	267 627
Амортизація	2515	1 755 686	2 000 977
Інші операційні витрати	2520	7 274 218	5 249 867
Разом	2550	15 052 370	12 767 970

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 186 540 000	1 186 540 000

Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 186 540 000	1 186 540 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,784880	7,517640
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,784880	7,517640
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	6,57

Примітки: У звіті відображається інформація про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний та попередній періоди.

Керівник:

ШЕВЧИК ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ

Головний бухгалтер:

КАРЛАШ ТАМІЛА ПЕТРІВНА

ДОДАТОК Ж.11

Дата звіту	26.02.2025
Період	2024 рік, 12 міс
Бухгалтер	Карлаш Таміла Петрівна
КАТОТТГ	UA120601700104394 51
Кількість працівників	3 484

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи	1000	19 916.00	17 056.00
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	77 462.00	77 407.00
накопичена амортизація	1002	57 546.00	60 351.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	500 337.00	761 875.00
Основні засоби	1010	6 171 517.00	10 318 835.00
первісна вартість	1011	12 718 697.00	10 753 522.00
знос	1012	6 547 180.00	434 687.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	109.00	109.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	3 362.00	3 082.00
Відстрочені податкові активи	1045	163 087.00	
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	6 858 328.00	11 100 957.00

II. Оборотні активи Запаси	1100	743 772.00	421 056.00
Виробничі запаси	1101	306 676.00	276 552.00
Незавершене виробництво	1102	37 479.00	111 111.00
Готова продукція	1103	399 617.00	33 393.00
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 652 941.00	8 872 042.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	70 307.00	134 052.00
з бюджетом	1135	347 839.00	947 242.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	47 219.00	4 679.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	19 925.00	19 940.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 603 714.00	4 689 836.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	103.00	103.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	104 051.00	856 616.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	104 051.00	856 616.00
Витрати майбутніх періодів	1170	270 459.00	100 426.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	55 686.00	57 969.00
Усього за розділом II	1195	13 868 797.00	16 099 282.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	20 727 125.00	27 200 239.00

Продовження дод. Ж.11

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	296 635.00	296 635.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	1 088 087.00	4 595 759.00
Додатковий капітал	1410	239 338.00	239 338.00
Емісійний дохід	1411	103 628.00	103 628.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	73 238.00	73 238.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 393 672.00	9 003 722.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	11 090 970.00	14 208 692.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов' язання	1500	0.00	524 590.00
Пенсійні зобов'язання	1505	721 533.00	1 090 788.00
Довгострокові кредити банків	1510	234 662.00	162 843.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	96 103.00	41 838.00
Довгострокові забезпечення	1520	38 052.00	62 623.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	

Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	1 090 350.00	1 882 682.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	123 398.00	125 646.00
товари, роботи, послуги	1615	2 407 699.00	3 312 255.00
розрахунками з бюджетом	1620	134 040.00	104 041.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	11 126.00	8 601.00
розрахунками з оплати праці	1630	40 925.00	31 396.00
за одержаними авансами	1635	1 345 778.00	1 845 488.00
за розрахунками з учасниками	1640	17 772.00	112 456.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	137 921.00	101 859.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	4 327 146.00	5 467 123.00
Усього за розділом III	1695	8 545 805.00	11 108 865.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	20 727 125.00	27 200 239.00

ДОДАТОК Ж.12

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), 2024 рік

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 830 022.00	9 852 828.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестрахування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	12 567 425.00	8 852 917.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	3 262 597.00	999 911.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	360 258.00	1 054 037.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	131 091.00	169 514.00

Витрати на збут	2150	3 653 173.00	1 860 415.00
Інші операційні витрати	2180	351 635.00	1 250 311.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
збиток	2195	513 044.00	1 226 292.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	6 528.00	11 961.00
Інші доходи	2240	394.00	1 000.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	245 711.00	235 698.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	27 227.00	49 518.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
збиток	2295	779 060.00	1 498 547.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	131 056.00	171 886.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
збиток	2355	648 004.00	1 326 661.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	4 974 657.00	5 520.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445	-296 911.00	-13 750.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	4 677 746.00	-8 230.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	818 733.00	-1 481.00

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	3 859 013.00	-6 749.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3 211 009.00	-1 333 410.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	8 914 691.00	4 794 726.00
Витрати на оплату праці	2505	969 306.00	1 015 598.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	211 266.00	214 724.00
Амортизація	2515	1 387 088.00	1 397 255.00
Інші операційні витрати	2520	6 427 747.00	6 321 707.00
Разом	2550	17 910 098.00	13 744 010.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 186 540 000.00	1 186 540 000.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 186 540 000.00	1 186 540 000.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.55	-1.12
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.55	-1.12
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.08	0.00

На підставі наказу від "05" січня 2024р. № 25 Проведений огляд _____ Автомобіль УАЗ АС-У 39094 ВП 6/АЕ9357СР найменування об'єкту _____ що приймається (передається) в експлуатацію від _____ Дробильна фабрика В момент приймання (передачі) об'єкт знаходиться в _____ Дробильна фабрика місцезнаходження об'єкта _____ <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <th colspan="2">Устаткування</th> <th rowspan="2">Сума амортизації (знос) за даними переоцінки на _____ 20 ____ р. або за документами придбання</th> <th rowspan="2">Рік випуску (побудови)</th> <th rowspan="2">Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)</th> <th rowspan="2">Номер паспорта</th> </tr> <tr> <th>вид</th> <th>код</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">15</td> <td style="text-align: center;">16</td> <td style="text-align: center;">17</td> <td style="text-align: center;">18</td> <td style="text-align: center;">19</td> <td style="text-align: center;">20</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">5900</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">2008</td> <td style="text-align: center;">янв.09</td> <td style="text-align: center;">АЕС№287654</td> </tr> </table> Коротка характеристика об'єкта Автомобіль УАЗ АС-У 39094 ВП 6 призначений для перевезення пасажирів і вантажів, вантажопасажирський, колір – світло-сірий, габарити 4380×1940×2085 мм, маса спорядженого автомобіля 1795 кг, повна маса автомобіля 2820 кг. Двигун УМЗ 4213, робочий об'єм 2890 см³, бензиновий. Шасі VIN-ХТТ 37419480452618, кузов №37410080212816, тип кузова – вантажопасажирський. Держ. № – АЕ9357СР, номер паспорта – АЕС287654. Відомості про дорогоценні метали відсутні.														Устаткування		Сума амортизації (знос) за даними переоцінки на _____ 20 ____ р. або за документами придбання	Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Номер паспорта	вид	код	15	16	17	18	19	20	5900			2008	янв.09	АЕС№287654
Устаткування		Сума амортизації (знос) за даними переоцінки на _____ 20 ____ р. або за документами придбання	Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Номер паспорта																												
вид	код																																
15	16	17	18	19	20																												
5900			2008	янв.09	АЕС№287654																												

ДОДАТОК И.2

Форма ОЗ-2

Зворотний бік форми № 03-2

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК
підприємство, організація
Ідентифікаційний
код з ЄДРПОУ _____

Типова форма № 03-2
Затверджена наказом Міністату
України від 29.12.95 р. № 352
Код за УКУД
ЗАТВЕРДЖУЮ

підпис, ім'я, по батькові, прізвища

АКТ
приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих
та модернізованих об'єктів

Номер документа	Дата складання	Код особи, яка відповідає за зберігання основних засобів	Код виду операції
100	25.02.2024	20013271	

Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	Номер	
	ра. КУНОК СУБРА. КУНОК	код аналі- тич. ного. обліку	раку. нок. СУБРА. КУНОК	код аналі- тич. ного. обліку		інвен- тарний	зава. сакн
1	2	3	4	5	6	7	8
03	104	017	152.4		85 858,38	04237923	

За замовленням № Наказ № 1793 от 29.10.2024
СЕПАРАТОР ПЕМ 120/300 ПП

знаходився в плановому (неплановому) ремонті (реконструкції, модернізації)
з грудень 2023 по січень 2023, а саме 62 днів
Передбачені відомістю дефектів роботи з ремонту (реконструкції, модернізації)
виконані повністю (неповністю)
роботи з капітального ремонту виконані у повному обсязі
вказати, що саме не виконано _____

По закінченні ремонту (реконструкції, модернізації) об'єкт пройшов випробуван-
ня та зданий в експлуатацію.

Зміни в характеристиці об'єкта, викликані реконструкцією, модернізацією
Заміна рами магнітного сепаратора, змивача, ванни сепаратора,
барабана сепаратора в зборі
Залишковий строк служби не збільшиться
Встановити міжремонтний період строком 3 роки
Заміна рами магнітного сепаратора, змивача, ванни сепаратора,
барабана сепаратора в зборі
Залишковий строк служби не збільшиться
Встановити міжремонтний період строком 3 роки

Начальник Ру-2

Головний Начальник _____ П.С. Белицкий
участку підпис
Начальник
_____ В.И. Хабло
підпис

Здав: Начальник участку
насосної и магнитн. _____ І.В. Тверденко
сепарації підпис

Прийняв:

ДОВІДКА

- Кошторисна вартість фактично виконаного обсягу робіт: грн.
ремонту
реконструкції, модернізації
- Фактична вартість: грн.
ремонту 85 858,38 грн
реконструкції, модернізації
Начальник бюро _____ О.Н. Гурковска
Провідний економіст _____ Л.В.Бойко

ДОДАТОК И.3
Форма ОЗ-3

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК
(підприємство, організація)

Ідентифікаційний код
ЄДРПОУ

00190905

Типова форма № ОЗ-3
Затверджена наказом Міністерства України
від 29.12.95р. №352
Код за УКУД _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

« » 20__ р.

**АКТ
СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ**

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Код
125	08.02.2024		

Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	станом на 31.01.2017		Номер		Код		Норми амортизаційних відрахувань	
	Розрахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Розрахунок, субрахунок	документами придбання код аналітичного обліку		Сума зносу	Залишко-ва вартість	інвентарний	заводський	рахунка та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	норми амортизаційних відрахувань	на повне відновлення	на капітальний ремонт
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	13-к
40	131				17500,00	10000,00	7500,00	04245151					
210415-40			105										
20012200		976	105										
409													

Комісія, призначена наказом
на підставі наказу про ліквідацію основних засобів за №
Насос ЦНС-60
зробила огляд

від 31.01.2024 № 202
від

найменування об'єкта

- У результаті огляду комісія встановила:
- Надійшов на підприємство _____
 - Кількість ремонтів _____ на суму _____ грн.
 - Маса об'єкта за паспортом 849 кг

4. Наявність дорогоцінних металів: нет

5. Технічний стан та причинна списання: благодійна допомога _____

Устаткування		Рік випуску (побудова)	Дата введення в експлуатацію, місяць, рік	
Вид	Код			
14	15	16	17	18
4200	13.10.1	1995	28.05.2004	

Висновок комісії: списати, благодійна допомога

Додаток. Перелік документів, що додаються акт технічного стану

Голова комісії

посада

Члени комісії

посада

посада

посада

посада

посада

підпис

підпис

підпис

підпис

підпис

прізвище, ім'я, по батькові

прізвище, ім'я, по батькові

прізвище, ім'я, по батькові

прізвище, ім'я, по батькові

прізвище, ім'я, по батькові

Зворотна сторона форми N 03-3

Розрахунок результатів списання об'єкта

Витрати на списання			Надійшло від списання				
Найменування документа	Статті витрат	Сума	Найменування документа	Цінностей		Кількість	Сума, грн.
				Вид	Номенклатурний номер		
1	2	3	4	5	6	7	8
			автомобіль РАФ		04245151	1 од	17500

ДОДАТОК И.4

Форма ОЗ-6

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЗК

підприємство, організація

ідентифікаційний код з ЄДРПОУ

00190905

ІНВЕНТАРНА КАРТКА

обліку основних засобів

5008879

Типова форма № ОЗ-6

Затверджена наказом Міністату України від 29.12.95р. № 352

бухгалтерський запис(акт, накладна)		первісна вартість всіх об'єктів
дата	номер	
14	15	16
31.01.2024	151	59 197,9

Автомобіль УАЗ АС-U 39094 ВП 6/АЕ9357СР

повне найменування та призначення об'єкта

Ульяновский автозавод

найменування заводу-виготовлювача

/

інвентарний номер

05930199

модель, тип, марка

цех, дільниця	рахунок, субрахунок	код аналітич. обліку	первісна (балансова) вартість	код		норма амортизаційних відрахувань		поправочний коеф-т	устаткування		акт про введення в експлуатацію	
				рахунок для віднесення амортиз. відрахувань	норми амортизац. відрахувань	на повну відбудову	на кап. ремонт		вид	код	дата	номер
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	12	13
210155-01	1050	105012	59 197,90	83110000	LINI				5900		31.01.2024	151

номер			сума зносу за даними переоцінки на _р або за документами придбання	рік випуску (побудови)	дорогоцінні метали		вибуло (передано)			
інвентарний	заводський	паспорта			найменування	маса, гр	бухгалтерський запис			причина вибуття (переміщення)
							дата	номер	сума	
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
05930199	АЕ9357СР	АЕС287654		2008			30.12.2009	1300003840	59 197,90-	Перено с ВнешЗапаса при выбытии из ОприходОснСр

джерело придбання (фінансування)

Приобретенное оборудование

зворотній бік форми №ОЗ-6

добудування, доустаткування, модернізація, індексація				РЕМОНТ (бухгалтерський запис)							
дата	номер	номер/субномер	сума	дата	номер	інвентарний номер	сума	дата	номер	інвентарний номер	сума

коротка індивідуальна характеристика об'єкта

Матеріали, розміри та інша відомість

Автомобіль УАЗ АС-U 39094 ВП 6 призначений для перевезення пасажирів і вантажів, вантажопасажирський, колір – світло-сірий, габарити 4380×1940×2085 мм, маса спорядженого автомобіля 1795 кг, повна маса автомобіля 2820 кг. Двигун УМЗ 4213, робочий об'єм 2890 см³, бензиновий. Шасі VIN-ХТТ 37419480452618, кузов №37410080212816, тип кузова – вантажопасажирський. Держ. № – АЕ9357СР, номер паспорта – АЕС287654. Відомості про дорогоцінні метали відсутні.

Картку заповнив

бухгалтер з обліку ОФ і КІ

посада

підпис

ім'я, по батькові, прізвище

"31"

Січень

2024р.

ДОДАТОК К

Пропозиції щодо удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на
ПРАТ «Центральний ГЗК»

Напрямок удосконалення	Сутність пропозиції	Приклад реалізації	Очікуваний ефект
1. Оптимізація організаційної структури обліку ОсЗ	Впровадження системи централізованого контролю обліку, де підрозділи ведуть первинну документацію, а загальний контроль здійснює спеціалізований відділ активів	Створення підрозділу «Контроль основних засобів» для дробильних цехів і ремонтної бази, який координує облік надходження, переміщень та списань	Зменшення ризиків дублювання записів, втрат документів та помилок у бухгалтерії, підвищення точності обліку
2. Розширення використання сучасних ІТ та ERP-систем	Повний цикл обліку ОсЗ у SAP FI-AA з інтеграцією MM і PM	Надходження нового дробильного обладнання оформлюється документом Goods Receipt у SAP, автоматично формує бухгалтерські проведення та податковий кредит ПДВ	Автоматизація обліку, скорочення ручних операцій, підвищення точності податкової та фінансової звітності
3. Вдосконалення процедур внутрішнього переміщення	Запровадження електронного документообігу на базі SAP з використанням ЕЦП	Документ «Internal Transfer» автоматично оновлює місцезнаходження об'єкта, відображає дату переміщення та матеріально відповідальних осіб	Зменшення ризиків втрат, скорочення часу оформлення паперових документів, підвищення оперативності управлінських рішень
4. Уніфікація ідентифікації ОсЗ	Впровадження штрихового або QR-кодування активів	Маркування кожного електродвигуна, насоса чи транспортного засобу унікальним QR-кодом з даними про експлуатацію, залишкову вартість та відповідальну особу	Скорочення часу інвентаризації, зменшення помилок, прозорість руху активів
5. Оптимізація інвентаризаційних процедур	Планові щоквартальні інвентаризації з автоматичним формуванням у SAP	Складання плану об'єктів для перевірки з зазначенням відповідальних осіб і термінів проведення; автоматичне порівняння результатів із даними обліку	Своєчасне виявлення нестач, пошкоджень або несанкціонованих переміщень, підвищення контролю за збереженням активів

Напрямок удосконалення	Сутність пропозиції	Приклад реалізації	Очікуваний ефект
6. Підвищення аналітики та звітності	Використання можливостей SAP для детальних аналітичних звітів	Щомісячний звіт «Asset Utilization» для аналізу ефективності використання обладнання, планування ремонтів і модернізацій	Підвищення точності фінансової та управлінської звітності, прозорість використання активів
7. Підвищення відповідальності персоналу	Контроль доступу та аудит через електронні пропуски та систему логування у SAP	Фіксація отримання або передачі обладнання із зазначенням матеріально відповідальної особи, часу операції та об'єкта	Повна прослідковуваність руху активу, зменшення ризику несанкціонованих дій
8. Інтеграція фінансового та податкового обліку з управлінським	Створення єдиного довідника ОсЗ з унікальними ідентифікаторами для синхронізації даних	Всі об'єкти обліку ведуться у фінансовому, податковому та управлінському обліках через SAP	Забезпечення точності розрахунків податку на прибуток та ПДВ, прозорість руху та залишкової вартості активів